

СЕРІЯ “БОЖІ СЛІДИ”

ПІСЛАНЦІ З ТАЄМНОГО СВІТУ

Анастасія Волошин

Частина III

Львів 2010

УДК. 271.5 - 587.65 + 271.5 - 726.3
ББК. Э210.24 + Э377.109 (4Ун) - 028.9
В - 686

Післанці з таємного світу. Анастасія Волошин / Збірник матеріалів. – ч.3. – Львів: В-во “Папуга”, 2010. – 176 с.

Третя частина матеріалів про с.Маріям ЧСВВ (Анастасію Волошин) містить уривок книги о.Г.Костельника про українську стигматичку, вибрані статті про неї в періодиці 1936-1939 років, а також два уривки зі спогадів, в яких йдеться про події до 1944 року. З тогочасних публікацій подаємо ті, які містять переважно факти, пов’язані з життям дівчини, чи враження очевидців.

Перша сторінка обкладинки:

с.Маріям (Анастасія Волошин) ЧСВВ, світлина 1937 р.

Остання сторінка обкладинки:

Ангел, фрагмент ікони роботи Р.Погорільця, 2005 р.

Упорядник серії О.Петрук

© Видавництво “Дизайн студія “Папуга”, 2010
© Серія “Божі Сліди”, О.Петрук, 2010

о.-др. Гавриїл Костельиик
АПОРТИ НАСТІ ВОЛОШИН

I. Вираз “апорт”

Знаю, що деяким не подобається (французький) вираз “апорт”, бо в ширшому своєму значінні цей вираз означає всяку принесену річ. Але що в парапсихологічній літературі вираз “апорт” уже загально прийнятий у значінні “*речі, яку приніс дух*”, тому я безсильний супроти цього виразу, і не вмю заступити його ніяким нашим словом (наше слово “принос” разило би ще більше, ніж “апорт”). Апорти Насті Волошин, як взагалі всіх наших стигматичок (усі наші *розвинені* стигматички мають апорти) – це дарунки від Ісуса Христа, Богородиці та ангелів, засадничо святі речі, як хрестики, медалики, святі образці, вервиці, *давані так доцільно*, що вони *входять у склад з системою стигматизації наших стигматичок*. Апорти, які бувають на спіритистичних сеансах, ніколи не мають такого святого характеру і не творять системи. Тому, для відріжнення, в дотеперішніх моїх публікаціях про Настю Волошин я писав “апорт”, зі знаками наведення, де була мова про Настині дарунки від Ісуса Христа і Богородиці. Відтепер буду писати просто *апорт*, бо з технічних зглядів це дуже утяжливе всюди писати “апорт”. Та й, коли перше вражіння вже минуло, то вже не треба такої обережності, бо чи ж не пишемо однаково дух, людина, хоч раз маємо на гадці доброго духа, святу людину, а інший раз злого духа, грішну людину? Всі абстрактні слова *многозначні*, а докладне значіння дістають щойно у зв’язку з контекстом.

II. Апорти в Св. Письмі

Коли я писав першу книжку про Настю Волошин, деякі наші священики переказували мені, щоб я нічого не згадував про Настині апорти – досить того, що вона має Христові рани. Відки таке упередження, підозріння до апортів наших стигматичок?

Справа святих апортів, що їх так назву, ще взагалі не вияснена. Тому що апорти деколи бувають на спиритистичних сеансах, як також тому, що різні штукарі продукуються сповидними (мнимими) апортами, чимало людей має упередження, що святих апортів взагалі немає, що апорти це або омана, або чортове діло.

Таке твердження знаходимо також у книжках, навіть у найновіших. Ось якийсь Veremundus (псевдонім) у своїй брошурі “Weltbetrug in Konnersreuth?” (Colmar 1937) боронить Тересу Нойман перед напастями, але нашу Настю вважає за фальшиву стигматичку, головню задля її апортів. Він знає мої книжки про Настю, одначе не повірив мені, а повірив лікарям жидам, що видали про Настю наскрізь фальшиву опінію, ніби Настя сама робила собі стигматичні рани дряпанням та проколюванням. Про Настині апорти той Veremundus пише: “Це певно або омана або демонічне діло!” Він навіть ставить ось таке загальне твердження: “Дотепер у християнській містиці не записаний ніодин випадок, де якийсь земський предмет був би переданий у посідання якійсь містичній особі надземським способом, що взагалі неможливо признати без надзвичайного чуда”.

Буває, що навіть ті, що пишуть книжки, і то саме в тій справі, про яку пишуть, мають закоротку пам’ять. Невже дійсно справа так маєтсья, як її представив той Veremundus? Зовсім ні, бо апорти, і то найчистішого стилю, *є також у св. Письмі*.

Про пророка Ілію читаємо у св. Письмі: “І пішов сам на пустиню на один день дороги (втікав перед царицею Єзавель, що хотіла вбити його); а коли прийшов і сів під одним корчем, бажав умерти і сказав: Досить уже, о, Господи! Возьми мою душу, бо я не ліпший від моїх батьків. І положився і заснув під тим корчем, а ось тоді доторкнув його ангел і сказав до нього: Встань і їж! Коли ж він оглянувся, ось у його головах був *хліб, спечений на вугляках, і дзбан з водою*. І так він їв та пив, і знову

положився. Потім знову ангел вернув і доторкнув його та сказав: Встань, їж, бо маєш далеку дорогу перед собою. І так вставши, він їв та пив, і шов силою з тієї поживи сорок днів і сорок ночей, аж до Божої гори Хорив” (І Цар. 19, 4-8).

Чи це не був найправдивіший апорт – той хліб і той дзбан з водою? Св. Письмо виразно говорить, що той хліб і ту воду приніс Ілїї ангел. Це були *земські речі*, зовсім реальні, бож Ілія наситився тією поживою, а принесені були *надземським способом*.

Так само справжніми апортами були хліб та м’ясо, що їх круки приносили Ілїї при потоці Харит: “А круки приносили йому *хліб і м’ясо* рано і також *хліб та м’ясо* ввечір; а пив з потоку” (І Цар. 17, 6). Круки це робили на *Божий приказ*: “І сталось слово Господнє до нього... *Я приказав крукам*, щоб тебе живили”.

Апортом був також той обід, що його пророк Авакум ніс жінцям у поле, а ангел перехопив його та разом з обідом заніс його воздухом до Вавилону, щоб тим обідом поживився пророк Даниїл у ямі-львів.

А манна на пустині, чи це не був апорт? Вона не творилась на пустині, де жиди були, тільки осідала там апортовим способом. Типовим апортом є та роса, що осіла на руні Гедеона, хоч ніде в довкіллі тоді не було роси (Суд. 6, 37-38). Гедеон бажав такого знаку від Бога на доказ, що дійсно Бог вибрав його, щоб він переміг мадіямітів. У Новому Завіті в Діяннях Апостольських зазначено, що “Дух Господній пірвав Филипа” і надприродним способом переніс його до міста Азот з гостинця, що вів з Єрусалиму до Гази.

Зтих прикладів можемо виснувати характеристичні умовини, в яких святі апорти виступають. Люди, що дістають такі апорти, це люди з *визначною Божою місією*; *апорти входять у склад з тією їх місією* і являються з характером *надзвичайної помочі*

для тих людей (апортова пожива), або з характером *чудесного доказового знаку* (роса на руні Гедеона).

Такий самий характер мають апорти наших стигматичок. Усі вони, коли не мали змоги причащатися діставали (і дістають) св. Причастя апортовим способом, а їх апортові хрестики, медалики, вервиці мають, характер *чудесного доказового знаку*, як та роса на руні Гедеона (як чуда взагалі).

Мусимо усвідомити собі, що і грішні і святі люди підлягають *однаковим природним процесам*: однаково родяться, ростуть, дихають, відживляються, говорять... Те, що їх різнить, грішність і святість, *укриті перед нашими змислами*, а можемо пізнати їх тільки “*по їх плодах*”, як Христос каже. Свята, людина робить добрі діла, має святі цілі – ціле її життя це служба Богові. А грішна людина робить злі діла, руйнує Божу славу в світі.

На основі св. Письма виходить, що *в засаді та сама міра відноситься до добрих і злих духів*. Їх певно можна відрізнити також тільки “*по їх плодах*”. Віруючі люди легко з тим погоджуються, що злі духи деколи являються голосами, матеріалізаціями, світлами, апортами, впливають на людську душу, а навіть замешкують у людському тілі (*obsessio*). Але в св. Письмі находимо, *що в усьому аналогічно діють також добрі духи*. Тому годі поставити наприклад такі правила, що добрі духи ніколи не приносять апортів (бо ніби це їм не лицює); що добрі духи ніколи не замешкують у людському тілі і не будуть говорити через людину. Якщо для самого Божого Сина лицювало не тільки на якийсь час замешкати в людському тілі, але *статися чоловіком і 33 роки працювати, говорити та навчати як чоловік*, то всякі інші сполуки добрих духів з людьми будуть здійсненнями в *меншій мірі*. *Коли ж маємо здійснення найбільшої міри, то на якій основі згори виключати здійснення менших мір?* А св. Письмо навчає нас, що *в Бога все можливе*. Отже лишається обов’язуюче тільки те одне Христове правило:

“по їх плодах пізнаєте їх”. Люди собі залюбки уявляють Бога на зразок земського володаря, якому, задля його достоїнства, не лицює чимало з того, що для звичайних людей звичайне. Не добачують люди тієї різниці, що Бог не тільки *“найбільший”*, але враз і *“найменший”*, бо він не тільки над усім *“панує”*, але враз усьому *“служить”*. Удержує при житті також грішних людей, комахи, жаби... *Отже Богові все лицює, що виходить на його славу.*

Як усі явища наших стигматичок, так і їх апорти творять систему, якої ціллю є *“піднести віру Христову, щоб була більша у світі, ніж тепер є”* (це слова Евстахії Бохняк, які часто повторяються в її екстазах). Власне те і є рішальне в явищах наших стигматичок, що вони самі, це найглибші типи євангельського життя, а всі їх явища найвиразніше розвиваються в тому самому напрямі.

III. Апорти в стигматиків західної Церкви

В стигматиків західної церкви було *дуже мало апортів*. Так мало, що навіть той, хто займається літературою про стигматизацію, може їх переочити і буде твердити, що ніби в християнській містиці не записаний ніюдин випадок апорту... Дам приклади, як можна такі рідкі явища переочити – в лісі всяких інших явищ.

Ганя Груба, дівчина, що услугує Евстахії Бохняк від березня 1937 р., під присягою зізнала мені, що в Велику П'ятницю щороку є така хвилина, коли Евстахії Бохняк у хресній екстазі тріщать кости в усіх сугавах; що вона кілька разів бачила ще в тих роках, коли мати Евстахії жила, як з'явився великий апортовий хрест, Евстахія якось найшлася на тому хресті розп'ята, потім хрест з нею сам піднісся, і Евстахія так висіла на хресті впродовж чотирох годин, прибита апортовими цвяхами

до хреста (подробиці пропускаю).

Хоч я дотоді два рази прочитав “Християнську містику” Ѓореса, де зібрано найбільше випадків стигматизації, все ж таки не пригадував собі таких явищ, про які оповіла мені Ганя Груба з життя Евстахії Бохняк. Я взявся читати Ѓореса третій раз. І чи не знайшов аналогічних явищ? Знайшов – бо я тепер саме за тим слідкував. Агнеті від Ісуса в хресній екстазі тріщали кости в усіх сугавах. Про Йоанну з Бургос записано, що вона в екстазі брала на плечі залізний хрест (33 фунтів ваги), а коли на колінах ішла з тим хрестом, то дуже тріщали всі її кости в сугавах. Та сама стигматичка казала собі зробити великий дерев’яний хрест, до своєї міри, в екстазі клалась на нього, хрест з нею сам підносився, стояв у воздусі, не доторкаючись долівки, а вона висіла на ньому наче прибита. Кости тріщали в хресній екстазі також Вероніці Джуліані та Йоанні з Carniola.

Так само за апортами треба шукати в літературі про стигматизацію, щоб їх знайти. Про св. Франціска з Асізі, першого стигматика, записано, що він дістав від Бога *три апортові золоті кулі*. Випишемо те місце з його життєпису “Квітки”: “А в тому полум’ї, що ти його бачив, був Бог, що розмовляв зі мною тим способом, як колись із Мойсеєм. Між іншим спитав мене, чи подарую йому три речі? А я відповів: Господи мій, цілий я твій! Добре знаєш, що я не маю нічого іншого, крім плаща, мотуза і сподень на ногах, та що також ті три речі твої; отже що ж можу подарувати або жертвувати твому маєстатові? Тоді Бог сказав до мене: “Пошукай за пазухою і жертвуй мені те, що знайдеш”. Я шукав і знайшов золоту кулю; і жертвував я її Богові. І так я зробив тричі, по трикратному Божому приказові... І зараз було мені дано зрозуміти, що ті три дари означають святий послух, найвище вбожество і преясну чистоту”. Хто не має свідомости про святі апорти, той буде символічно пояснювати собі те місце з життєпису св. Франціска: ніби це був тільки такий сновид, ніби

ті золоті кулі не були реальні. Але з опису ясно виходить, що це були реальні кулі. Св. Франціск шукав за ними і знайшов їх. Можливо, що ті золоті кулі зараз зникли, як тільки св. Франціск жертвував їх Богові – все ж таки це був справжній апорт, як і та вервиця, що являлася в руках Насті Волошин, а потім зникала.

Св. Катерині з Сієни Ісус, при містичних заручинах, дав золотий перстень з діамантом і чотирма перелками. Той апортовий перстень лишився на пальці святої, вона його завжди бачила, а для інших був не видимий. Коли Катерина чимсь прогрішилася, тоді й сама не бачила свого перстеня, аж доки не висповідалася. Як мала дитина, Катерина втікла раз до печери молитися. Ввечір, коли вже брама міста була замкнена, вища сила перенесла її до міста – як Авакума і Филипа у св. Писмі.

Св. Тереса з Авілі, коли в візіях бачила Ісуса, звичайно тримала в руках гебановий хрестик від своєї вервиці. Одного разу Ісус узяв від неї той хрестик, а коли віддав їй його, чотири великі дорогі камені заступали дерево, з котрого хрестик був зроблений, а в одному з тих каменів Тереса бачила Христові рани. Як св. Катерина з Сієни тільки сама бачила свій апортовий перстень, так і св. Тереса сама бачила ту зміну на своєму хресту. Однак годі сумніватися в правдивості тих апортів, бо і в нашої Насті Волошин таке бувало, що деколи тільки вона сама бачила свій апорт; іншим разом Настя спершу сама бачила свій апорт, а шойно пізніше побачили його й інші люди.

Згадана Агнета від Ісуса в екстазі бажала собі взяти хрест, що висів в її кімнаті на стіні, а він сам прилинув до її рук. Те явище, очевидно, також треба зачислити до апортів – байдуже, чи той хрест приніс Агнеті ангел, чи може вона сама духом узяла собі його.

Найчастіші апорти в стигматиків західної церкви були такі, що деякі з них *діставали св. Причастя апортовим способом*. Такі випадки відомі також з життя Тереси Нойман. В Тереси

часто бувало й таке явище, що гостія, якої Тереса, задля немочі горла, не могла проковтнути, зникала з язика Тереси і *сама* переносилася до її шлунка. Очевидно, це також апорт, бо щоб гостія сама перенеслася з язика до шлунка, до того треба такої самої духової діючої сили, як коли гостія з кивота в костелі сама переноситься до уст якоїсь особи. Апортовим Причастям між стигматичками найбільше прославилася Пальма D'Ogia. Посвячена гостія дуже часто зникала з кивота і переносилася до уст тієї італійської стигматички. За тим в її житті спеціально слідили і ствердили те явище.

Апортове св. Причастя діставали також деякі святі, що не були стигматизовані. Якби ми взяли під увагу життя святих взагалі, то найшли би чимало різнородних апортів.

Немає сумніву, що апорти були й у тих святих та стигматизованих, про котрих ніщо таке в їх життєписах не записано. З екстаз Евстахії Бохняк відкрилося, що Бернадета з Люрду дістала вервицю (з білими й синіми зеренцями) від Богородиці зараз при другій появі Богородиці; Богородиця й навчила Бернадету молитися на вервиці. Це говорила сама Бернадета через Евстахію Бохняк. А стигматичка Джемма Галгані і св. Тереса від Дитяти Ісуса сказали через Евстахію Бохняк, що вони апортовим способом дістали ті дерев'яні хрести, з котрими вони й на образках намальовані. За життя вони боялись признатися до того, щоб їм це не пошкодило між безкритичними людьми. Також Тереса Нойман має той страх і не виявляє своїх апортів. Через Евстахію Бохняк вона говорила до мене: “В нас тільки рани і рани. Більше ніщо, бо зараз – чарівниця і обманниця! Про мене говорять, що я *esse und trinke* (їм і п'ю)... Ах, якби я їла, мала б менше клопоту! Чи я не їла б, якби могла? Але *Jesus Christ* не дає. Я зі всім мушу скриватися!”

В наших стигматичок апортів багато (найбільше має Евстахія

Бохняк), найважливіші з них були давані *урочистим способом, при свідках, з відповідними промовами*. Відки така різниця між нашими й західними стигматизованими особами? Та різниця не є єдина. Чимало є такого, що в західних стигматизованих осіб було укрите (наприклад, розмови з Ісусом Христом, з Богородицею, ангелами, святими), або тільки в малій мірі (наприклад апорти), а в наших стигматичок це виявилось і розвинулося вповні. З якої причини, нащо це?

Хто вірить у Бога, той легко погодиться з тою думкою, що Бог *сам себе боронить*, коли того конче треба для збереження віри. Це дуже світло виступає наприклад у житті пророка Ілїї. Та властиво ціле Боже об'явлення, всі надприродні повчання, знаки і чуда нормовані тим самим економічним Божим законом. Наприклад чому саме у Франції прославився Люрд своїми чудами більше, ніж чудотворні місцевости в інших краях? Можна навести тільки одну оправдуючу думку: в 19 ст. Франція була краєм найбільшого безбожництва – отже щоб люрдські чуда підпомагали Христову віру.

Та Божа економія використовує *також природні чинники* для забезпечення Христової віри. Саме в тому часі, коли Карло Дарвін затемнив уми вчених людей своєю механістичною теорією еволюції, що ніби живі істоти розвинулися самі собою, без Бога, Людвик Пастер остаточно доказав, що самородство неможливе, себто що життя на землі не могло розвинутися з мертвої матерії – а це завдало смертельний удар теорії Дарвіна, оскільки вона хотіла без Бога пояснити чудо життя на землі. І знову другий аналогічний випадок: саме в наших часах, коли большевики вогнем і мечем нищать віру в Бога, а насаджують безбожницький матеріалізм, найновіша фізика завдала смертельний удар матеріалізму, опрокинувши його основи. Ті факти Божої самооборони навели мене на питання: Чи розвій стилю стигматизації в наших стигматичок не є “потребою

часу”? Чи Ісус Христос тим не боронить святости церковної стигматизації?

Дотепер на Заході панувало таке поняття про стигматизацію, що стигматизацію творять *Христові рани, екстази і візії*, бо такий був загальний тип стигматизації на заході. Але зі зростом парапсихологічної літератури, коли показалося, що стигматичні рани, екстази та візії можуть являтися й медіумічним способом (дотепер відомий тільки один такий випадок, який я подав у книжці “Пояснення стигматизації”), поняття святої, надприродної стигматизації опинилося на роздоріжжі, попало в кризу. Є такі автори, вчені теологи (наприклад Джемеллі, Сівек), які радо відхрестились би від поняття надприродної стигматизації взагалі, якби тільки на перешкоді не стояло традиційне почитання стигматизації в церкві.

Та несподівано виявився новий, вищий стиль стигматизації в нашому народі, що *повніше й виразніше* розвиває характер стигматизації взагалі. Ніхто ніколи не зведе явищ наших стигматичок на природні. Сугестивно-медіумічна стигматизація так відноситься до стигматизації наших стигматичок, як відноситься *мавпа до людини, як штучні квіти до живих квітів*.

IV. Апорти Насті перед її приїздом до Львова

Апорти, які Настя Волошин дістала ще перед своїм приїздом до Львова, я описав у моїй I книжці про Настю, тому тут тільки вчислю їх.

Перший апорт, *вервицю* до молення, Настя дістала ще як 11-літня дівчинка в Адамівці перед придорожною каплицею.

При повставанні стигматичних ран являлися в руках Насті *реальні* апортові цвяхи.

Як стигматичка, Настя дістала перший тривкий апорт,

звичайний сукняний *шкяплір*, в ярославській церкві на вечірні 7 вересня 1935 р. Наступного дня пополудні в ярославській дзвіниці дістала такий самий *шкяплір* для своєї товаришки Марії Сютрик, що там з нею була і просила її про якусь пам'ятку.

Дальший, найважливіший Настин апорт це ніклевий *трираменний хрестик* з ланцюжком, що його Настя дістала 9 вересня 1935 р. у Млинах. Велику хресну рану на правому рамени, що її Настя була дістала як другу з черги, рівно по 10 тижнях Божа Мати заміняла, їй (на її прохання) на той металевий хрестик. На тій заміні найкраще видно, як апорти Насті входять у систему її стигматизації.

Всі апорти, крім першого (вервиці), Настя діставала *в часі екстази*, а в попередній екстазі вони були згори заповіджені.

В вересні 1935 р. Настя в екстазі часто діставала до рук апортову *вервицю*, що по якійсь пів годині, коли Настя помолилася на ній, зникала з її рук. При першій такій появі тільки сама Настя бачила дві апортові вервиці в своїх руках, а інші не бачили. Своєї господині, Вачковій, Настя подарувала одну апортову *вервицю*. Всі апорти, коли їх Настя дістала, були *новісенські*.

Впродовж тижня перед Чесним Хрестом 1935 р. Настине чоло під вечір щодня було помазане апортовим *миром* чи може *елеєм*.

V. Апорти Пасті у Львові

Коли я вже був при численних Настиних екстазах і як самовидець переконався, що люди з Млинів уповні вірно оповідали про Настині стигматичні явища, тоді я вже не міг сумніватися ні в правдивості Настиних апортів. Але людська фантазія доти ненасичена, доки сама не досвідчить того, що для неї неімовірно. Тому я бажав собі, щоб ми у Львові могли

бути свідками якихсь апортових Настиних явищ. Я собі уявляв, що може колись у Настиних руках появиться апортова вервиця або апортовий цвях.

А то з часом прийшло більше й інше, ніж я сподівався. Та вперед треба було випити гірку чашу. З львівського шпиталю Настя вийшла з двома срібними (посрібленими) ланцюжками на шиї: на одному, грубшому, висів трираменний хрестик; на другому, тоншому, окисдований медалик. На одному боці того медалика був рельєфний образок Ісуса Христа з виступаючим серцем, на другому боці Богородиця з Дитятком Ісусом на руках, а Ісус у руці держить *шкаплір*.

Про хрестик з ланцюжком я знав від Насті і від Марії Сютрик, що Настя дістала його від Богородиці у Млинах. Також про той медалик з ланцюжком сказала мені Настя, що вона це дістала від Божої Матери у львівському шпиталі.

В шпиталі було їй дуже сумно, що нічого святого, не має на грудях (шкаплір і трираменний хрестик залишила в Млинах). Особливо одної ночі сумувала з тої причини, і саме тоді в екстазі дістала ланцюжок з медаликом. Коли рано збудилася, мала ланцюжок на шиї, під сорочкою.

На те я сказав до Насті: Це буде слабе місце в твоїх явищах, тому що при тобі не було ніякого свідка. Що ж зробимо, коли лікарі скажуть, що вони тобі підкинули той дарунок, щоб тебе випробувати?

Бідна Настя зарум'янілася з переляку. А я продовжав далше: Чи лікарі взагалі випитували тебе про твої дарунки від Божої Матери, чи ти їм про те говорила? Настя заперечила.

Це мене трохи заспокоїло. Все ж таки я сказав Насті, щоб у найближчій екстазі просила Божу Матір про якийсь доказ на те, що той ланцюжок не є лікарями підсунений, щоб ми могли оборонитися, якби хтось зі шпиталю висунув таке твердження.

По кількох днях Настя сказала мені, що в екстазі (в середу)

дістала ось таку відповідь від Божої Матері: “*Не журися тим, дай спокій, на це ще час, побачиш, що з тим станеться*”. Тої відповіді не записали до протоколів, бо Настя не говорила її в екстазі, тільки по екстазі сказала її с.Софронії (Ерделі) і мені, а ми обоє дуже добре пам’ятаємо її, бо вона нас дуже цікавила.

Я був невдоволеній такою відповіддю. Це ще був час коли я підходив до Настиних явищ з природного становища. Я вже був переконаний, що Настя дійсно ясновидюча (ясновидючість не мусить бути надприродна), і уявляв собі, що в тому випадку її ясновидючість “заломилася”, і тому душа Насті рятується невинним викрутом, відсуваючи справу на якийсь, для себе догідний час.

Не треба собі уявляти, наче б ясновидюча особа все знала. Ми очима дивимося на природний світ і бачимо тільки те, на що звертаємо увагу. А деколи нам соромно й прикро, що ми чогось не добачили, бо не звернули уваги, і тоді на запит інших людей рятуємося якимсь викрутом. Ось під тим кутом я думав про Настину відповідь. Але час показав, що Настина відповідь була вповні правдива.

Про той грубший срібний ланцюжок, на котрому Настя носила трираменний хрестик, я собі спершу думав, що це той сам, який Настя одержала враз із хрестиком у Млинах. Аж коли я був перший раз у Млинах (24-26 грудня 1935), довідався, що воно не так. Я тоді розпитував Марію Сютрик і Настю про те, чому Настя в ярославській церкві сказала “дістаю *золотий* ланцюжок”, а ланцюжок *срібний*. Виявилось, що перший ланцюжок, який Настя дістала враз із хрестиком, був *мосяжний позолочений* (а може тільки мосяжний гільбринований). Люди в Млинах, цілючи хрестик, розірвали той перший ланцюжок. Рештки з нього переховувала в себе Марія Сютрик і на слово Насті мені їх передала.

Опісля Настя носила хрестик на гумовій тасьмі. Срібний

ланцюжок до хрестика також дістала як апорт, але де – чи в яворівському, чи у львівському шпиталі, спершу не могла собі пригадати. Напроваджувана Марією Сютрик, вкінці устійнила, що також той ланцюжок дістала у львівському шпиталі. (Хрестик на гумовій тасьмі привіз їй господар Вачко до львівського шпиталю.)

Того було мені забагато! Два апортові ланцюжки у львівському шпиталі! А лікарі й шпитальні черниці нічого про те й не знали. Непевна ситуація! Або може це така “апортова система” – та чи не забагато тих апортів?

Тоді я собі навіть уявити не смів і не міг, що з часом я сам буду свідком *четвертого і п'ятого* апортового ланцюжка в Насті.

* * *

Дня 6 лютого 1936 в екстазі Настя сказала: “Голос Божий каже: Це йде на тебе велике очорнення. А мої (Настині) очі спустяться”. Опісля ми ствердили, що це відносилось до тих апортів, які Настя дістала у львівському шпиталі.

Десь у березні 1936 р. с.Софронія пішла до одних наших черниць у Львові, де її раз-у-раз запрошували, бо ніби мають їй щось важне сказати в справі Насті. Там їй наговорили, що вони знають від тих шпитальних польських черниць, де Настя була уміщена, що Настя в шпиталі купила собі той срібний ланцюжок, на котрому носить хрестик, і дурить людей, що ніби вона дістала той ланцюжок від Божої Матерії. Польські черниці навіть готові присягнути, що це правда, і навіть знають ціну, за яку собі Настя ланцюжок купила. (Для характеристики подаю, що ті шпитальні черниці, коли Настя покидала шпиталь, говорили до неї: “А не кажи нікому, що твої рани правдиві, бо коли будеш говорити, то ще раз тут тебе возьмуть і буде тобі ще гірше”.)

І давали науку с.Софронії ті наші черниці (очевидно в добрій вірі, але про таку Настю, яку вони собі уроїли), що Настю треба коротко тримати, гостро, недовіряти їй і т. ін.

Всі ті розмови-обмови Настя телепатично відчувала і тяжко сумувала, але нам нічого не говорила, аж доки справа сама не виявилася.

Настя сказала с.Софронії і так само мені, що вона в шпиталі через доглядачку хворих дійсно купила одип срібний ланцюжок з медаликом, але передала його своїй сестріниці до Красного. (Завважу, що Настя дуже любить робити дарунки.) А ті два ланцюжки, що їх носить на шиї, дістала в екстазі. На це вона готова й присягнути.

– Настуню! – відозвався я тоді до неї, – твоя присяга не допоможе! Якщо вони присягнуть, то їм усі повірять, а тобі ніхто.

Я вже тоді настільки знав Настю, що був певний, що вона не обманює. Але як переконати інших людей, котрі можуть собі думати, що Настя несвідомо симулює? Справді я добачував, що шпитальні черниці тут щось плутають, бо говорять тільки про один ланцюжок, а Настя вийшла зі шпиталю з двома срібними ланцюжками на шиї. Та ми бажали наглядного доказу.

* * *

Саме з того часу в справу став мішатися ангел Насті. Дня 12 березня Настя в екстазі сказала: “Являється мій найліпший опікун і каже: Той подарунок від Божої Матери, що Ти його дістала, невдовзі тобі переміниться на інший, ясний... В недовгій часі змінить тобі Божа Мати той дарунок і засвітить тобі на грудях”.

Завважую, що всі ті цитати беру з протоколів, що їх списали й заприсягнули три черниці. Текст присяги поміщений на вступі моєї II книжки про Настю. Від хрестопоклонної неділі 15 березня

1936, коли Настя була в найбільшій мірі збичована містично (мала 250 кривавих смуг на тілі), ангел став промовляти безпосередньо.

Дня 16 березня ангел сказав: “В недовгій часі побачите на тій душі (на Насті) велику радість, котра заблิสне в правій руці в ваших облаках (очах), а те, що має, те їй щезне”.

В середу 18 березня ангел сказав: “За кілька хвилин (“хвилинами” ангел називає дні, або й тижні) все зміниться; вороги очорнили дар Божий, вона дістане дар, що заблистить, зависне на правій руці”. І зараз потім звернувся ангел до мене: “Подивися, достойна особа, чи є очорнений дар, я його вже взяв. А не кажіть душі, коли вона збудиться, бо буде плакати. Вона про це в своїм часі сама довідається”.

При тій екстазі, крім мене, було приявних п’ять черниць (Софонія, Софія, Маркіяна, Василя і Севастіяна). Ми подивилися, а на шиї Насті був тільки ланцюжок з хрестиком Ланцюжок з медаликом *зник безслідно*.

Це було перше явище з апортової Настиної системи, якого ми були свідками. Я сказав черницям перешукати постіль, щоб ми мали певність, бо може колись треба буде на це присягати.

Черниці мали скрупули, що не бачили того ланцюжка на шиї Насті безпосередньо передтим, хоч знали, що Настя завжди носила його на шиї, і того-дня бачили його на її шиї, коли Настя купалася. (У великому пості 1936 р. Настя зносила містичні бичування, ангел казав їй купати майже щодня. При купелі завжди були приявні дві черниці, або бодай одна.)

Настя спостерегла, що її ланцюжок з медаликом зник, наступного дня зараз по св. Причасті. Коли повернулася зі Служби Божої до келії, плакала за ланцюжком. Того самого дня ангел в екстазі говорив: “Чому ж ти плакала, душе? Не плач, душе, за тим великим дарунком, що я його взяв; за тяжкий хрест дістанеш легонький, дістанеш скоріше, ніж я казав. Ти

ридала, земська людина (с.Василія) питалася, чому плачеш, а ти не сказала... Коли ти прийшла з убогого дімку (з каплиці) й плакала, я тобі не хотів показатися; я хотів бачити, як ти понесеш хрест; я був при праці з тобою, не плач, я тобі дам від Матери Божої дарунок; це зависне тобі на правій руці; а ти нині плакала, я всі твої сльози збирав”...

* * *

З того часу, як ангел став говорити безпосередньо Настиними устами, він враз став і розвеселяти зболілу Настю та бавитися з нею, наче з малою дитиною. Перед тим Настя бачила ангела як світлого молодця, а з того часу аж до тепер звичайно бачить його як *малу дитину* з жовтенькими кучерями, в довгій одежі. Той ангел говорить *здрібнілою дитинячою* мовою а Настя, коли в екстазі з ним бавилася, також говорила такою самою мовою.

Кожний може догадатися, що те нове явище мене спершу дуже здивувало і навіть залякало. Як усі люди так і я знав про ангелів тільки зі св. Письма, де ангели виступають тільки в дуже поважних ситуаціях. Весела екстаза, коли Настя всміхалася, або й голосно сміялася, або випрошувалася від ангела: “Дай мені спокій, я змучена, я не хочу бавитися”, насунула мені першу думку. Чи це *той сам дух*, що диригує при поважних, пасійних екстазах, чи може якийсь спокусник, злий дух? Вскорі я цілком певно переконався, що це *той самий дух*, бо він *безпосередньо* переходив від поважних пасійних екстаз до веселих. І я вже був спокійний. Моя засада така, що *незвичайним явищам* годі *згори диктувати*, як вони мають виглядати, але треба їм довший час приглядатися, щоб відкрити справжнє їх значіння, бо життя-буття надто багате в різnorodні несподіванки.

Нам звичайно здається, що ангелам лицює тільки те робити, що згідне з нашою психікою, коли ми молимося.

А що в часі молитви не годиться робити жартів, тому нам

здається, що ангелам взагалі не лицює робити жартів, хоч би найневинніших. Та ми в тому цілком певно помиляємося. При молитві чи в церкві ніяк не годиться вбивати людей – а зі св. Письма знаємо, що ангели на Божий приказ убивали людей! Отже мусимо розрізнити між поведінкою ангелів у *поважних* ситуаціях, коли також нам, людям, не вільно жартів строїти, та між поведінкою ангелів у таких ситуаціях, коли по людських вимогах *потрібна розривка, забава, приличний жарт*. Що нам, людям, вільно, це й ангелам вільно, коли вони це роблять *для нас, для нашого добра*. А чи весела розривка не є, від часу до часу, конечна для людей? Мабуть немає на світі такого строгого монастиря, де весела розривка не була би дозволена й правилами передбачена. Певно й сам Ісус, Богочоловік, коли був дитиною, від часу до часу весело бавився, бо така вимога людської природи. А Ісус, як Апостол пише: “був у всьому до нас подібний, крім гріха”.

В усіх наших стигматичок по тяжких пасійних¹ екстазах бувають від часу до часу веселі розривки, в яких беруть участь ангели, а деколи це буває й без ангелів. Одного дня в вересні 1938 р., коли Гануся Труба і Оля Волошин були у Львові в мешканні Евстахії Бохняк, по дуже тяжких екстазах Оля і Гануся одночасно, ще лежачи в ліжках, стали дуже тішитися, сміятися і ніби перед чимсь боронитися, Оля аж голову під подушку ховала.

Оля бачила в візії баранця, що туцкав її; а Гануся бачила пташку і крілика. Коли я опісля питав Богородицю через Евстахію Бохняк, чому це так буває, Богородиця відповіла, що я, як професор, знаю шкільні порядки, отже як у школі діти по лекції мають розривку, так і тут “муситься їм дати розривку”.

Треба звернути увагу на те, що в св. Письмі ангели, крім ангела Рафаїла, виступають тільки в короткотриваючих появах.

---

¹ Екстаза з терпіннями, муками – прим. упорядн.

А ангели наших стигматичок нерозумно бувають цілими днями в їх тілі, отже вони *мусять достосуватися до звичайного ходу людського життя*. Їх забави й жарти завжди дитинячі, невинні. Особи, що ближче знають наших стигматичок, не тільки не гіршаться тими забавами-жартами їх ангелів, але мають таке переконання, що це вповні “на місці”.

Зрештою, до наших стигматичок від часу до часу приходять і інші ангели на короткий час, а вони свою роллю дуже поважно сповняють.

Я мусів подати це коротке пояснення, щоб читач міг належно зрозуміти поведінку Настиного ангела.

* * *

Настя дуже любить квіти. В великому пості 1936 р., вона переважно лежала в ліжку терпляча. Щоб її розвеселити, ми їй купували перші весняні квіти. В екстазі 19 березня, пополудні між 3 і 4 годиною, ангел, щоб розвеселити Настю, сказав до неї: “а Ти хотіла квітку тої людини (с.Василії)?”

Настя: “Я не буду просити!” Ангел: “А ти бажаєш квітки?” Я тобі принесу, я тобі дам, а людина не буде бачити”.

Настя: “Квітко моя! Квітку мені ангелятко дало! Це пахне, як червона рожа!... Не рухай мені її тепер!” Ангел: “Я тобі візьму, я хочу взяти! Прости цієї людини, нехай тобі дасть”.

Настя: “Я не хочу!... Я не хочу, щоб ти щипав квітку!”

Ангел: “Людина жалус, що твого пастиря (мене) немає... Я тобі щось скажу – тихенько, що людина говорила: що не хотіла тебе скропляти росою (купати), щоб ти не заслабла... Не бійся, людино, душа не заслабне; а як ти, людино, будеш її купати, я тобі квітку покажу. Це душа буде мати квітку, ти будеш бачити. Люби, людино, цій душі дати квітку, вона не бажає розкошів, тільки хоче на ту квітку подивитися весело. А тепер, душе, спробуй відчинити долоню...”

Настя: “Ой квітки немає! Дай мені назад!”

Ангел до с.Василії: “Людино, вважай на цю душу, коли бачиш над нею тягар... вона двигает тяжкий хрест... а її уста усміхнені; коли затемніє, возьми її на Божий воздух (на город) і розваж...”

Тої червоної рожі, що її Настя в екстазі вперше з усіх квіток дістала, ніхто з приввних не бачив. Насувається мені думка, що це аналогія до системи млинівських Настиних апортів. І там 27 червня 1935 вперше Настя дістала в екстазі такий апорт (білу і чорну вервицю), якого ніхто з приввних не бачив.

Ще того самого дня (19 березня), ввечір між 10 і 11 годиною, ангел дав Насті квітку, яку бачили приввні черниці.

Ангел: “А ось маєш в руці квітку!... Дивись, людино, чи не побачиш квітку; чому ж ти не купила їй квітки?... Душе, покажи квітку!”

Приввні черниці (всіх тоді було 10) просять Настю, щоб їм показала квітку, яку вона тримала в затисненій долоні, як, бувало, ті апортові цвяхи в Млинах. Настя показує квітку.

Ангел: “Дарунок служить Христовим терпінням, освічує його рани; це та квітка перший раз сияє в руці, душі. Вона має 10 листків, в ваших очах вона маленька зірка, а вона, як розцвіте, то така на цілу долоню... А в твоїм серцю (до с.Василії) не сияє квітка?... Це квітка з небесних рук; у ваших очах вона має 4 листки, а в очах душі має 10 листків... За кілька хвилин побачите золоту річ на долоні... В недовгій часі побачите золоту річ, обвинену о руку, *людська праця лишиється*, а Божий дар знесеться високо і зникне... Ісус росте в ваших серцях... Чому душа плакала? Бо дарунок щез, якби вам добра шата щезла. Душа побачила, коли Ісуса прийняла... Не бійся! А як утішишся, коли в правій руці завітає дар...”

Тут с.Софія відозвалась до ангела: “Зроби, щоб квітку побачив Ексцеленція Митрополит”. Ангел: “В його серці сияє

квітка. В його серці багато, багато любови до душі, але боїться, щоб не зійшла на блудну дорогу”.

Сестра Севастіяна сказала, що боїться говорити з ангелом, щоб його не образити. Ангел: “Людино, людино слабої волі, слуги не образиш, лише Спасителя”. На те Севастіяна сказала, що вона має сумнів щодо того медалика, що зник, бо не бачила його на шиї Насті безпосередньо передтим.

Ангел: “Чи ти не бачила, як вона з роси виходила (що мала на шиї медалик)? Вороги самі поклоняються Спасителеві... Це зацвіла квітка в руках і щезла, щоб ви сперлися на ті слова, як Христос сперся на хрест... Чи все в цій кімнаті цвіла така квітка?... В ваші Божім дімку служіть Ісусові... Душе, служи Спасителеві, як Спаситель тобі”.

Я нарочком наводжу дещо більше з протоколів, щоб читач міг пізнати те тло, на якому Настині апорти виступали. Ангел і бавиться з Настею, розвеселяє її і одночасно проповідає наче з проповідальниці. Це все творить *нерозривну цілість*.

З говорень Ангела стало нам ясно, що також другий, грубший Настин ланцюжок зникне, а замість нього Настя дістане інший.

Той ланцюжок черниці дали були надштукувати, щоб його можна було через голову з шиї здіймати, не розпинаючи. Ангел пояснив, що хрестик лишиться і лишиться та *надштукована частина* (“Людська праця”). Вона ніклева, тонша і має іншу форму.

Наступного дня с.Софронія радісна телефонувала до мене: “Ми вчора бачили квітку в руці Насті!” і переповіла мені, що має статися з тим ланцюжком, що на ньому Настя хрестик носить. Що б ми мали по ньому пам’ятку, я дав його сфотографувати. На фотографії добре видно надштуковану частину.

В п’ятницю 20 березня ангел сказав: “Я тобі квітку приніс, там є у флашечці... Я приніс тобі квітку”.

Апортовий хрестик і ланцюжок
Насті Волошин. Направо вгорі
надштукована частина з колісцятком.

Черниці подивилися, а у фляконику при куплених сніжинках були *два братки*, які ніхто з людей Насті не приніс, а ні на городі, в монастирі розцвілих братків тоді ще не було. Ті братки і я бачив, вони були там кілька днів, а потім їх ангел взяв (зникли).

В тих днях ангел частіше давав Насті в екстазі квітку до руки, переважно в купелі. Настя купалася в монастирській пральні в великому кітлі сидячи, одягнена в довгу, темну сорочку. Ті квітки по кількох хвилинах у руці Насті зникали. Це були дрібні весняні квітки, щораз інакші, але ангел добирав такі, яких у монастирі не було (ні на городі, ні між купленими квітками).

Раз одна з черниць, Агнета, задумала собі, щоб ангел дав Насті не одну квітку, але *дві*. Того дня в купелі Настя дійсно мала в руці дві квітки, неоднакові, одну меншу, другу більшу, а коли с.Агнета прийшла до Насті в купелі, Настя (в екстазі), як то кажеється підсувала їй квітки під ніс, кажучи: “На, маєш дві квітки, дві, дві, дві!”.

Іншим разом черниці просили, щоб ангел лишив їм одну таку апортову квітку, а ангел сказав: “Завтра в купелі два платочки будуть на воді плавати”. Так дійсно й було. Ті два платочки (дрібні, крайчиком зелені, зі споду білі), мені передала с.Софронія і я їх бережу.

В п’ятницю 20 березня вполудне, коли Настя лежала на

ліжку в келії, ангел стягнув з її ноги шкарпетку, сховав і казав шукати. Настя аж по шию була накрита ковдрою, руки тримала (як звичайно) на ковдрі, на ногах мала короткі білі шкарпетки, щоб постіль не поплямилася, коли з ран на ногах виплине кров.

Настя в екстазі “Я не хочу, ангелятко, не стягай мені з ніг панчіх! Я не хочу!.. Чому ти мені зняв панчохо? Де ти подів панчішку?”

Ангел: “Нехай тобі людина найде твою панчішку. Я тепер піду від тебе, а ти шукай, нехай твої облаки (очі) роззираються, чи найдеш?”

Настя збудилася, с.Василія підняла її і найшла шкарпетку, скручену під плечима Насті.

Про такі свої “штучки” ангел говорив дуже ніжним виговором: “А я тобі збитка зроблю!”

В продовжені тої самої екстази ангел взяв Насті вервицю і сховав. Настя: “Ангел вервичку забрав... Не бери мені! Лиши!” Ангел: “Нехай тобі людина найде!” Сестра Василя: “Шкода шукати, не найду так, як і шкарпетки”. Ангел: “Подивися душі в кучері!” Сестра Василя найшла вервицю, скручену в косах Насті. Другий раз сховав вервицю до рукава від Настиної сорочки і також казав шукати та ще з осміхом додавив: “Чому не пильнуєш своїх речей?”

Найчастіше в тих забавах ангел “в’язав” обі руки Насті малими пальцями (палець за палець). Так і тоді було. Настя: “Не можу шукати, чому ти мені ручки зв’язав?” Ангел: “Чи я тобі зліпив?” Сестра Василя: “Скажи ангелятко (де вервиця), бо душа плаче”. Ангел: “Це її покора, нехай упокоряється”.

Іншим разом Ангел брав від Насті вервицю, коли вона була на городі, і навіть з гори заповідав, що це зробить (“як нині підеш з людиною на зірки дивитися, я візьму тобі вервицю, зроблю тобі збитка”), а віддавав їй у келії; одного разу віддав

аж по одній добі. А бо коли Настя була на городі, то зносив їй з келії другу її вервицю і нараз мала в руках дві вервиці.

Слід тут зауважити, що й сама Настя, коли ходить духом по світі, любить подібні “штучки” виправляти знайомим особам. Сестрі Севастіані, доки вона ще не спала в одній келії з Настею, Настя впродовж двох тижнів ніч у ніч духом закладала вервицю на шию. сестрі Маркіяні в Підлютім Настя духом зі Львова зняла вервицю зі шиї – і то так, що піднесла с. Маркіяну, яка тоді не спала, а вервиця ніби сама обкрутилась їй довкола руки. Одній черниці у Львові, що завжди спить на яську, Настя духом витягнула ясьок з під голови і сховала, завинувши його до коца на кріслі. Настя пояснює, що тими невинними “збитками” хотіла дати доказ, що вона там духом була.

* * *

В п’ятницю 20 березня я був приявний при вечірній екстазі. Перед екстазом Настя жалувалася мені, що на городі (звичайно виходила на город під вечір) згубила шрубку від хрестика на вервиці. У тім хрестик є св. мощі, а шрубка придержувала рухому частину хрестика. Я взяв нитку і зв’язав хрестик, щоб мощі не випали.

В екстазі ангел казав Насті шукати шрубку. З того ми зрозуміли, що це він взяв шрубку, коли Настя була на городі зі с. Василією.

Настя: “Шрубка – мала річ, де буду шукати?” Ангел: “То нехай тобі твоя людина пошукає!”

Очевидно, ми не знали, де шукати. Тоді ангел сказав, що в кучерях Насті (ангел говорив так, як Настя, на польський лад: “в кендзьориках”). Черниці намацали шрубку в косах Насті тримали її, я хотів сам узяти її (бо я дотоді ще при таких явищах не був), але шрубка зникла.

Чисті чудасії виправляв ангел з тою шрубкою. Коли ми

найзавзятіше шукали, а він каже: “Не шукайте, шрубка на своїм місці!” Ми подивилися, а шрубка була вкручена до хрестика. І знову зникла. Ангел каже шукати – в рукаві від сорочки, під плечима Насті, знову в косах, в затисненій долоні Насті. Що її намацаємо, втікає нам з-під рук наче жива. І знову шрубка “сама” вкрутилася до хрестика.

Я зашрубовую її якнайсильніше – ангел з легкою іронією говорить: “Пастир думає, що мені треба сили, щоб шрубку відкрутити... Подивіться, вже знову шрубки немає!”

Дві електричні лампи світять, Настя лежить зі замкненими очима, наче в спокійному сні; руки спокійно тримає на ковдрі. Нараз Настя: “Чому мені пхаєш шрубку до уст? Шрубку мені запхав до уст!” Я попросив ангела, щоб віддав мені шрубку таки з уст Насті. Шрубка опинилася між зубами Насті, дещо вистаючи, і я її взяв. На тому був кінець тим “штучкам” зі шрубкою.

Саме тоді, коли ангел так бавився з тою шрубкою, на екстазу мав прийти о.Б. ЧСВВ (сповідник Сестер), що тоді був у монастирі. Сестри обіцяли йому, а я ніяк не міг згодитися, щоб на ту екстазу допустити сторонню людину. о.Б. відійшов мабуть розжалений на мене, а може й ображений, тут його перепрошую, але якби вирвати поодинокі фрагменти навіть з Христового життя, то можна би ними соблазнитися.

Треба знати *цілість*, щоб фрагменти зрозуміти, як слід, і не соблазнитися ними.

Та вечірня екстаза з 20 березня спершу була дуже поважна. Настя терпіла тяжке бичування. Ангел: “Душе, душе, я почислю твої рани... Чи тобі милі тепер квітки, чи тобі милі мої забави?” Настя: “Ні, мені милі терпіння Христові.”

В передполудневій екстазі (в купелі) ангел сказав: “Твій пастир думає про квітку”. При вечірній екстазі я просив ангела, щоб і я побачив квітку (це було ще перед забавою ангела зі

шрубкою). А ангел відповів: “Я беру приказ, я нині вже кілька разів давав, а більше не можна. Квітка марна річ, ти побачиш славнішу річ”.

Так само закінчення екстази було поважне. Сестрам було дуже прикро, що о.Б. чекає, щоб на екстазу прийти. Я в кінці згодився. Ангел несподівано до того достосувався і Настя дістала нове бичування в праву руку, виступили на ній криваві смуги. Але о.Б. уже не прийшов.

Тоді ангел сказав: “Тут пастир мав прийти, а не прийшов... а це душа має тяжкий хрест... Перед хвилиною я тебе розвеселив... Людино, дай поживу душі, бо тіло дуже змучене. Позирай людино, скільки болю та особа спричинила, що мав прийти, а не прийшов... Ця квітка опущена (Настя), вона була погорджена, ніхто над нею не чував, ніхто не підливав, як вона зацвіла; а це вона з любови прийняла хрест і тішиться... Скільки болю приймає з цілого світа ця душа, приймає на серце, на тіло, а я над нею не мав би чувати?” При кінці ангел заповів порядок, на страсний тиждень.

Тими апортовими квітками та забавами з вервицею і шрубкою від вервиці ангел дав безспірний, наглядний доказ, що всі Настині апорти правдиві, що це в неї така апортова система.

Все те було приготування (Vorspiel) до головних, властивих апортів, які мали прийти, як коли скрипалі налаштовують і пробують скрипки перед властивим гранням.

* * *

Це приготування ще не закінчилося, але щораз більше степенувалося. Ангел ще кілька разів, у різних днях, обіцявав і пояснював: “Душе, я тобі дам гарний дарунок”; “Я тобі, дам, дарунок такий гарний, що такого людина (с.Василія) ще не бачила”.

Настя на те: “Я не хочу ані дарунку, ані нічого, я хочу вмерти”. Ангел: “Я тобі може завтра дам гарний дарунок, але я не хочу, щоб було багато осіб (притім); може бути одна або дві особи, щоб дар Божий не був очорнений”

Це було 22 березня в часі купелі Насті. Сестра Василя вмішалася до тої розмови: “Ангелятко, а може бути пастир?” Ангел: “Це Божа роса” (купіль). Сестра Василя: “А ти йому обіцяв!” Ангел: “Це не є голос Ісуса, ані Матери Божої, лише я потішаю душу”.

Ці слова ми опісля так зрозуміли, що ангел тут не думав дати Насті дарунку на все (на те він мусів мати дозвіл від Ісуса Христа чи Богородиці), тільки думав показати його Насті. Дійсно наступного дня ангел перший раз *показав* Насті обіцяний дарунок.

Того дня (23 березня) я був при вечірній екстазі. Перший раз у великому пості тоді не було бичування, тільки відновилися рани на долонях і спідні на ногах. Настя: “Ангелятко, я хочу до тебе йти!” Ангел: “Чого, душе, хочеш?.. Я тобі показав зірку, це людина (с.Василя) оповідала про те земській матері” (ігумені). Кілька разів Настя на городі ввечір бачила на небі чудесну зізду (певно ту саму, що її бачили люди, коли їхали з Настею з Млинів до Красного; про це в I моїй книжці про Настю). Того вечора також с.Василя бачила ту зізду і оповіла про те ігумені, а ангел в екстазі те згадав.

Дальше ангел говорив: “Я тобі дам дарунок, а при тобі буде поважна особа, дістанеш, як будеш мати рани руках і ногах, і бік буде пробитий, тоді дістанеш дарунок”.

День передтим я собі в своїй хаті думав, що треба би раз запитати ангела, відки походить Настин апортовий хрестик. Тепер ангел сам від себе звернувся до мене (я в тому моменті й не думав про той хрестик): “Достойна особа, цей хрестик тяженький, що завис на її грудях, походить із далекої західної

сторони. Він перейшов через велику воду, крізь високий воздух. Мати Божа, Цариця неба і землі, сама вибрала його і їй передала. Так і цей дарунок, що його дістане, не буде від мене, але від Спасителя і Його Пресвятої Матери”.

Я вже пояснив у книжці про Настю, що її апортовий хрестик походить з Америки. Потім я попросив ангела, чи можу запитати його ще в справі того хрестика. Ангел згодився. Я поставив йому таке питання: Чи цей хрестик подвоєний, як про це у св. Письмі читаємо, наприклад, при помноженні хліба, або тільки природно взятий? Ангел відповів, що хрестик помножений і то не раз, але кілька разів (докладніше про це в I книзі про Настю).

А потім на наше питання, чи також хрестик буде змінений, ангел сказав: “Хрест лишиться, ланцюжок роздвоїться і зникне, а надштукований, людською рукою зроблений, лишиться вам, щоб не було очорнення Божого дару. Душа (Настя) своєю рукою віддасть цю частину пастиреві. Ісус все ділає з марноти велику надію”.

Це Мати Божа чуває над тим бідним українським народом і звертається до душі (Насті), що несе хрест її Сина і має викутий хрест у серці, та каже: Молися за схід, бо твій український нарід тяжко страдає”.

Крім мене при тій екстазі було приявних п’ять Сестер.

Коли ми розійшлися, а з Настею лишилися тільки сестри Василя і Севастіяна, що в одній келії тоді з нею мешкали, Настя знову попала в екстазу і на лівій її руці *показався ланцюжок з медаликом*.

Це було так. Настя (в екстазі): “Я не хочу бавкатися, я хочу вмерти, возьми мене, то буду там бавкатися з тобою”. Ангел: “Я тобі квітку дам, а чому ти закропилася, коли я тобі заборонив?” Настя: “Питай людини, а не мене, то людина дала (дала їй помаранчу з’їсти), я не знаю, чи маю людину слухати, чи тебе?”

Ангел: “А чому ти їла овочі, як я заборонив? А я не дозволяю знову дати тобі поживу”. Настя: “То не дозволюй, нехай не дає, чого хочеш, я не бавкаюся з тобою тепер, я не хочу”. Ангел: “Я не скажу тобі йти завтра до роси (купелі) за кару, що ти їла овочі, а я заборонив”. Настя: “То не скажи, я і так вмийкаюся... Дай мені той дарунок, той ланцюжок, що маєш у руці, я взяла би”.

Втім у лівій руці Насті з’явився ланцюжок з медаликом, обмотаний довкола долоні і пальців. Настя рукою так скоро рухала, що годі було приглянутися медаликові. По кількох хвилинах явище зникло.

Тої самої ночі коло 12 год., коли с.Севастіяна вже пішла спати, Настя ще раз попала в екстазу і мала на правій руці срібний ланцюжок з медаликом так, що на медалику можна було навіть напис прочитати.

І тут стрічаємо аналогію між млинівськими та львівськими апортами Насті. В ярославській церкві п’ять разів показувався на руках Насті той ланцюжок, що його на другий день Настя дістала враз із хрестиком у Млинах. Аналогічно у Львові ланцюжок, що його Настя мала дістати, вже наперед показувався на її руці.

В вівторок 24 березня, пізно в ночі, с.Василія бачила в трьох пальцях Насті ніклевий медалик – той сам, що явився був перший раз, але без ланцюжка. Ангел говорив: “Людино, людино, побач, що душа тримає в трьох пальцях”.

Наступного дня між 4 і 5 години по полудні три черниці бачили в правій руці Насті срібний ланцюжок з медаликом. На тім медалику під Матір’ю Божою шкаплірною були хмарочки; це був інший медалик. Ангел говорив: “Дивись, людино, скільки обляків (хмар) має Мати Божа, бо може в воді буде більше. Душе, в росі Божій дістанеш медалик з ланцюжком”.

Сестра Василя: “Чи цей ланцюжок лишиться?” Ангел:

“Ні; лишиться, як буде приказ Божий... Подивись, людино (на, ланцюжок, чи буде той самий у воді?... Ісус вибрав душу, котру світ покинув, вона була погорджена, із-за гір, здалека я її привів до Божого дімку... При ваших очах завітає даруночок, чи це не чудо, чи це не Божа воля? Другий даруночок дістане, коли буде найближче свято Матери Божої; це дарунок замінений буде, зависне на правій руці”.

На тій основі ми думали, що Настя дістане дарунок на Благовіщення (7 квітня), бо це було перше Богородичне свято, яке надходило. Ще того самого дня (25 березня) в вечірній екстазі знову появився на руці Насті ланцюжок з медаликом, а ангел сказав: “Завтра прийме душа даруночок *на все*, я прошу, щоб про це не говорити, щоб дарунок не був очорнений”.

Потім ангел звернувся до с.Василії: “Це, людино, я увагу звертаю, це голос Божий: Чи хочеш мати душу (Настю), чи тобі не буде зтяжко?” Сестра Василія: “Я прошу, лиши мені душу, хочу їй usługувати”. Ангел: “Дуже гарно, людино, винагороджу тобі, дякую, що ти вірно дала душі поживу, але кілька хвилин спізнилася... Нехай благословить вас рука Божої Матері”.

* * *

В четвер 26 березня 1936 р. Настя в екстазі вмирала і мала вмерти. Ангел випросив для неї продовження життя. Це описане в моїй II книжці про Настю. По тій тяжкій екстазі с.Василія сама лишилася з Настею. Ввечір о 10.45 год. Настя знову попала в екстазу, і показався на її руці *срібний ланцюжок з медаликом*. Медалик був інший, ніж останнього разу, хоч формат був той самий і медалик шкаплірний.

Ангел: “Дістанеш, душе, медалик завтра на все. Хто любить сукню Матері Божої (шкаплір ангел завжди називає “сукня” або “омофор Матері Божої”, а ніколи не сказав “шкаплір”), той любить і Божу Матір; хто любить Божу Матір, любить її

сукню, і той буде вибавлений з пекольного огня... Людино (до Насті), завтра прийде пастир і дістанеш інший медалічок з ланцюжком. Завтра зложиш обітницю, а цей медалик зникне. Даю тобі дарунок, на пам'ятку українському народові... Ті слова розширюй, але не кажи нікому про цей медалик, тільки пастиреві. Чи береш його?"

Настя: "Беру." Ангел: "Не покажеш нікому?" Настя: "Не покажу... Люблю тебе й дякую тобі".

Ангел: "Завтра, людино (до с.Василії), побачиш інший медалик; приглянься, чи буде той сам".

Сестра Василія взяла від Насті медалик з ланцюжком і кілька хвилин приглядалася йому. Потім ангел сказав віддати ланцюжок до рук Насті, і ланцюжок зник. В дійсності ланцюжок зник тільки з рук Насті, а опинився апортовим способом на її шиї під сорочкою. Щойно коли я дістав переписані протоколи (при кінці червня 1936 р.), я зрозумів, що Настя дістала ланцюжок з медаликом уже в четвер 26 березня і мала його на шиї до п'ятниці 27 березня, коли святочним способом дістала *інший* медалик і ланцюжок раз на завжди. Та про це вона, як зобов'язалася ангелові, нікому не могла говорити, а й с.Василія про те ні мені не сказала.

З того читачі можуть зрозуміти, як то при стигматичках деколи треба про дещо мовчати, аж прийде час, щоб можна тайну виявити.

* * *

В п'ятницю 27 березня перед полуднем черниці телефоном донесли мені, що того дня мав бути дарунок, отже щоб я конче прийшов і ще когось зі собою взяв – може би сам митрополит міг приїхати?

Я пішов до митрополита, повідомив його про це. Митрополит казав мені взяти з собою о.крилошанина Д-ра Василя Лабу,

що був членом комісії, коли ми відбирали Настю зі шпиталю. Але що о.Лаба був перешкоджений, я взяв о.Стефана Рудя, духовника Духовної Семинарії.

Це була найдивніша й найсвітліша Настина екстаза. Та з початку мені було ніяково, що я взяв з собою товариша, який тоді перший раз бачив Настю в екстазі. Коли ми прийшли, Настя вже лежала в екстазі, але виглядала тільки як спляча людина, що терпить у сні. Раз-у-раз зітхала: “Серденько моє, серденько!”

Зголосився ангел: “А чому ти хочеш, щоб земська мати жила? Тепер маєш!” З того ми зрозуміли, що Настя перебрала на себе серцеву недугу ігумені, яка саме тоді довший час хворіла на серце.

Настя мала отворену рану на грудях, сорочка була сильно закрашена кров’ю. Ангел: “Кому ти, душе, офірувала хрест?” Настя: “Я офірувала хрест для Спасителя, щоб хрест нести і український нарід до Христа привести”.

Дальше ангел запитав Настю, хто перед нею стоїть, а вона (очі мала замкнені) відповіла: “Кілька осіб з цього дому і два пастирі”. Та й описала нас обох, як виглядаємо.

Це без сумніву було для о.Рудя, щоб його приготувати до дальших див.

Описуючи мене, Настя сказала, що я маю *чорне* волосся, хоч я *сивий*. Так само вона про мене сказала і в попередніх екстазах, коли прийшлося їй описувати мене. Якжеж могла Настя так *помилятися* в екстазі, коли з життя дуже добре мене знала? Також про о.Михайла Мудрого, мого приятеля, пароха в мому рідному селі (Руський Керестур в Югославії), коли духом відвідала його і описувала його вигляд, Настя сказала, що він має чорне волосся, хоч він зовсім сивий, аж білий. Зрештою знаменито описала його. Роздумуючи про ту загадку, я ще перед 27 березня 1936 поставив Насті питання, при її нормальній свідомості, як вона бачить особи в екстазі, коли їх описує: чи

бачить особу як *один* образ, або може бачить *ціле її життя*, як *ланцюг образів* (як кінову фільму)? Настя відповіла: “Як цілий ланцюг образів – з цілого життя”. Таким способом загадка вповні роз’яснилася. Є сиві люди, що спершу, були блондинами – отже Настя в екстазі хотіла сказати, що і я і о.М.Мудрий *спершу* мали чорне волосся. Очевидно, притім зайняла свій голос також симпатія: Настя хотіла представити нас *молодшими, кращими*.

Маємо тут приклад, як обережно треба підходити до явищ стигматизації. Те, що в Настиній екстазі в дійсності було *вище* від нормального ходу життя, через що виявлялася Настина ясновидючість, мало вигляд наглядної помилки. Нехайже якась Євка чи Феська стане критикувати такі явища, то зараз зробиться героїнею, що ніби здемаскувала цю чи ту стигматичку: “Вдає, фальшує, обманує, видумує!” Треба мати змисл орієнтації, щоб знати, кому вірити при таких явищах.

Що правда, стигматички в екстазі і навіть їх ангели також деколи помиляються, але це має таке саме своє оправдання, як людські помилки взагалі. Тільки Бог не помиляється, тому що він всезнаючий. А хто не є всезнаючий, той не може деколи не помилятися.

* * *

Вертаю до Настиної екстази, яку я зачав описувати.

Потім ангел звернувся до мене: “А ти, пастирю, чому ліпше не тримав тих двох золотих, що тобі вчора бідна жінка дала? Ти їх так тримав, так тримав цілу дорогу в лівій кишені, а я тобі їх взяв”.

З тими двома золотими була ось така справа. День передтим я мав виклад про стигматизацію Насті на Богданівці (Львів). По викладі на подвірі, а вже було темно, приступила до мене якась бідно зодягнена жінка і каже, що хоче дати на Настю 1 зл, бо чула, що Настя в потребі. Я їй хотів дати фотографії Насті, але

вона сказала, що вже має, і не хотіла взяти. Дала мені 2 зл вкупі, я їй віддав 1 зл з тих грошей, що мав за розпродані Настині фотографії (дохід ішов на потреби Насті). А ту двозолотівку я сховав окремо до правої кишені від футра, щоб не забути записати 1 зл як дарунок, бо за жертводавців я відправляв Служби Божі і казав Насті окремо за них молитися, щоб чимсь віддячитися їм. У тій кишені я ще мав дрібні гроші на трамвай, рукавиці, пуделко з папіросами і пуделко сірників. Щось мене вже зразу “ткнуло”, щоб я вважав на ті два зл. В трамваї весь час я був сам; коли висів з трамваю, намацав двозолотівку в кишені. Але коли дійшов до брами св. Юрія і треба було платити “шпирку” (бо вже було по 10 год.) в моїй кишені вже не було двозолотівки, хоч усе інше в кишені було.

Я прийшов до хати, обережно витряс усе з кишені на стіл. Все було, і кишеня ніде не продерта, тільки двозолотівки не було. Га, хіба ангел взяв! – сказав я жартом до домашніх. Що він міг узяти, це я вже бачив на тій шрубці від хрестика на Настиній вервиці. І пригадав я собі, що того вечора, коли ангел так бавився зі шрубкою, Настя по екстазі жартом сказала до мене: “Він (ангел) ще колись і отцеві збитка зробить – возьме гроші отцеві!” На це я Насті також жартом відповів: “Хіба з твоїх возьме, бо йому невільно де-небудь гроші брати.” Настя відповіла: “Нехай бере, я йому не бороню!”

І ось ангел признався сам від себе, що це він узяв мені ті 2 зл з кишені. На мій запит, що він зробив з тими грішми, він відповів: “Не журися, Бог добре постарався про них”. Я йому ще сказав: Я собі думав, що відправлю Службу Божу за ту жінку, якщо я ті гроші згубив. Ангел відповів: “Коли це зробиш, то добре зробиш”.

По екстазі Настя сказала, що ангел віддав назад ті 2 зл тій бідній жінці (отже вона ще заробила 1 зл). Безперечно, це гарний ангельський “збиток”.

Звертаю увагу на те, що я мав ту двозолотівку *в правій* кишені, а ангел сказав, що я її мав *у лівій* кишені. Ангел помилився! Коли я його опісля питаю, чому він так сказав, він відповів, що *не зважає на те*, бо воно для речі не важне. Ось маємо приклад, як ангели наших стигматичок деколи помиляються.

Ангел Насті брав ще й інші гроші, але завжди з Настиних. Сестра секретарка у монастирі, де Настя, тримала окремо гроші, що їх прислав один наш священник з Америки на удержання Насті (50 доларів у золотих). З тих грошей, хоч вони завжди були замкнені, забракло 30 зл, коли Настя була в Млинах, у часі Великодня 1936 р. Секретарка дуже гризлася тим і дивувалася, як могли ті гроші пропасти. Написали про це до с.Василії, що була з Настею у Млинах, а вона дістала відповідь від ангела: “Це я знаю. Нехай діється воля Господня, скажіть матері земській (ігумені), це душа (Настя) знає ...це марнота земська (ангел завжди так гроші називає), не журися. Чи ж то їй тепер зникло?.. Вже кілька хвилин (днів)...”

Потім Настя призналася, що їй, як тільки приїхала до Млинів, ангел сказав, що взяв з її грошей 30 зл. Дав потребуєчим. Пізніше, коли вже Настя вернулась до Львова, ангел ще раз узяв з тих її грошей 10 зл. І якісь потребуєчі особи дістали запомогу “свише”, хоч і не знали, як це сталося.

По виясненні справи з тими 2 зл ангел знову звернувся до мене: “А ти з ким передучора протокол списував? Він не зовсім вірив, аж я йому показав знак, а він став кричати з переляку і на колінах хотів Богові дякувати..”

Це відносилось до львівського фотографа Михайла Шалабавки. Коли він зробив дві перші фотографії Настиного ланцюжка з хрестиком, поклав їх на стіл рівно одну на одній. І якось прийшла йому думка: “Якщо це все правда, що про Настю оповідають, нехай порухаються ці картки”. В кімнаті була його донька, сиділа при зачиненому вікні. Втім зверхня фотографія

живим, нервовим рухом відсунулася так, що показався правий ріг спідньої картки. Фотограф заскочений тим, подумав собі: “Ану ще раз!” А картка другий раз нервово відсунулася аж до половини спідньої. Тоді фотограф скрикнув до доньки: “Галю, чуда Божі діються!” І вибіг з хати, прийшов до мене, мене не застав, тому пішов до митрополита і розповів про все. До мене прийшов наступного дня, і я з ним списав протокол, у якому він заявив, що все може присягою ствердити. Обі ці картки він береже у своїй робітні наліплені за склом з підписом дня, коли це сталося.²

Продовжую екстазу.

Ангел сказав: “Душа пішла на схід” – до Курська, до Стефанії К., кривної одної з черниць у тому монастирі, бо саме того дня, на просьбу Насті, я мав у монастирі Службу Божу за неї. Настя голосно говорила те, що мала сказати до Стефанії К. (докоряла їй, що виреклася віри, та намовляла її, щоб вернула назад до Галичини до своєї матери).

Потім ангел: “Душа робить окруження і йде, де Христова кров сціпеніла на сходах під склом”. Настя говорила: “Ісус переходив тими сходами своїми мізерними (бідними, умученими) ногами. Бачу краплину крові під склом і шату Матери Божої Це велике, чудове місто”. Ангел: “Це перший раз душа в тому місті і то коло сходів, де краплі Христової крові.” Ми питали ангела, як те місто називається? Він відповів, що “душа”, коли збудиться, скаже дві букви.

Наступила (звичайна) перерва в екстазі. Настя збудилася і розмовляла з нами. На наше питання сказала перші, дві букви того міста, де духом була: Р и (Рим). Завважую, що Настя не знала, що в Римі є сходи, по котрих Христос у часі своїх мук

---

² В часописі „Христос Наша Сила” в ч. 23 з 26.VII.1936 на основі одного листа випечатали, що такий самий випадок мав статися також у Самборі. Але Настя і її ангел це заперечили.

ішов (“Scala Sancta”), а побіч одежа Богородиці.

По перерві Настя попала в екстазу і пішла духом до своєї рідні та голосно дорікала сестрі, котра недавно вийшла заміж, що в незгоді з мужем живуть.

Знову перерва в екстазі.

* * *

Настя спокійно замкнула очі, знову попала в екстазу. Руки схрестила на грудях, одну долоню на другій, а пальці мала трохи пригнені. Я відозвався: тепер буде дарунок – бо таке вражіння на мене зробив незвичайний уклад Настиних рук.

Настя стала говорити з якимсь вищим намащенням: “Прийшли три Божі слуги (ангели): один у червоній одежі зі золотим тарільчиком у руках, а на тарільчику дарунок від Божої Матери; другий у білій одежі, високий, худощавий, з кучерявим волоссям, тримає хрест; а третій у синій одежі – мій найсолодший опікун”.

Шкода, що дальшої розмови ангелів з Настею не можна було дослівно записати; вона була прекрасна й зворушлива, а нагадувала середньовічне “посвячення на лицаря”. Напишу те, що опинилося в протоколі.

Настя: “Ангел кладе мені золоту тарілку на голову і благословить”.

Ангел: “Кому обітницю складаєш?”

Настя: “Серцю Христовому і Пречистій Діві”.

Ангел: “Чи приймаєш дарунок?”

Настя: “Приймаю на славу Христа і Матери Божої”.

Ангел: “Поширюй суконку Матери Божої між малими дітьми, між українським народом, між старцями і молодцями і бідними...”

Настя: “О, Матінко наша, під Твій омофор віддаю серця наші і буду розширювати Твою суконку і шату...”

Апортовий ланцюжок з медаликом
Насті Волошин з 27 березня 1936 р.

Настя дальше: “Пристає високий, поважний, блідий на лиці, в білій шаті слуга Божий, хрест у його руках, і каже: Чи обіцюєш прийняти цей дарунок?”

Настя: “Обіцюю”.

Ангел: “Піднеси руки, щоб ти одержала дар Божий”.

Настя піднесла руки до гори, як тільки могла високо, зложила долоню до долоні, голову на подушці сильно відвернула на правий бік, якби боронилася перед якимсь сильним світлом і глибоко зітхнула. В тій хвилині в її долонях задзеленькотів ланцюжок

та медалик.

Це було ввечір коло 10.15 год.; келія була весь час освітлена двома електричними лямпами. Настя схопила дарунок у воздуху, але ми його у воздуху не бачили, тільки вперше почули, як задзеленькотів у її долонях. Потім зараз Настя розвернула руки, а ланцюжок з медаликом був обкручений довкола її лівої руки (я стояв при лівому боці ліжка, о.Рудь покінєць ліжка).

Ми зараз взяли ланцюжок і медалик з руки Насті та оглядали. Він був новісенький. Настя дальше була в екстазі.

Один ангел сказав: “Відходжу”. Настя: “Хочу згоріти в Серці Христовім. Один ангел відходить... Відходить другий ангел, а лишається мій найсолодший опікун”.

Ангел, опікун Насті, до мене: “Цей дарунок, пастирю, що його душа дістала, є з латинського обряду”. Я спитав ангела, чи також цей дарунок помножений? Ангел відповів: “Він сотворений і помножений волею Божою”.

Ще я питав про ту вервицю, яку Настя дістала як дитина, а ангел відповів: “То є сила Пречистої Діви Марії на знак, що душа колись злучиться з терпіннями Христовими”.

Потім Настя голосно молилася за недужу ігуменю, за цілий український нарід, за священників, за митрополита. По молитві пішла духом до о.Мих.Мудрого в Руськім Керестурі і говорила: “Вітай, пастирю, чи ти читав слова від мого пастиря?... Я бачу мої літери на білім папері (себто письмо про неї)... І твою картку я читала, яку ти писав до мого пастиря. Я чуваю над тобою, нехай чуває Христос над тобою; приведи багато овець до царства небесного, поручаю тебе Серцю Христовому...”

Саме того дня вполудне я був дістав картку від о.М. Мудрого, як відповідь на мій лист про Настю. Настя про те природно ніяк не могла знати.

На закінчення ангел сказав: “Душа, коли збудиться, не буде бачити облаками земського народу. Покірно вас прошу, розійдіться, лишть її в спокої, не говоріть до неї, нехай спокійно дякує Богові за дарунок”.

Настя лежала, а ми розійшлися.

Крім мене і о.Рудя, при тій екстазі були приявні сестри: Сальомія, Софронія, Маркіяна, Василія, Модеста і Севастіяна.

Це не може бути випадок, що Настя саме в тій екстазі пішла духом до Риму і то перший раз, а ангел це виразно зазначив. В тому є логіка: Настя дістала дарунок з латинського обряду і саме в тій екстазі пішла до Риму, що є осередком латинського обряду.

В Єрусалимі Настя перший раз була з ангелом 9 травня 1936 р. в тій екстазі, коли Богородиця перепоясала її на черницю.

* * *

Ігуменя небавом прийшла до здоров'я.

О.М.Мудрий від кількох літ хворів на цукрицю, а вкінці на

водну пухлину. Свою недугу по геройськи зносив і служив у церкві до кінця свого життя. Він дуже захоплювався Настею, а Настя духом радо відвідувала його і описала мені його недугу (“цей отець має тяжку внутрішню хворобу” і додала до того: “ангел не хоче мене близько до нього припустити, щоб я не перебрала на себе його хвороби, бо я йому вже не годна допомогти” – це Настя сказала в екстазі). В літі (24 липня 1936) я хотів Настю післати до о.Мудрого, але ангел відповів: “Дайте спокій цьому пастиреві, нехай він на самоті терпить з Христом. Цей отець вже невдовзі піде до Бога”. Я це зараз написав до о.Мудрого, бо він зовсім не боявся смерті, але дуже тішився тою вісткою від Настиного ангела. О.М.Мудрий помер 13 жовтня 1936 р.

*Божі Сліди. – 1939. – ч. 2. – с. 46-59; ч. 3. – с. 91-101; ч. 4. – с. 129-136.
(продовження розшукати не вдалося)*

**ПУБЛІКАЦІЇ ПРО
АНАСТАСІЮ ВОЛОШИН**

Стигматичка з-під Яворова

Влада зацікавилась “стигматичкою” з-під Яворова

У вчорашньому числі видання ми подали коротку інформацію про те, що в селі Млини Яворівського повіту з’явилась “ясновидюча стигматичка”. Нею є 29-річна наймичка Анастасія Волошин, яка походить з Красного, а мешкає в селі Млинах в господаря Стефана Вачка. Від середини вересня вона розповідає, що об’явилась їй Мати Божа, яка поручила їй повертати людей на праведну християнську дорогу. В зв’язку з цим розійшовся поголос, що Волошин впадає щопевний час в транс, в часі якого виступають у неї криваві рани на грудях, руках та ногах, а під час сну вона рухається в конвульсіях і тихим голосом вимовляє різні послання, пов’язані з дорученим їй посланництвом. Перед тим як відбути на спочинок Волошин оповідає про терпіння, які переносить під час сну.

Волошин має на собі параман (шкаплір) та хрестик на ланцюжку і оповідає, що коли була у вересні на відпусті в Ярославі, то під час Служби в храмі раптом зауважила, що у неї в руці з’явився параман, а коли пізніше пішла до церкви, то під час молитви “впав до неї хрест з ланцюжком”. Мешканці села спочатку з недовірою ставились до розповідей “стигматички” і лише в другій половині вересня перед домом Вачика почали з’являтися більші групи селян. 24 вересня кількість прибулих навіть з далеких околиць становила близько 800 осіб. Прибулі прагнули почути слова Волошин, а коли вона вийшла з будинку, то заспокоїла натовп і закликала всіх до молитви.

Як вже вчора писали, особою стигматички зацікавилась влада, яка постановила відправити її на лікарське обстеження.

В ясновидючої стигматички в Яворівському повіті

В місцевості Млини, селі, що стоїть при головній дорозі Львів-Краків, на границі повітів Яворівського та Ярославського, наявилась ясновидюча стигматичка, 24-літня Анастасія Волошин, дочка Петра та Анастасії, селян з Красного, пошта Адамівка. Прибула вона до Млинів разом з отцем, в якого вона служила ще на Майдані Синявському. Отця відправили далі в околиці Жовкви, а Анастасія залишилась в Млинах, де вступила на службу до господаря на 8-ми моргове господарство до Степана Вачка.

Отримавши інформацію про появу стигматички “Новий вік” вислав до Млинів свого кореспондента, щоб той підтвердив чи спростував ті чутки, які почала ширитись довкола ясновидицю.

Криваві рани

Як дійшли слухи, Анастасія Волошин, яку в селі називають по-простому Настя, впадає в сон переважно ввечері, й час час нього терпить муки Ісуса Христа. На руках, ногах і лівому боці з’являються кровоточиві рани. Під час сну дівчина говорить, закликаючи до молитви.

Всіх хто прибуває до села перш за все вражає рух, не притаманий для цього села. Ще до недавня спокійне село, тепер наче відпустове місце. Хоча ще ранній ранок, але серед зелені полів вже видно групки барвисто вбраних людей з вузликами в руках, які з молитвою на устах ідуть стежками, скорочуючи собі шлях, щоб побачити ясновидицю.

Перед тим, як безпосередньо подамо інформацію, зібрану під час нашого перебування в Млинах, дозволимо собі відійти від основної теми.

Як підтвердив наочно наш кореспондент, на руках і ногах

дівчини видно присохлі рани. Ввечері, але не щодня, рани кровоточать. Зверху на долоні можна побачити дві рани величиною з монету в 10 грошей. На долонях рани менші і виглядають, наче там пробили цвяхом. Так само на ногах. На верху ніг, тобто в області верху стопи, рани є дещо більшими, ніж рани на стопах.

На голові, попри ствердження свідків про існування стигматів, як символу ран від тернової корони Збавителя, наш кореспондент ран не побачив. Але підтвердив наявність рани довжиною біля 1,5 см на лівому боці на відстані ширини долоні від лівого перса дівчини.

Терпіння чи страх

Постать Анастасії Волошин в щоденному житті не справляє надзвичайного враження. Бачили ми цю дівчину, коли вона поверталась з поля з мотикою. Вона є блондинкою, має рум'яне обличчя, висока, добре збудована з сильно розвинутими руками та бедрами, мускулистими ногами і спрацьованими руками. Тільки вираз її великих, волошкових очей надає їй обличчю якийсь неповторний вираз.

Проте, на рум'яному і на вигляд здоровому обличчю, проглядається наче терпіння чи страх, та читається якийсь

Анастасія Волошин, 24-літня стигматичка з Млинів. В руках тримає вервицю, яку, за її словами, отримала від Матері Божої.

занепокоєння чи втома.

Великі очі дівчини окреслені синявою довкола, а ніздрі тремтять, наче ловлячи подих.

На шії у Насті висить великий металічний хрест, які носять законниці. В правій руці тримає вервицю і молиться пошепки.

Прийняття в найбільшій мірі мук Спасителя

Як вже знаємо, з'ява, що ми спостерігаємо на прикладі Анастасії Волошин, вже відома в наукових колах під назвою Стигматизація, яка є знаною в католицькій містиці, як поява болісних реальних ран Христових у людини, що глибоко переживає терпіння Христові. Стигматизованим був, наприклад, святий Франциск з Асизу. Останнім часом відомою є Тереса Нойман з Конесройту, що в Баварії.

Питання стигматизації

Питання суті цього явища Католицька Церква ще не вирішила, однак схильна бачити в ньому дію надприроднього чинника.

Суспільний характер християнської містики є недостатньо вивчений і оцінений. Навіть засновники містичної теології відносять зовнішні прояви/об'яви до другорядних проявів, які не мають нічого спільного з суттю містики.

На думку знаного теолога отця Х.Фахсела зовнішні прояви, як наприклад, стигмати Анастасії Волошин, в цілому не є другорядними і додатковими. Але мають вони, в сенсі намірів Божих, – говорить отець Фахсел, – як видимі знаки, радше значення дарів.

Тут отець Фахсел процитував уривок з об'явлень святої Анелі з Фоліньо. Подаємо його дослівно: “Хоча немає сумніву, що Ти є Богом Всемогутнім і мовиш тільки те, що є правдою, дай мені знак, через який пізнаю, що власне Ти даєш мені такі

неоціненні поради і звільни мене від сумніву, що я покликана служити. Сподіваюсь, що Господь дасть мені видимий знак, наприклад, свічку в руку, або дорогоцінний камінь, або щось подібне, і що заборонить мені про це будь-кому говорити, окрім людей, котрих Сам вкаже.” Але нічого такого не трапилось. Проте почула слова: “Знак, про який ти просиш, дав би тобі лише тимчасову радість. Не звільнило би тебе це від сумніву, що такий знак може походити іще звідкись. Дам тобі кращий знак, ніж той котрого хочеш. Цей знак залишиться з Тобою назавжди”. І свята отримала стигмати.”

Історія 327 стигматизованих

Про стигмати загалом можна сказати наступне. До цього часу історія містики католицької церкви знає 327 стигматизованих. Між ними 42 чоловіки. В ХІХ столітті підтверджено стигмати у 29 осіб. Всі стигматизовані особи, що знаменно, є містичками католицької Церкви. Всі мали дар контемпліативної молитви. Всі існуючі лікарські свідчення стверджують, що стигматизація з'являється раптово, що в кожному випадку маємо справу з реальними ранами і що рани не загнуються. Жодне з досліджень не змогло визначити методи чи причини утворення ран.

Стигматизація під гіпнозом

Встановлено, що шляхом гіпнозу можна викликати подобу стигматів. Щоправда, виступають не рани, а радше почервоніння, які за деякий час зникають. На додаток, як стверджують вчені католицької Церкви, ніхто ще до цього часу не довів, що поза католицькою містикою була ще колись правдива стигматизація.

Як ми вже згадували на початку, новина про появу в Млинах ясновидиці справила величезне враження па все навколишнє населення.

Аби дослідити духовну атмосферу тієї місцевості і для того, щоб поділитись з читачами своїми спостереженнями, до Млинів від “Віку” виїхав спеціальний кореспондент.

Враження, розмови з людьми та фотографії з поїздки до тієї місцевості помістимо в наступних числах.

Про що говорить стигматичка з Млинів

Перше зацікавлення стигматичкою ми помітили ще в Янові. Якись худий чоловік в кашкеті на голові та неголеною щетиною оповідав своїй сусідці, що в Млинах з’явилась ясновидиця. Наш кореспондент запитав:

– Як доїхати до Млинів?

На що жінка запитала:

– А може пан їде до ясновидиці? Тепер багато людей вибираються до Млинів.

Однак розмова увірвалась, коли до автобусу зайшов представник влади, сержант поліції та постовий в одній особі.

До Янова прибули о 9 годині вечора. Виявилось, що до Млинів, цілі нашої подорожі, автобус відбуває лише завтра вранці. Тому вирішили заночувати в Яворові. Власниця готелю також питала куди їдемо, а коли почула, що їдемо в Млини, то зараз припустила, що їдемо до ясновидиці. Заперечили. Але господиня, висока сива пані, не повірила нам. Який може мати інтерес гость зі Львова в Млинах? Раніше Млинами ніхто не цікавився, поки не з’явилась там “та ясновидиця”. Її припущення перервав проханням, щоб вона змінила постільну білизну. І хоча ми категорично заперечували, нам все одно не повірили, що ми не їдемо до ясновидиці.

Щоб доїти людей

Але правдиве зацікавлення зауважили ми лише наступного ранку, коли торгувались з фірманом, щоб довіз нас до Млинів, бо був сумнів, що автобус може не поїхати. Вже підстаркуватий селянин, з батогом в руці і в капелюсі, зісунутим на праве око, був дуже недовірливий.

– То тільки для того показують ту ясновидицю, щоб доїти гроші, – мовив він.

Кривий, наче переломаний в бійці ніс звисав над його широкими устами. А червоні очі постійно сльозились.

– Ні, що ви собі думаєте, – сказав другий, теж яскравої зовнішності візник, при тому його обличчя розчервонілось, наче від найбільшого обурення. – Адже апі вона (стигматичка), ані господарі, в яких вона служить не мають з того жодного інтересу, бо, по-перше, нічого за відвідини від людей не беруть, а по-друге, ті, що приходять подивитись на дівчину, інколи навіть щось вкрадуть або ламають.

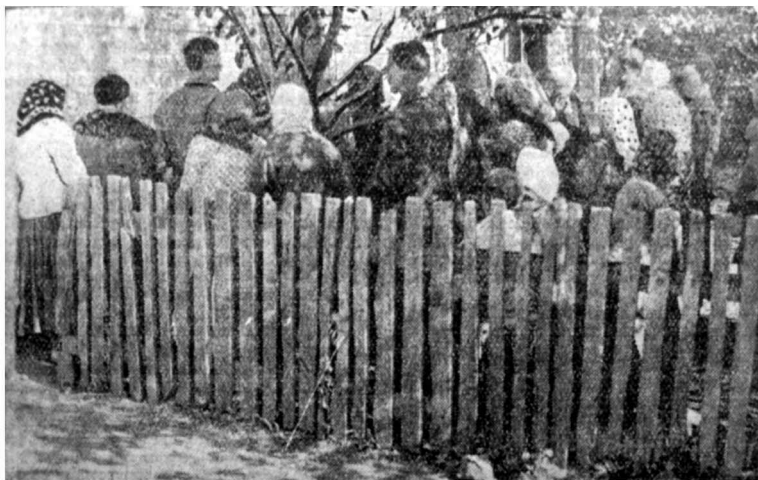
Тим часом виявилось, що автобус вже чекає. І незабаром ми вирушили в дорогу.

В Млинах

В Млинах прийняли нас надзвичайно доброзичливо. Перш за все ми зайшли до місцевого пароха, отця Олекси Величка, з яким мали тривалу розмову, потім пішли до дому господаря Вачки, де служить Анастасія Волошин, стигматичка. Двокілометрову відстань між плебанією та домом господаря Вачка, якого в селі називають “Пукалем”, пройшли в товаристві безробітного вчителя Василя Сютрика.

Наближаючись до хати Вачка, побачили великий натовп людей. Не всіх, так виглядало, хотіли пустити на подвір’я, бо ворота і фіртка були закриті. Дякуючи допомозі пана Сютрика нас впустили на подвір’я, яке все було окуповане людьми,

переважно жінками. Одні стояли і молились, інші стояли на колінах, і їх очі були спрямовані па вікна хатини, де була стигматичка. Нашому фоторепортеру вдалось сфотографувати людей, що молились.

Натовп селян, які прийшли до Млинів, декотрі аж з-за Ярослава, в молитві під вікнами, де мешкає Анастасія Волошин. На фотографії люди під одним з вікон. На першому плані за штахетами огорожі видно жінок, що клячуть.

Розмова зі стигматичкою

Ввічливо з нами привіталась. Її рум'яне обличчя виглядало дуже здоровим, тільки сині кола під очима надавали їй обличчю іншого вигляду, ніж зазвичай мають сільські дівчата. Розмовляли про погоду, про копання картоплі. За хвилину запитали її чи вміє розмовляти польською. Виявилось, що на противагу від інших дівчат з Млинів розмовляє дуже добре по-польськи. Перш за все, цікавила нас духовна атмосфера, в якій перебувала Анастасія Волошин, а також ми хотіли перевірити, як дівчина ставиться до матеріальних справ, чи важливими для неї є гроші і т.п.

Настя заробляє 65 злотих на рік. З тих грошей використовує лише стільки, скільки потрібно на зміну одягу, решту, за її словами, віддає на справи місіонерські або церковні. Її мрією є всупити до монастиря, але не має для цього капіталу.

Як вже згадували, Анастасія Волошин народилась в селі Красне, пошта Адамівка. Батько служив в місцевій церкві. Тому дівчина виховувалась в релігійній атмосфері. Потім служила в отця, потім у “Пукаля”, котрого також знають як дуже побожного чоловіка. Все це не минуло без впливу на її психічний стан. Сама Настя, з її слів (зрештою це ж підтвердив священник з Млинів, отець Олекса Величко), сповідається щотижня і щонеділі приступає до Святих Тайн.

Голос в капличці

Коли було мені 11 років, – розповідає Анастасія Волошин, – пасла корови та вівці у свого тата в Красному. Один з баранчиків раптом втік від стада і забіг до придорожньої каплички. Пішла, щоб забрати баранця. Тоді почула голос: “Пізніше отримаєш рани Христові”. Тоді також отримала в руки вервичку, хоча не бачила нікого в капличці. Вервичку цю маю до сьогодні і молюся на ній щоденно.

Цього року перед Божим Тілом захворіла. За кілька днів відкрилась мені рана в боці. Не звертала на ту рану великої уваги. Десь через місяць з’явилась рана на лівій руці. На наступний день побачила таку ж рану на правій руці. При чому рана на правій руці відкрилась спочатку на долоні, а потім з’явилась вже й зверху. В вересні отримала криваві сльози і одночасно помітила криваві рани на голові. Тоді також вперше з моїх ран йшла кров.

Коли вночі молилась, отримала від Матері Божої вервичку, – сказала стигматичка – яка потім зникла. Десь за тиждень після того, як з’явилась кров, я пішла в Ярослав до церкви.

Там, молячись перед образом Матері Божої, отримала від неї шкаплір (параман). В кінці молитви отримала також від Матері Божої золотий ланцюжок. Ланцюжок цей зник. Також почула як Мати Божа мовила: “Завтра зранку отримаєш знову цей ланцюжок з хрестиком”.

Чи хвороблива уява

Перервали подальший плин розповіді Анастасії запитанням:

– Болять тебе, Настю, ці рани?

– Часами дуже, а часами не болять.

В історії стигматиків відомі випадки, як, наприклад, в XIX столітті найвідоміші Катерина Емеріх та Луїза Лато в Бельгії, які під час трансу були нечутливі до болю. Проте Луїза відчувала освяченні предмети (здавалось їй, що тримає свічку-громовицю, яку бачила і т.п.) Ліза Лато тривалий час нічого не їла, тому також запитали нашої стигматички.

– Скільки разів на день їж, Настю?

– Раз, або два рази в день, а в середу і п’ятницю нічого не їм.

Стосовно Луїзи Лато з Бельгії, потрібно додати, що вона була першою, кого обстежила комісія, створена Брюсельським університетом. Ця комісія проводила дослідження в умовах цілковитого контролю, виключивши таким чином можливість шахрайства. Проте ствердила, що всі зміни і появи є виключно результатами хворобливої уяви.

Також в історії стигматизації було чимало випадків удаваної стигматизації, яка була викрита судом як ошукапство.

Подальший хід розмови зі стигматичкою з Млинів, а також те, що відбувається під час трансу, подамо наступного разу.

Якийсь внутрішній голос каже стигматичці з Млинів говорити

Християнська містика чи істерія?

Стигматичка Анастасія Волошин не є багатослівна. Ті, хто хоче від неї щось довідатись, мусять засипати її запитаннями, перш ніж отримають якусь відповідь. Так було і з нашим кореспондентом. На щастя, до розмови зі самою стигматичкою, попередньо зібрали про неї докладну інформацію в кожній хаті.

Що говорили люди і, які їхні враження, подамо в нашій наступній статті. Сьогодні друкуємо враження дяка Михайла Витрикоша, котрого на селі називають нотаріусом.

Заплямовані гріхами серця

– На святого Олекси (12 вересня), – мовить Настя, – отримала від Матері Божої білу вервичку, щоб дати її господині. Через якийсь тиждень часу, – як розповіла мені господиня і Маруся Сютрик, що під час сну я мовила: йди, Пукалева, на город, там буде образ або свічка...

Звертаємось до господині з запитанням: “Правда те, що говорить Настя?”. Господиня підтверджує, те що говорила Настя і ще розповідає, що коли пішла на город, то там знайшла вервичку.

– На Воздвиження Чесно Хреста (27 вересня), – оповідає далі стигматичка, – відкрилась мені рана на боці. Відкрилась десь в 6 вечора, а перестала кривавити лише о 12 ночі. На наступний день сказала мені Мати Божа, щоб я почистила ланцюжок і хрестика, і, хоч чистила дуже довго, він не ставав блискучий. Навіть зауважила, що почав він чорніти. Почала через те плакати. Тоді Мати Божа заспокоїла мене такими

словами: “Перестань плакати, бо як не можеш вичистити того хрестика, так не можеш вичистити і людських сердець, які є забруднені їхніми гріхами”.

Як ми вже зазначали, Настя є дуже малослівпа. Відповідала тільки на запитання, при чому її відповіді були дуже хаотичні й інколи доводилось кілька разів перепитувати, щоб відтворити порядок настання фактів.

“Внутрішній голос”

Ми вже згадували, що лікарська комісія, створена брюсельським університетом, ствердила у стигматички Луизи з Лато, що її з’яви є наслідком хворобливої, стомленої психіки. Також згадували, що багато інших випадків стигматизації було викрито, як шахрайство під час судових процесів. Потрібно

На фотографії бачимо Настю Волошин (третя зліва, в хустці) в оточенні людей. Перший зліва господар, в якого служить стигматичка, 38-літній Степан Вачко, якого називають „Пукаль”, збоку біля нього його жінка, 37-літня Катерина.

також додати, що, як стверджують вчені, об'яви, які відбуваються одночасно зі стигматизацією, нагадують істерію (каталепсію), стап в гіпнозі, подібний до сильного самонавіювання.

У випадку з Анастасією Волошин потрібно відкинути гіпнотичний стан і, відповідно, факт, що нібито її стан є результатом шахрайства. Слушність інших припущень, а також стигматизації, як надприродного явища, що впливає з містики християнської, безсумнівно встановив науковий світ.

Настя на запитання, що її змушує виголошувати цілі промови під час екстази, відповіла, що каже їй те говорити якийсь внутрішній голос.

Слова, вимовленні в трансі, як могли ми пересвідчитись, пам'ятає досконало. Коли запитали, від кого може походити той голос, відповіла, що від Матері Божої і від Ангела Хоронителя.

Дар передбачення

Одного дня, коли Настя була в екстазі прийшов на подвір'я дому, де мешкає стигматичка, Степан Чолач, мешканець Млинів. Раптом Анастасія обізвалась:

– Зараз прийшов Степан Чолач. Він одягнутий в куртку і черевики. Сьогодні в селі сміявся з мене, а тепер прийшов подивитись на мене.

Чолач дуже здивувався звідки Настя могла знати, що цього дня він її висміював.

Іншого разу, 28 вересня, Настя за півгодини до прибуття лікарів з Яворова і з Радимна, і також священника з Радимна, сказала: “Сьогодні прийдуть до мене панове з міста і священник.”

Власне через півгодини до Насті прибули панове з міста і священник.

Скептики на селі, а таких не бракує в Млинах, стверджують, що напевно хтось попередив Настю, що Чолач з неї насміхався, а також про те, що в село прийдуть “панове з міста”.

Дяк хоче заприсягнути

Для того, щоб встановити правдивість поданих людьми фактів, які стикаються зі стигматичкою, вирішили розпитати людей, які були присутні під час того, як вона перебувала в трансі, яке у них склалось враження. Михайло Витрикош, дяк, розповідає:

– Настя насамперед молиться близько 5 хвилин. Потім каже, що через 15 хвилин матиме терпіння. І тоді Настя “дерев’яніє”, розкладає руки і мовить: “Ісуса Христа прибивають до хреста.” Рани на руках відкриваються і протягом 15 хвилин рани кровлять, кров однак не стікає. Після цього рани закриваються і кров зникає.

– Чи справді ви це все бачили? – питаємо.

– Про те, що говорю, і про те, що бачив, можу присягнути перед Господом Богом – стверджує відповідач.

Про чудесне зцілення Насті і про її передбачення напишемо наступного разу.

Всі люди – браття

Як ми вже згадували в попередніх статтях про стигматичку з Млинів, отримала вона, за її словами, шкаплір від Матері Божої. Наш кореспондент, який добре орієнтується в релігійних питаннях, під час розмови звернув особливу увагу:

– Настю, ти є греко-католицького визнання, а в греко-католицькому обряді немає культу параману Матері Божої. Як же ж ти тоді могла вірити в щось, про що не знаєш?

Люди ненавидять одне одного

Настя після хвили мовчання відповіла:

– Мати Божа є для всіх; багато є несправедливості на світі: люди постійно грішать та ненавидять одне одного. Але ж “всі люди, і руські і польські, є братами”.

Були ми вражені цією відповіддю. Чи вона новий пророк,

Ліворуч – отець Олекса Величко, парох парафії в Млинах, на фоні місцевої церковці. З правого боку – Марія Сютрик, нерозлучна товаришка Анастасії Волошин, а також сама Настя.

що закликає до згоди двох народів, що живуть разом, чи Настя має відіграти якусь роль для суспільства, що живе на східних теренах? Адже відомо з історії католицької церкви, що більша частина містиків відіграла вагомую роль для суспільства. Відомо також, що жодна інша релігія, окрім християнської, не має такої великої кількості жінок, які б в релігійному житті здійснювали потужний вплив на суспільну діяльність.

Хто не знає з історії середньовіччя про діяльність святої Бригіди Шведської, святої Катерини Сієнської, святої Хільдегарди Бінгенської, Орлеанської Діви і т.д. В історії католицької містики такі постаті постають раз за разом. Як

твердять історики релігійного містицизму, часто власне слабка стать призначена Провидінням Господнім для виконання надзвичайних завдань; в слабкостій людській ще сильніше проявляється сила Господня. Тому містичні об'яви рідше бувають у чоловіків, аніж у жінок (на 327 стигматизованих лише 42 мужчин).

Що говорить парох?

Священник Олекса Величко не бачив стигматички в стані трансу. На запитання, що він думає про появи, які виступають у Насті, відповів: Наразі, до часу, коли свій висновок дасть духовна влада, нічого коментувати не буду. Настю знаю добре. Вона є дуже побожною дівчиною і належить до Апостольського братства. Щотижня сповідається і приймає Святе Причастя. Як я чув, Анастасію Волошин оглядали лікарі. Один з лікарів, доктор Ломінський з Радимна, виключив можливість самонавіювання. Під час екстази дівчина має терпіння. Можу також додати, що скільки знаю Настю, вона завжди молилась дуже віддано.

Пастя втратила мову

Дуже багато деталей з життя стигматички з Млинів знає пан Василь Сютрик, безробітний учитель, бо Настя є вірною приятелькою Марії Сютрик, його сестри. Обидві дівчини належать до Апостольського братства і є дуже побожні. Марія Сютрик найбільше розповідає вдома про те, що їй каже Настя.

В червні цього року, – розказує пан Сютрик, – йшла Настка до своєї товаришки. Був пізній вечір. Раптом почав гавкати пес. Коли Настка побачила пса дуже перелякалась і почала задкувати. Зробила крок назад і ступила голою ногою на їжака. А що є хвора на серце, з переляку втратила мову. Не допомогли виїзди до Кракова з метою полікуватись. Настка почала їздити аж до Калникова до шептухи (знахарки), яка “замовляла”

хворобу. Виздоровлення прийшло саме, але від того часу у Насткі почались об'яви стигматизації. Спочатку нікому про те не говорила, лише своїй сестрі Марії.

В трансі

– Сам бачив, – мовить далі пан Сютрик, – Настку в трансі. Не можу собі пояснити, чому ця сільська дівчина дістала стигми. Її передбачення, на які люди звертають дуже сильно увагу, насправді не мають великої ваги. Наприклад, вона каже в трансі: “Померла дуже стара жінка. Залишила семеро малих дітей”, або “На півдні помер дуже старий старушок, залишив п'ять малих дітей, котрі дуже плачуть за ним”. Ніхто її не питає, яким чином дуже стара жінка може осиротити сім малих дітей, а це ж зовсім нелогічно...

Під час трансу каже Настка своїй господині ставити на стіл хліб та молоко для тих осиротілих голодних дітей. Люди стверджують, що той хліб і молоко зникає зі столу. Я особисто нічого подібного не зауважив.

Як реагують навколишні люди на появу стигматички напишемо завтра.

Що говорять люди про стигматичку в Млипах

Мешканці села Млини дуже скептично налаштовані, коли мова йде про Настю. Переважно її шанувальники походять з інших околиць, як ми вже раніше писали, навіть й поза Ярослава. Можна це пояснити таким чином, що людям, котрі щодня стикались з Настею тяжко повірити, що стала вона якоюсь надзвичайною особою. Винятком з цього огляду є особи старші і побожні, котрі безапеляційно вірять, що Настя, якщо не є святою, то принаймні благословенною.

Хіба ж то може бути чудо

Наприклад, Степан Сенів був в хаті Вачків, бачив Настю лежачою, бачив навіть кров, але каже нам: “Хіба ж то може бути чудо?” з такою Настею. Вона лежить і не рухається.

Так само стверджує Гринько Чолач, котрий також з’явився, які він бачив, не вважає за чудо. Запитали його, чи мав якісь особливі відчуття, коли оглядав стигматичку. Він відповів, що здається нічого не відчув. Скоріше за все, не зрозумів сенсу наших запитань. Зрештою, якщо мова йде про людей зі села, то вони не можуть пояснити, чи взагалі мають якісь внутрішні пережиття (реакції) при погляді на стигматичку, що терпить.

Паранька Чолач бачила Настю Волошин. Вважає, що це хвороба. А те, що Настя говорить в екстазі, вважає за шахрайство. “Настя, звичайна в світі, – говорить Паранька Чолач, – начиталась історій в “Місіонарі” (Місіонар – релігійний журнал) і тепер повторює їх, як папуга.”

Зауважили також, що неприхильні до Настки відповіді походили від заможних господарів, або їх дітей. Головну роль відіграє тут, без сумніву, неприязнь, яка виникає внаслідок ієрархічного поділу суспільства. Адже на селі класовий поділ відіграє навіть більшу роль, аніж в місті. Це настільки

характерна риса, що навіть протягом короткого побуту на селі, ми відразу його відчули.

Заможній господар вважає, що він кращий, аніж якийсь простий працівник, безробітний чи людина, яка має малий земельний наділ. Звичайно, ми не будемо обговорювати цей антагонізм, вистачить лише критично сприймати відношення господарів до Насті, які сприймають її як просту служницю.

На селі, як вже говорили, є багато недовірливих людей. Наприклад, Калита Михайло, худий кістлявий чоловік, на наше запитання чи був у Насті, відповів: “Не був там і не піду, бо немає там що оглядати”.

Зате його жінка Марія була там аж 3 рази. Але нічого не могла побачити, бо було тяжко до стигматички дістатись. “Все чужі люди, – каже жінка, – навалились до хатини, поклякали, і навіть свій зі села не може подивитись на чудо”.

“Переламаю йому кості”

Іван Панас попри свої 60 років виглядає дуже добре. “То є чудо, – говорить, – і кожному, хто скаже щось на Настку, переламаю кості.” Сказавши це, зблиснув грізно очима, а його жовте худе обличчя скривилось в грізній гримасі. Пізніше довідались, що Панас є релігійним фанатиком.

Анна Буковська, типового вигляду “святенниця” з худим обличчям і величезними, ніби скляними очима, говорить, схилиючи голову: “То, напевно, об’явлення Господнє. Дивуюся лише, чому Господь не покарає тих недовіроків, котрі не хочуть в це повірити”. Закінчує святенниця, притискаючи своїми худими руками вервицю до грудей.

Паранька Партика, вважає стигмати, що виступають в Насті, за чудо і справу Божу. “Тільки чому, – запитує нас, – вервиця та хрестик, отримані Настею від Матері Божої, не є золоті і прикрашені діамантами, а лише зі звичайного дроту і косянних

пацьорків?..”

Так в загальному виглядають відповіді людей, котрі зіткнулись з Настею. Покидаємо Млини в напрямку на Радимно. Дорогою зустрічаємо людей, які мандрують до Настки. Люди цієї околиці дуже цікавляться стигматичкою.

Не для реклами

В Радимні за 3 дні до нашого приїзду була Настя в церкві. Великий натовп людей відразу згромадився в містечку. В зв'язку з цим, очікуючи на поїзд, що їде в керунку Львова, почули наступну розмову між завідувачем станції та якимось чоловіком:

– Не подобається мені та реклама, – каже завідувач станції.
– Та ціла Настя мусить бути спритною дівчиною, бо приїхала до міста, хоча в Млинах теж є церква.

– Пан помиляється, – каже чоловік у дуже зношеному вбрані. – Настка прибула до Радимна, бо жінка доктора Маліка з Радимна є віруючою особою і вона запросила Настку до себе. Дівчина взагалі не прибула до міста задля реклами.

*Цикл публікацій без вказівки автора.
Wiek Nowy. – 1935. – 3-10 жовтня
Переклад з польської Мар'яни Олійник*

о. Г. Костельник

Перша стигматичка у нашій Церкві

Певно вже всі читачі “Ниви” знають з часописів про Настю Волошин, нашу українську стигматичку. Я сам писав про неї в “Ділі” (5-15 грудня 1935) та в “Меті” (різдв’яне число). На просьбу Редакції “Ниви” знову пишу про неї, а не хотів би я повторятися, – хіба тільки в тому, що конечне. Немає ні найменшого сумніву, що Настя є дійсною стигматичкою, і то “повного стилю”. Вона народилася 27 жовтня 1911 р. в Краснім, парохія Майдан Синявський, повіт Ярослав. Прийшла на світ як остання, 11-та дитина вбогих селян. Бідувала ціле життя, служила по людях. Перші стигматичні рани дістала при кінці червня 1935 р. у Млинах, повіт Яворів, де служила в заможнішого господаря Стефана Вачка. Ціле життя Настя відзначалася чистим і ніжним характером та глибокою побожністю, жаром молитви, хоч притім у всьому поводитася, як звичайно наша добра сільська дівчина, що вважає на себе. Першу стигматичну рану дістала на грудях по лівому боці 28 червня, а в неділю 30 червня, в церкві зараз по св. Причастю, дістала другу рану, на правім рамени у формі великого хреста. З тими ранами вона таїлася впродовж двох місяців, бо “не було приказу” виявляти сього. Рану на лівій долоні Настя дістала на наше Успення Преч. Діви (28 серпня), а зараз наступного дня рану на правій долоні. Притім у її руках був вбитий реальний цвях (сього не було ні при одній іншій стигматизованій особі). Цвях мав щораз інакший вигляд (краску і грубість), а своєю формою ріжнився від усіх, людьми уживаних, цвяхів. Сей цвях при світлі без сліду зникав, як це зізнав запряжений очевидець і сама Настя.

3 вересня Настя перший раз дістала рани на чолі і плакала кривавими сльозами. В неділю 8 вересня Настя дістала від Матери Божої ніклевий трираменний хрестик на позолоченому

ланцюжку, а рана у формі хреста на правому рамени зникла їй безслідно. Се була така “заміна”, бо Настя просила Божу Матір, щоб їй заміняла хресну рану на рамени на щось інше, бо при праці дуже докучала їй та рана. Рани на горішньому боці долонь і на ногах Настя дістала пізніше. До несповна півроку завершилась у неї комплетна стигматизація (в Тереси Нойман до року). Тому, що до Насті до Млинів сходилися тисячі людей (на Чесного Хреста було 9000 людей), яворівське староство взяло Настю на обсервацію до яворівського шпиталю, а потім вислало її до львівського шпиталю, де Настя перебула три тижні (а в Яворові тиждень). У шпиталях задивлялися на Настю як на “істеричну ошустку” і спершу “грубо” підходили до її проблеми. Ще й дотепер болять Настю очі від того, що підчас екстази пускали її до очей сильне світло. Зі шпиталю 14 листопада взяли Настю сестри Василянки (при вул. Потоцького) до себе. Від 24 грудня 1935 до нашого Нового Року Настя була в Млинах і відвідала свою матір в Краснім (батько її помер 1922 р.). Вкоротці годі накреслили вірнішу сельветку Насті як стигматички. Пишу книжку про неї – ніхто “невтаємничений” ані сподіватися не може, як усі факти сильно стоять та яке їх богатство.

Рани Насті мають розміщення й вигляд Христових ран: рана на грудях 3 см довга, повздовжна, як Настя твердить проходить аж до серця; рани на руках і ногах наче пробиті цвяхом. Стигматизований організм мусить удержувати сі рани завждив “живому” стані, щоб вони ані не розросталися, ані не зникали. В тій ціли організм витворює навіть окремі фізіологічні субстанції. Раз запримітив я в отвертій рані на нозі Насті жовто-білу субстанцію, що була збита в кульочку. Занепокоєний запитався я в Насті, чи ся рана не буде “матеріялізувати” (ропіти)? Настя відповіла, що се така масть, що гоїть рани, а вона твориться з жовчі і оцту (Настя має “внутрішні директиви” щодо своїх ран, які завждивиявлялися доцільні й правдиві). Власне оцю масть

яворівський фізик д-р. Радло взяв за “познаки ропнення” ран Насті. Отже саме навиворіт!

Стигматизація не полягає тільки в “Христових ранах” та “Христових терпіннях”, але в’яжуться з нею ще й інші явища, як сила молитви (аж до ступня чудотворности), телепатія, ясновидючість, вплив на душі інших людей, екстеріоризація душі (душа виходить з тіла і ходить по світі) та ін. В Насті ці явища дуже багаті і сильно розвинені.

Тому, що під адресою Насті приходять листи від різних осіб з проською, щоб Настя молилася за тяжко (переважно невилікувально) хворих, мушу тут пояснити до яких меж сягає чудотворна сила стигматиків. Погляд на се я собі виробив, порівнюючи життєписи різних стигматизованих осіб з тим, що я ствердив за Насті з цілою певністю. Коли Настя хоче якомусь хворому допомогти, то мусить його хворобу перебрати на себе в буквальному значінню і мусить її “відтерпіти”. Коли наприклад перебере від когось кашель, то сама буде кашляти (без усякої фізичної причини), коли перебере стрикання в ушах, то їй самій буде в ушах стрикати, а хворий (від которого перебрала хворобу) аж тоді буде цілком здоровий, коли вона вже його недугу “відтерпить”. Якщо б Настя хотіла допомогти якомусь тяжко, невилікувально хворому, то мабуть сама мусіла би вмерти, щоб йому покращало. Сугестія тут виключена, се діється зовсім реально (про се маю 100% певність і докази на се).

Недуги, що їх Настя перебирає на себе від інших людей, дуже винищують організм Насті. Задурно немає нічого! З цього ясно, що Настю треба просто охоронювати перед перебиранням на себе недуг інших людей, а не щоб її замучувати просьбами, щоби молилася за сих чи тих недужих.

Які наслідки мають Настині “Христові терпіння”, сього я ще не міг ствердити. Мабуть сього ніколи й не буде можна наглядніше ствердити, бо ці наслідки мусять бути загальні, як і наслідки особистих Христових мук, і певно сам Христос

розпоряджає ними.

Аж до останніх днів глядів я на “стигматичні рани й терпіння” як на символ “Христових ран і терпінь” (приписував я їм тільки декоративне, символічне значіння). Та коли я докладно зрозумів, що Настя зовсім реально перебирає чужу хворобу на себе (від хворого вона дематеріялізованим способом бере реальний “екстракт” його недужого організму, а замість того дає йому в його організм реальні здорові сили свого власного організму) – коли я се зрозумів, то стало мені ясно, що й Христові рани та терпіння Настя мусила “перебрати” від Христа так само реально, а не тільки символічно. Значить, що її “Христові терпіння” се дійсно реальне співтерпіння з Христом.

Так прийшов я до вироблення собі погляду про метафізично-психологічний характер стигматизації взагалі. Що се стигматизація? Се можливість перебирати на себе чужі недуги й терпіння, починаючи від перебрання на себе Христових терпінь – у тій цілі, щоби терплячому допомогти.

Яка се світла ілюстрація для глибшого зрозуміння відкуплення взагалі (Христос взяв людські гріхи на себе і “відтерпів” їх) – се полишаю читачеві для медитації.

* * *

Заввага. Настя як служниця, що вже не може далі служити, позбавлена всяких засобів до життя. Їй не вільно приймати ніяких грошей, а прецінь треба грошей бодай на її одягу і т. ін. Я видав серію її фотографій, щоб добути якийсь фонд на потреби Насті. Дотепер сей рахунок так виглядає: приходу з розпроданих фотографій є 92,50 зл., а видатків на фотографії і найпотребніші потреби Насті (дещо з зимової одежі) 256,80 зл. Сумний образ! Але він прозирає також із наших часописів. Представники польських пресових агенцій докладають усяких старань, щоб добути інформацію про Настю – і вийде такий

собі скандал, що в польських часописах буде про Настю більше і скоріше, ніж у наших (зрештою се вже спершу було, бо вперше стали писати про Настю польські часописи, а наші щойно за ними). Показується, хто і як уміє оцінити вагу явища світового значіння. В нас усі будуть писати про “теля з двома головами”, але про нашу українську стигматичку, першу в східній Церкві – тут уже верховодить дрібне сусідське вирахування, мовляв: “нехай тільки сусіди зблямуються, а тоді ми станемо ликувати!..”

“Провіденціально” я вдоволений з такого ходу слави Насті (бо надто наглий і легкий розголос з правила тягне за собою долю “солом’яного вогню”); але “патріотично” пригноблений малою здібністю наших творчих сил зі світовим характером.

Фотографії Насті коштують 50 гр. штука. При замовлюванні гроші треба згори прислати, бо, як поданий рахунок виказує, я не всилі більше своїми грішми “форсувати”. Замовлення прислати на мою адресу: Львів, пл. св. Юра 5.

Нива. – 1936. – ч. 1. – с. 12-16

о. Г. Костельник

Настя Волошин дійсно стигматизована

(уривки)

Статистичні дані

Настя Волошин, що про неї львівські часописи в перших днях жовтня 1935 р. стали писати як про стигматизовану, знаходиться від 14 листопада в монастирі сестер Василиянок у Львові при вул. Потоцького. Зі села Млинів коло Краківця, де вона служила й де дістала стигми, 5 жовтня на приказ староства були її взяли на обсервацію до шпиталю в Яворові. Там передержано її тиждень. Потім вернулася вона знову до Млинів, а 23 жовтня взяли її на обсервацію до Львова. Тут уміщено її в шпиталі, на відділі для умово хворих. Сестри Василиянки й деякі наші пані відвідували її та переконалися, що вона дійсно має стигматичні рани, а під моральним поглядом робила вона на всіх дуже добре вражіння. За старанням сестер Василиянок, яке – на моє представлення – підпер також Митрополит, заряд шпиталю й адміністраційні власти згодилися, щоб сестри Василиянки взяли Настю до себе. Властям не було це на руку, що до Насті, до Млинів, приходили тисячі людей, тому віддали її сестрам Василиянкам на їх відповідальність, що вона ні на один день не віддасться зі Львова. До шпиталю в імени Митрополита ходило нас трьох: о. крил. Д-р А. Ковальський, о. крил. Д-р В. Лаба і я. Реферуючий лікар, д-р Ерб, заявив нам, що обсервація над Настею закінчена, що лікарі дивляться на Настині рани як на такі, що повстали на тлі істерії, “одначе” – сказав він – “ми не видаємо ніякої остаточної opinii”: зрештою Настя, зовсім нормальна і гідна особа; крім релігійного перечулення, не зраджує вона ніяких проявів істерії.

При цьому справозданні лікар привів до нас Настю і залишив

нас самих з нею в лікарській ординаційній кімнаті. Ми наочно переконалися, що Настя має п'ять ран типово стигматичних: на руках і на ногах по одній рані наче від цвяха (на руках з обох боків долоні, на стопах тільки згори), що симетрично уложені, а на лівому боці на грудях повздовжна рана, наче від проколення. В довшій розмові своєю поведінкою і бесідою Настя на нас усіх трьох зробила дуже добре вражіння.

З того часу (це було 12 листопада) я став студіювати Настю й опікуватися нею. Переслухав я – впродовж одного цілого пополудня – Стефана Вачка, господаря з Млинів, у котрого Настя служила, і списав з ним протокол. Також подрібно переслухав я Марію Сютрик, дівчину літ 30 з Млинів, товаришку Насті, і списав з нею протокол та відобразив від неї присягу, бо це найважливіший свідок щодо найбільш критичних появ, зв'язаних з Настею. Завважаю, що ця дівчина дуже бистра і, як на сільську дівчину, досить читала. Говорив я ще з Гриньком Слабаком, господарем з Млинів, та з Анною Коляса, дівчиною з Млинів. (Усі вони приїздили до Львова відвідувати Настю). Крім того Слабак (б. громадський писар) дав мені свої записки про Настю від 1 до 23 жовтня 1935 р. Зі самою Настею я впродовж яких 16 годин, очевидно в різних днях, розмовляв, обсервував її безпосередньо, списав її життя (старався уложити фільму зовнішнього і внутрішнього її життя). А що тут дуже важне, я здобув її довіри. Настя свобідно обертається по цілому монастирі (не є ізольована), зноситься зі всіми сестрами Василіянками та зі службою. А спеціально приділена до неї сестра Софронія Ерделі, гімназійна професорка.

Впродовж двох тижнів Настя здобула собі в монастирі не тільки незвичайну пошану, але й незвичайну любов. Сестри завжди присутні при екстазах Насті. Я був дотепер тільки при одній її екстазі. Кілька раз мав я довші розмови про Настю з чільними Сестрами в монастирі. Весь той час я

завждироздумував про явища, зв'язані з Настею, аналізував собі її характер, перестудіював кілька життєписів відомих і признаних стигматизованих жінок, часто на цю тему диспутував з о. крилош. і проф. Д-ром Лабою.

Моє перекопання

На цій основі виробив я собі зовсім певне переконання про Настю. Але, заки його вискажу, мушу піднести, що *я вповні свідомий відповідальности*, яку беру на себе цим моїм виступом. Як автор численних теологічних і філософічних праць, призвичаєний до найтяжчих полемік, я дуже добре розумію, де труднощі в “проблемі Насті”, і ніяк я не важився би “виставляти векся” за Настю, коли б не мав чим покрити його.

Настя Волошин під моральним оглядом це ідеальна особа, і така була ціле своє життя, а її рани і дивні явища, зв'язані з нею, є типово стигматичні – і то в великому стилі.

Ось це моє переконання.

Зрозуміло, що з таким переконанням я не можу бути байдужим на жахливі очорнювання Насті, що від якогось часу товчуться на часописах – наче на замовлення. Сумління не дало б мені жити, коли б я мовчав. Я цілком певний, що всякі “демаскування” Насті покажуться демаскуваннями тих, що їх видумали; а реабілітація Насті буде тревала, бо це їй слушно належиться.

Екстази Насті

Екстази Насті це одинокє явище, котре лікарі кваліфікують як “психопатичне” й “істеричне”. Якби не те, то Настя була би звичайною, побожною й розумною дівчиною.

Та це явище також входить у склад характеру справжньої стигматизації, як це загально відомо про Тересу Нойман з Коннерсрайт.

Спершу Настя мала день у день дуже довгі екстази, звичайно впродовж цілої ночі, а рано йшла до тяжкої господарської роботи і працювала цілий день. На яких два тижні перед Чесним Хрестом відкинуло їй було їдження, їла тільки ввечір дещо. З того й повстав розголос, що Настя нічого не їсть. Тепер Настя їсть, одначе має свої окремі пости. В екстазах Настя імітує Христові муки. Спершу та імітація була вимовніша й повніша, тепер вона менше вимовна. Це у зв'язку з тим, що спершу Настя бачила в екстазі Христові муки й голосом “заповідала” їх, тепер вона бачить Ісуса Христа, як приходить до неї і “пробиває їй рани”, а потім бачить Преч. Діву. Свої молитви в екстазі спрямовує вона частіше до Преч. Діви, ніж до Ісуса Христа. Взагалі в Насті стигматичні переживання розвинені в іншому стилі, ніж у Тереси з Коннерсрайт, хоч їхні психічні характери дуже схожі зі собою. Тереса має екстазу тільки в п'ятницю, а Настя (як тепер у Львові) має розложені “терпіння” на три дні: в середу екстаза з терпіннями, в п'ятницю в день біль голови наче від тернового вінця, а ввечір екстази без терпінь (“Христос у гробі”, в суботу Настя постить і мовчить, руки їй синіють, пальці видовжуються, наче в мертвої людини “Христос у гробі”). Найдовша екстаза Насті в монастирі тривала годину, деякі тільки 20-30 хвилин. Тереса чує в екстазах арамейську мову (якою Христос говорив) і нічого не їсть від 1926 р. Настя в екстазах чує тільки українську мову. Зате екстази Насті зв'язані з іншими чудесними явищами, яких тут ані не нумерично вчислити не можна, бо їх так багато. Коли на руках і на ногах Насті щойно робилися рани, то завждиявлявся реальний цвях у руці Насті, який по кількох хвилинах при світлі і при бодай одному свідкові зникав. Товаришка Насті, Марія Сютрик, що на

однім ліжку спала з Настею, а Настя в екстазі підложила їй руку під голову, навіть вкололася таким цвяхом (тоді цвяхоявився перший раз). Настя в екстазі дістала (від Преч. Діви) два шкапліри, кілька вервиць і срібний ланцюжок з трираменним ніклевим хрестом.

Все те було *при свідках і згори* заповіджене Настею, включно з годиною, коли це станеться. “Апорти” *завжди* були в часі екстази. Всі ті речі є в посіданні Насті та в тих, котрим вона дарувала. А кілька разів вервиця показувалася на руках Насті, коли вона була в екстазі, Настя на ній молилася впродовж пів години, люди брали й до рук ту вервицю, а вона потім при світлі, на очах свідків зникала з рук Насті.

Настя звичайно заповідала й заповідає, коли буде мати екстазу і як довго вона буде тривати. Хто хочби тільки раз був при екстазі Насті, для того ясно, що в екстазі Настя не здібна ні до якого “шахрайства”, але власне викрила би всяке “шахрайство”, яке мало би до неї відноситися. Настя взагалі *ясновидюча* (“відчуває”, чи особа, що її відвідує, віруюча чи невіруюча, чи їй вірить, чи не вірить, з якого вона народу, чи вона приїхала зблизька чи здалека і т. ін.), в дуже високій мірі. Для ілюстрації наведу один образок (вибираю саме такий, де брали участь лікарі). На три дні перед святом Чесного Хреста Настя в екстазі заповідає: “Вневдовзі мають приїхати лікарі і багато іншого панства зі західної сторони бадати й оглядати мої рани”. За яких 15 хвилин приїхали три авта (це було в Млинах), в першому три лікарі з Радимна: д-р Малік, д-р Буцман (жид) і військовий лікар. Лікарі питають господині дому: відки Настя, скільки має літ і т. ін. Господиня змішалася, не відповідає, а Настя в екстазі (при замкнених очах) відповідає на кожне питання лікарів. Вони говорять до неї: Як можеш нам відповідати? Настя відповідає: На земські розмови я маю вуха замкнені, але бачу золоті літери від Матери Божої, читаю їх

і так вам відповідаю. При відході лікарі кланяються Насті, а вона, лежачи зі замкненими очима, підносить голову і так їм віддає поклін...

При повороті з яворівського шпиталю 13 жовтня Настя в екстазі сказала: “Лікарі мені нічого не зроблять... Мати Божа говорить: Тебе людино, чекає далека дорога, твоє тіло буде скатоване, не плач, не ридай, піддайся терпінням, яких ти прийнялася”.

23 жовтня в екстазі проповіла, що тої ночі заберуть її “в далеку дорогу”. Так і сталося. В 11 год. три поліцаї розбудили її з екстази. Завезли до Яворова, а відси ранішнім поїздом відставлено її до Львова. Я вважаю Настю за *кращий стигматичний тип*. Інші стигматизовані особи, бувало, сильно бажали собі ран Христових. Наприклад згадана Гемма Гальгані молилася до Христа: “Ісусе, зроби мене подібною до себе, дай мені терпіти з Тобою, не ощаджуй мене. Терпиш Ти, і я хочу терпіти, Ти муж терпіння, і я хочу бути дочкою терпіння”.

Настя ніколи так не молилася, бо ані не знала, що може бути “така людина” (себто зі стигмами). Вона була пасивна супроти стигматизації, та саме тому появу стигматизації в неї психологічно тяжче зрозуміти. Мабуть з тої самої причини рани Насті не дуже кривавлять, а незвичайні явища, зв’язані з Настею, все таки дуже багаті змістом і різнорідністю. Саме те, що Настя є першою “уніятською” стигматизованою особою, в її проявах дуже характеристичне. Мені це дуже багато дало “до думання” і поглибило мій погляд на психічний процес стигматизації взагалі.

Діло. – 1935. – ч. 327, 7 грудня. – с. 5; ч. 332, 12 грудня. – с. 5

о. Г. Костельник

Лист у справі Пасті Волошин

Від пані Марії Хоростіль, подруги о. Хоростіля, у якого Настя Волошин служила перед тим, як пішла на службу до господаря Стефана Вачка, дістав я лист, що має дуже важне значіння для моральної характеристики Насті, тому й друкую його. Сподіваюся, що п. Марія Хоростіль не буде мати нічого проти опублікування її листа, хоч він писаний до мене особисто й без усякої моєї спонуки.

Слідує лист п. Марії Хоростіль:

“Високопреподобний Отче Професоре!

Сліджу справу Насті Волошин і дуже нею інтересуюся, бо я є жінкою о. Хоростіля, у котрого служила Настя два роки і з нами перенеслася до Млинів. Знаючи, що Впр. о. Професор зайнялися справою її стигм, почуваюся до обов’язку донести Впр. Отцю вірно правду про ту дівчину. Настя була дуже побожна і солідна в праці. Дуже часто приступала до сповіди і св. Причастя. Не любила ніяких забав, ані весіль і ніколи на них не ходила. При праці улюбленою її піснею була пісня “Пасли пастирі вівці на горі – Виділи Матір Божу на скалі”. Мої діти все згадують Настю, співаючи при тім її улюблену пісню. Про ніяку істерію мови бути не може, бо Настя дівчина здорова. Дуже любила слухати, як я їй читала книжки релігійного змісту і сама їх дуже радо читала. Завважала я також, що підчас Служби Божої часто плакала, – так що і люди звертали на це увагу. А коли я питала її про причину цього плачу, не дала мені на це відповіді. Притім вона була дівчина гарна і мала дуже багато адораторів. Я, побачивши це, боялася за дівчину і звертала їй увагу, щоби на себе вважала. Але вона, певна себе, відповіла, що можу бути цілком спокійна, бо вона має вервицю, котру все носила прив’язану при боці. Ця вервиця була синя, на котрій

Настя часто молилася. Нераз розказувала я їй про чуда, на те вона мені сказала: “Я їмості щось сказала би, але їмость мені не увірять”. Я її часто питала, що це таке, та вона відповіла, що я колись може довідаюся. Дуже доброю її товаришкою була Марія Сютрик, котра також відзначалася великою побожністю. Обі займалися порядками в церкві і прали церковне білля. В травні старалася не опустити ані одного богослуження. В неділю Настя з Марусею по вечірні сиділи в городі, де все читали побожні книжки, “Місіонарі” і відмовляли вервицю. Одним словом, Настя це була дівчина дуже побожна, моральна і працьовита, та ніколи не хотіла заміж іти. Осмілюся просити Впр. Отця передати Насті від мене поздоровлення. А також прошу пару слів мені відписати, чи стигми в Насті виступають даліше і в які дні та чи можна мені її відвідати. – Остаю з глибокою пошаною Марія Хоростіль. – Перемишль, 16. XII. 1935”

ПОЯСНЕННЯ ЦЬОГО ЛИСТА

Коли Настя говорила: “Я їмості щось сказала би...”, – то вона мала на думці власне ту свою вервицю, з котрою завждиходила. Настя одержала її чудесним способом. Як Настя мала 11 років, найнялася пасти худобу в сусідньому селі Адамівці (Настине рідне село Красне, парохія Майдан Сінявський, повіт Ярослав). Пасла корови і ягнята. Одного дня, коли гнала худобу до дому вполудне, перед придорожною каплицею показалося їй біле, маленьке ягнятко, якого вона між своїми вівцями не мала. Настя хотіла його зловити й три рази бігла за ним довкола каплиці, а воно десь поділося. Тоді клякла перед дверима каплиці, молилася й почула голос, що виходив ніби зі середини каплиці: “Приходи до тої каплиці і молися!” Настя думала, що її хтось так страшить. Встала й пішла за худобою до дому. А коло пополудні верталася з худобою, знову клякла перед каплицею, щоби помолитися. В часі тої молитви повисла їй на руках

вервиця з білими кістками. Настя злякалася, та не знала, що з тою вервицею зробити. Боялася також своєї матери, яка (гострої вдачі) могла би собі подумати, що вона ту вервицю відкись “потягнула”. Ідучи за своїм дитинячим розумом, Настя руками й патином випорпала при дорозі ямку на яких 30 см, сховала до неї вервицю враз із білою шматкою, на якій училася шити, і ямку глиною засипала та рукою загладила. На знак заткнула до землі патинок. І пішла пасти худобу. Але чогось її серце непокоїлося. Вернула назад до патинок, і вервиця і шматка були наверх землі (шматка була дещо на боці), хоч глина в ямці була ненарушена. І знову Настя закопала вервицю та шматку ще глибше. Пішла до худоби. І привиділося їй, що білий голубець літає над нею. Це її знову ткнуло, щоби піти до ямки, а вервиця і шматка знову були наверх землі, хоч глина в ямці й тепер була ненарушена. Тепер Настя взяла вервицю та сховала за пазуху, щоби мати не побачила її. На цій вервичці Настя сама навчилася молити, як звичайно на вервиці моляться і завждиносила її при собі. З часом деякі зерна з тої вервиці погубилися, а Настя замість них дала сині. Цієї осені, коли Настя вже мала стигми, подарувала вона цю вервицю своїй товаришці Марії Сютрик, яка перебувала у Львові разом з Настею в монастирі впродовж двох перших тижнів грудня, і ми бачили цю вервицю.

* * *

Ціла ця історія виглядає наче легенда (до речі кажучи, дуже гарна). Але поведінка Насті незвичайно сильно свідчить про *тверезість її ума і смиренність*. Настя впродовж 13 років *абсолютно нікому не відкривала* цієї своєї чудесної пригоди, хоч і натякала на неї, бо боялася, що їй не повірять і будуть її вважати за таку, що байки говорить, щоб себе чимсь чудесним виносити. Відкрила вона цю пригоду щойно мені, коли я її випитувався: Чи перед стигмами не мала в своєму житті

якихсь чудесних явищ? Оповідала вона про це також лікареві у львівському шпиталі, та він цю подію переплутав з іншою, вчаснішою, коли Настя чула голос: “Будеш мати такі (себто Христові) рани “. Лікар узяв це за доказ, що ніби вже тоді в Насті наступило психопатичне “роздвоєння самосвідомости”. А я це беру за дійсний факт, який Настя досвідчила *без усякої зміни своєї психічної конструкції*. Хотів би я бачити таку особу, яка впродовж 13 років, у своєму молодому віці від літ 11 до 24, ніколи, ніде й перед ніким не виявила би свого “роздвоєння самосвідомости”, але завжди всюди поводитися би як ідеально нормальна і твереза людина!

Настя ані тепер не виявляє ніякого “роздвоєння самосвідомости” – щось таке можна в ній бачити тільки через призму теорії (“істерична теорія”), яка до неї ніяк не стосується. Поза екстазою вона є зовсім нормальною людиною, хоч її нерви дуже витончені, переніжені: її дуже ранить крик, гамір, дзвінок і т. ін. – але коли такі явища сполучені з виявом побожності, тоді вони її не вражають. А щодо її психічного стану підчас екстази, то я радше погодився би з т. зв. “екстеріоризацією душі” (на це маю цілком певні докази і сама Настя так про це висказується), таке явище в медіюізмі вже зовсім добре стверджене. Та, як сказав у попередній моїй статті, ані медіюїзм не може нас далеко завести в явищах і переживаннях Насті. Стигматизація це *свій окремий тип* “парапсихологічних” явищ, що виростає тільки на тлі *незвичайної побожності*. А коли навіть звичайною молитвою людина отримується з Богом, то оскільки сильніша мусить бути та сполука в стигматизованій людини, що відзначається “самоспалюванням” у молитвенному настрої? Відси йде те, що в стигматизованих з такою “бравурою” сиплються і чергуються незвичайні явища, посвоячені з тими, що виступають при гіпнотизмі та медіюїзмі, одначе тільки несміло, тяжко й тільки наче в окрушинах. Наприклад відомі

“вогники” в медіюмістичних явищах – а сильне й постійне світло, що Насті світило в яворівському шпиталі. Певно не один собі подумає, що я замало критичний, коли повірив самій Насті (без усякого постороннього свідка щодо того світла). Але ж Настя “знаючого” притискає до муру фактами, хоч вона й не розуміє справи. На моє питання: чи те світло було що вчора однаково сильне, Настя відповіла: “В тих вчорах, коли я мала мати екстазу (вона це слово знає) вночі, світло було ясніше – багато ясніше”. А це певний знак, що те світло виходило з *душі* Насті, як і медіюмістичні “вогники” виходять з душі медія. Але медій при тім впадає в “транс”, його організм вичерпується – а Настя молилася з молитвенника, отже сама *скріпляла* свою душу! Totaliter aliter!³

* * *

Настині рани тяжко приходиться увити людям, які їх не бачили. А для нас, котрі вже призвичаїлися до них, вони вже наче “самозрозумілі”. Ті рани, стигми, *завжди* на її тілі існують – завжди можна їх бачити. Вони заєдно “*живі*”. З правила раз на тиждень, одначе без механічного порядку, вони в часі екстази отвираються, з них іде кров – вони “відновлюються”. Впродовж тижня щораз змінюють свій вигляд: по “відновленні” вони робляться більші, червоніші, потім присихають, вершок на них буває білий (шкірка, що сохне), потім стає чорняво-синявий. Що ближче до дня, коли рани мають “відновитися”, вони пучнявіють, виглядають наче чирачок. Це відноситься до більших ран, котрі імітують місце, де цвях мав на Христових руках і ногах “входити” в тіло. Дивніші є менші рани, що імітують місце, де цвях мав би “виходити” з тіла. На стопах (долішній бік) вони більші, а на долонях вони маленькі, ніколи не мають форми чирячка, тільки виражаються у формі заєдно свіжої, тонкої

³ Цілком інше – прим. упорядн.

рожевої шкірки. Ці рани також щотижня “відновлюються” (виходить з них кілька крапель крові). Спершу Настя дістала рани на долонях; ці рани “більші” і означали місце, де цвях мав би “входити” в тіло. Але, що ці рани дуже заваждали Насті при роботі і боліли їй, просила вона Матір Божу, щоб їй змінила ці рани. Небавом рани на руках Насті дійсно “вивернулися”: на долонях стали “менші”, а вгорі на руках стали “більші”.

Самозрозуміло, що особи, які стоять у таких близьких зв'язках з Настею, як пані Хоростіль, можуть її відвідати. Та просимо відвідувати її в таких днях: в неділю і понеділок впродовж цілого дня, вівторок і четвер тільки до полудня. Інші дні в тижні Настя має зайняті своїм “правилом” життя.

Діло. – 1935. – ч. 343, 23 грудня. – с. 2-3; ч. 344, 24 грудня. – с. 4

Мон. Осип

Вибрана в українському народі

Українські юначки і юнаки! Уважно прочитайте цю статтю, бо те, про що тут пишеться, обходить безумовно кожного з Вас. Хочемо зазнайомити Вас із дивними явищами, що їх переживає Настя Волошин, перша стигматичка в українському народі. Вона є дитиною на шого народу й нашої Церкви. З огляду на свій молодий вік – має тепер 24 роки – належить вона до нашого молодого покоління, стоїть у наших рядах.

Постараємось бодай коротко розказати про неї. Настя народилась на наших західніх окраїнах в селі Красному, ярославського повіту, як 11-та й остання дитина убогої селянської сім'ї. Зростала вона в нужді та злиднях. Не знала веселої, безжурної молодости. Тільки понурі картини з цього часу залишилися в її пам'яті. Не було біля неї жодної доброї, ласкавої душі, бо й не зазнала вона печаливої материнської любови. Вже в 11-тому році життя стратила Настя батька. Мусіла йти в найми: іди й сама заробляй собі на кусок хліба! І вона стала на службу. Від ранньої весни до пізньої осені пасла худобу. Гірка була її доля, але ніколи не вийшло з її уст ніодно слово нарікання. За добре й зле відплачувала Настя тільки любов'ю та вічливістю.

Внедовзі стала вона наймичкою. Властиво на ній спочивав увесь тягар праці в господарстві, бо виконувала вона й роботу наймита: орала, сіяла, молотила, їздила в ліс по дрова та загалом робила все. У праці була завжди дуже совісна й обов'язкова, а одночасно погідна й весела.

До польської школи ходила всього 2 роки. Писати й читати по-українському навчилася Настя пізніше сама, з власної пильности так, що тепер плавно читає, а в екстазах часто вживає дуже гарних поетичних висловів та зворотів, що приходять у

нашій народній творчості.

Тома з Кемпіс каже: “Бог уділяє свого благословення тому, хто має отворене й вільне серце”. Це вповні відноситься до Насті. Вона всеціло надіється на Господа, й не завелася у своїх надіях, бо Господь дбайливо опікується нею.

Від 15-того року життя чула Настя внутрішній голос, що давав напрям її релігійному житті. Вже при прийнятті першого св. Причастя почула вона знаменні слова: “Ти дістанеш Христові рани”. Яле нікому про це вона не говорила. Пізніше мала вона частіше підчас св. Причасття видіння: показувалася їй ясна зоря, що скоро зникала. Три роки перед стигматизацією відчувала вона в лівому боці болючі колення. Рівночасно була вона для себе телепаткою, ц. зн. вона знала гадки людей, знала, що про неї говорили в селі.

Якже скристалізувався її характер? Чи є вона, природною, здоровою, та скромною в поведінці з людьми, чи може є вона скривлена в своїй побожності – девотка⁴?

В цій справі послухаймо, що каже наш визначний вчений о. проф. д-р Г. Костельник, що з поручення Митрополита Кир Андрея, як член окремої комісії, досліджує справу Насті Волошин. Він переводить досліди над Настею при помочі випробуваних психологічних метод. Під присягою зложили йому зізнання про Настю її господарі та сільські подруги. На основі цих усіх даних прийшов він до висновку, який і ми можемо вповні потвердити на підставі наших обсервацій і розмов із Настею. О. д-р. Костельник каже: “Я спершу думав, що Настя це буде якась девотка, неприродна дивачка, але ні, вона є вповні природною людиною, поважна й погідної вдачі, що в усіх своїх ділах і починах руководиться свідомою відповідальністю. Передовсім визначається Настя ніжною, жертвенною любов’ю до ближніх, що проявляється в неї з незвичайною скромністю.

---

⁴ Святенниця – прим. упорядн.

Вона є покірна, лагідна, пройнята жаром безупинної молитви в скромній побожності”. Так само висказуються про неї й інші достовірні свідки. Справді в душі Насті мусить панувати повна гармонія, якщо ці прекрасні чесноти могли в ній так гарно об’єднатись. Наша Церква заступає погляд, що Бог роздає свої дари, не оглядаючись на особи. Часто вибирає якраз бідних

й опущених. Наглядний провід Божої ласки в житті Насті Волошин є ярким прикладом цього погляду, що заслуговує на пильну увагу.

Зовнішній вигляд Насті є зовсім нормальний. Будова її тіла сильна та здорова. З обличчя вона типова слов’янка. В лікарському звідомленні призначено її “справді гарною

дівчиною”. В її великих голубих очах відбивається бездонна глибина її багатой душі. Її природна інтелігенція значно перевищає позем шкільного образуння. Вираз її обличчя свідчить про високий рівень її духа. Правдомовність Насті виключає всякий сумнів. Ані разу не вдалося о. д-рові Костельникові закинути їй неправду. Даремне шукати в неї чогось нечесного.

В латинській Церкві досі було около 330 стигматизованих, між ними 65-70 муштин. З цього великою числа Церква признала святими около 60 стигматизованих. Католицька Церква, як правдива Христова Церква, покликуюється на знам'я святости, як доказ своєї правдивости. Тому ці надприродні явища мають далекосягле значення для нашої сучасности. Якщо ці явища одержать потвердження Церкви, то вони стають доказом, що й надзвичайні дари т. за. харизми, які дуже часто мали місце в перших християнських віках, також нині знаходяться в католицькій Церкві. Саму стигматизацію не уважає Церква доказом особистої святости. Щойно коли зі стигматизацією получаться християнські чесноти і то героїчного ступня, може стан стигматизації бути ознакою святости даної особи, себто її особливої любови до Бога та Божої любови до неї.

Стигма це грецьке слово – знак, слід, стигматизований – назнаменований. Під стигмами розуміємо рани на тілі стигматизованого на взір святих Христових ран. При тому суттєвою річчю є, що стигматизований відчуває правдивий фізичний біль у тих місцях тіла, що в них були Христові рани.

Особливо з натиском треба підчеркнути, що Настя Волошин є першою стигматичкою у Східній Церкві так, як у Західній Церкві першим стигматизованим був св. Франц з Асизу. Ми повинні радіти, що саме в нашій Церкві найшлася людина, якій припав цей дар стигматизації.

Це є безсумнівний знак, що й на наш нарід зглянувся Господь. Треба надіятися, що стигматизація Насті викличе зацікавлення

нашою Церквою, оживить ідею з'єдинення Східньої й Західньої Церкви та в особливий спосіб поділає на наших нез'єдинених братів. Само собою, що воно може причинитися до протверезіння та навернення безбожників, що тепер їх є багато й між нашими земляками. В цьому можна добачувати особливе післанництво Насті Волошин, що чейже не терпить надармо!

На Насті сповнилося слово Христа, як це писав св. Павло до свого учня Тимотея: “Стань учасником спільноти терпіння, як правдивий воїн Христа Ісуса” (2 Тим. II 3). Бог вибрав з нашого народу убогу дівчину, Настю, щоб через чудесний дар стигматизації дати їй особливу місію.

Стигматизація наступила в Насті Волошин осьтак. Від трьох літ служила вона в господаря Вачка в Млинах, яворівського новіту. В тому часі не можна було на ній нічого надзвичайного завважити. Від ранку до ночі працювала Настя зо співом на устах, залюбки співала різні нобожні пісні. Відносилася з великою любов'ю до малих дітей та домашніх звірят, була щедра для убогих, а кожду вільну хвилину носвячувала на порядкування й прикрашування Божого Дому, при чому помагала їй її приятелька Марія Сютрик.

Кілька днів перед святом Божого Тіла 1935 р. несподівано Настя занедужала. Вони стратила мову, тіло її стало холодне і штивне, а лице палало від горячки. (Подібний стан приходить у неї й тепер підчас екстазу у п'ятницю). Ціла родина була цим переражена й не знала, що робити. Настею опанував страх перед смертю й вона просила, щоб зладити їй сорочку на смерть. Як показалося, перебіг недуги був приготуванням до стигматизації. Вкоротці дістала Настя перший раз візії. Після відзискання мови в четвер рано, то є в день Божого Тіла, Настя дома висповідалася та прийняла св. Причастя. Це було для неї неначе небесною манною. Майже цілий тиждень нічогісько

не їла. Вже наступного дня, в п'ятницю 28 червня, Настя побачила у візії Ісуса Христа. як духа, з раною в правому боці. Це видіння тривало дуже коротко. Підчас нього почула голос Христа: “Чи приймеш на себе мої терпіння?” Радше зо страху, як зі зрозуміння відповіла Настя: “Приймаю”. І в цій хвилині повстала на її лівому боці рана, з якої почала текти кров. Рівночасно відчула вона сильний біль у серці.

У черговій з'яві явився їй Христос у товаристві дівчини, що виглядала дуже схорована та перебула важкі терпіння.

Тоді Христос промовив до Насті: “Дивись! Оця німецька дівчина вже від 1926 р. має мої рани. Вона небавом умре і я позволив їй, щоб вона вибрала собі наслідницю. Вона саме вибрала тебе”. При цих словах німецька дівчина дала нрिताкуючий знак головою.

У перших візіях світло, що окружало постать Христа, було дещо слабше. А тепер це світло стало таке сильне, що Настя каже: “Радо готова я переносити й найтяжчі терпіння, щоб тільки мати можливість бачити й любоватись цим чудесним сяйвом”. Подібно говорили й Апостоли, коли оглядали Преображення Христове на Таворській горі.

Настя наперед предсказала, коли дістане поодинокі рани. На особливу увагу заслуговує ця обставина, що вона дістала всі свої рани в святочних днях, згідно з нашим церковним календарем.

В неділю 30 червня 1935 р. приступила Настя в місцевій церкві до св. Причастя й зараз після св. Причастя почула сильний біль у правому боці. Як прийшла додому, побачила на цьому місці велику рану у вигляді хреста. Рамена нього хреста були широкі на 2 пальці, Доземе рам'я сягало від ребер до плечей, а поземе від середини грудей аж до хребта. Цілий хрест був червоний та часто кривавив. Щойно ця рана викликала в Насті свідомість: “Твої рани представляють Христові рани. Ти

є вибрана, щоб наслідувати Христа в Його терпіннях.”

В тому часі вдень виконувала Настя свою працю, як і передше, тільки в ночі діставала терпіння й екстази. Повні два місяці таїлася Настя зо своїми ранами й екстазами, бо, як каже, не мала ніякого порученця це кому-небудь виявляти.

На 28 серпня (св. Успення) предсказала Настя своїй приятельці Марії Сутрік, що дістане стигми на долоні лівої руки. І дійсно це сталося на свято Успення ввечір. Ця рана повстала від цвяха, що був на 3 см довгий і пробив долоню з внутрішнього боку. Цей спосіб повстання стигм є в історії незнаний і тут виступає він перший раз. Цей цвях бачила її приятелька, що навіть підкурила лямну, щоб докладніше йому приглянутися. Своім виглядом і формою різнився він цілковито від тих цвяхів, що їх нині вживаємо. Після короткого часу цей цвях щез без сліду. Також предсказала Настя, що одержить стигми на нривій руці, що сталося настунного дня.

Велике хресне знам'я на правому боці Насті спричиняло їй великі болі. Настя просила Божу Матір, щоб перемінила їй цю рану, бо вона дуже перешкаджала їй у роботі. На неділю 8 вересня предсказала Настя на 8 годину вечір екстазу, підчас якої мала одержати особливий дар. І справді ця екстаза точно відбулася. Тоді уступила рана на правому боці, а замість неї дістала Настя, як символічний знак, трираменний, ніклевий хрестик з ланцюжком.

Стигматизація Насті завершилася 8 грудня 1935 р. у Львові, коли то її рани на ногах отворилися наскрізь. Вона є тим чином совершенною стигматичкою, а її рани є подібні до стигм загално знаної німецької стигматизованої Тереси Нойман з Коннерсройт. Варто згадати, що як Тересі Нойман предсказала стигматизацію св. Тереса з Ліз'є (“від дитятка Ісус”), так за посередництвом Тереси Нойман дістала стигми Настя. Всі свої рани отримала

Настя впродовж 5 місяців і 11 днів, а Тереса Нойман дістала їх в часі одного року. З цього бачимо велич і незвичайне значення стигматизації нашої Насті Волошин.

Один тиждень перебувала Настя в яворівському шпиталі, куди відіслала її адміністраційна влада. Після попороту до дому знову забрали її на клініку у Львові. Тут оставала вона під лікарською обсервацією три тижні. Всі заходи лікарські, щоб загоїти її рани, показалися безуспішні. Це наглядний доказ, що вони надприродного походження.

На внесок слідчої комісії, зложеної з о. кан. О. Ковальського, о. д-ра Г. Костельника та о. д-ра В. Лаби, дозволив Митрополит Андрей, щоб Настя замешкала в монастирі сестер Василянок при вул. Потоцького у Львові, бо вона була зовсім без засобів до життя. І там перебуває Настя й тепер. Особливо онікується нею Мати Софронія, що також списує її екстази. Вже появилася книжка о. д-ра Г. Костельника про життя й історію стигматизації Насті Волошин. Ця книжка приносить багато цікавого матеріалу, й тому її всім гарячо поручаємо.

Українські юначки і юнаки! Тепер уже розумієте, чому ми на вступі писали, що те, що діється з Настею, повинно обходити кожного з нас. Через своє добровільне терпіння випрошує вона для нас усіх Боже благословення. Ми повинні лучитися з нею в її молитвах та терпіннях за нашу Церкву й нарід. Без Божої сили та благословення не може ніхто з нас поодинокю, ані цілий наш нарід вдержатися при житті. Молімся за Настю, щоб вона остала вірна своєму післанництву – бо ж і вона дуже потребує Божої ласки та Божого проводу.

Повстання та властива природа стигматизації є ще досі отвертим питанням. Свята Церква ще не видала в цій справі свого авторитетного рішення. Також і світська наука не зуміла

до цього часу дати якогось достаточного вияснення явищ стигматизації.

Все таки латинська Церква установила на пам'ятку стигматизації св.Франца з Асичу, як теж і інших святих стигматизованих, окреме свято на 17 вересня. В Богослужбі того свята згадується, що Папа Павло V це свято, яке передтим папа Венедикт XI признав був для чину отців Францішканів, розширив на цілу Церкву, щоб “серця вірних розпалилися новою любов'ю до Розп'ятого Христа”. А в молитві на Службі Божій того свята говориться: “Господи, Ісусе Христе, як почав світ холонути, відновив Ти на тілі св. Франца свої рани, щоб наші серця загріти огнем Твоєї любови, дай вселаскавіше, щоб ми завдяки його заслугам і просьбам змогли наш хрест постійно нести й осягнути достойні овочі нокаяння”. В цій молитві є виражене глибоке значення стигматизації. Немає ніякого сумніву, що не тільки великі стигматизовані святі, як Франц з Асичу, Катерина з Сієни, Тереса Велика, як також і інші, як Катерина Еммеріх, Марія фон Мерль і ін., а тенер Тереса Нойман, як і Настя Волошин в нашому народі – викликали велике зацікавлення та порушення умів. Для ширших кругів життя стигматизованих є живим доказом, що й тепер, як колись, Христос живе в Церкві та об'являє свої терпіння в своїх вірних. Життя цих містично благословених є повне великих тілесних і душевних терпінь: це є добровільне терпіння задоситьучинення⁵ за людські провини.

Містичним способом наділені стигмами люди переживають щось найбільшого під сонцем: в малому, нужденному людському естві посилюється величне Боже Єство. Така людина переживає щось подібного, як Апостол Павло під Дамаском. Тоді відчув він у собі велитенську переміну, що про неї так вира зився:

---

⁵ Сатисфакція, врівноваження гріха й жертви – прим. упорядн.

“Чи я живу? Ні, то не я, а в мені Христос!” Подібно відчуває кожний стигматизований, як також кожний містик, велич Божої приявности в своїй душі.

Людина піддається діланню рук Творця, як м’яка глина, всеціло віддається Божій волі, щоб осягнути щось вищого й більшого, як вона сама.

Тепер можемо якслід зрозуміти властивий змісл слів Апостола: “Бо тих, що їх він предвидів, також і призначив він, щоб вони уподібнилися до образу Його Сина”. (Рим. 8, 29).

*Українське юнацтво. – 1936. – ч. 3, березень. – с. 36-38;
ч. 4, квітень. – с. 53-55*

о. Г. Костельник

Настя Волошин вступила до монастиря

Другого дня Великодних Свят, 13 квітня 1936 р., Настя Волошин у супроводі одної монахині поїхала до Млинів (автобусом, що виїздить зі Львова о 5 год. пополудні). Хоч Настя в Млинах була тільки служниця з чужого села, але що вона там дістала стигми, люди з Млинів уже зразу перейнялися думкою, що Настя постійно повинна жити в Млинах. І коли Настя 14 січня ц. р. своєвільно верпула з Млинів до Львова, до мопастиря, млинські люди не давали їй спокою: то приїздили до пеї, то писали ляментуючі письма, щоб вона знову приїхала до Млинів. Настине серце не могло видержати – і поїхала, “щоб успокоїти людей”. Також цим разом Настя осіла в господаря Стефана Вачка, а з нею й монахиня. Вже по тижневі монахиня запримітила й відчула, що “не добре діється”. Млинські люди підмовляли Настю, щоб вона на постійне залишилася в Млинах, і шукали способу, щоб Настю “відбити” від монахині – значить: від Львова. Дійшло аж до того, що в суботу 25 квітня господиня Вачкова сказала до монахині: “Настя була, є і буде наша. Ви не маєте до неї ніякого права. Ви можете зараз забиратися!” Монахиня післала по фіру до о.пароха, спакувалася, сіла на фіру. Хоч люди задержували Настю, вона присілася до монахині й перепровадилася з хати Вачків на приходство.

Саме на це я над’їхав до Млинів, телеграфічно завізваний. І монахиня, і Настя привітали мене з плачем. На щастя, до ніяких більших неприємностей не прийшло, бо млинські люди вмить спостерегли, що перечислилися, і зараз наступного дня перепросили монахиню і Настю. Вже від минулої осені мені був відомий плян млинян. Вони хотіли роздобути кілька моргів поля в селі і побудувати хату, ніби монастир, де жила би Настя разом з двома-трьома монахинями. В часі останнього побуту

Насті в Млинах цей плян уже настільки став актуальний, що мали про нього говорити павіть на громадській раді. Одначе в урядовій формі ще ніщо не було вирішене, ані піхто з громадських радних не говорив Насті про це, тільки дівчата, її товаришки, згадували їй про такий плян. Настя, котрій завждитяжко приходиться щонебудь доброго людям відмовити, дала дівчатам виминаючу відповідь, що вона без моєї поради нічого не зробить. Коли ж зайшов згаданий прикрий інцидент, Настя не дала себе відорвати від Львова. Та кожний признає, що в тому не було б нічого злого, навіть коли б Настя згодилася на постійне залишитися в Млинах у новооснованому монастирі. Але Настя, порівнюючи те, що чекало би її в Млинах, а що у Львові, ясно розуміла, що у Львові, в монастирі, для неї певніша дорога життя. Тому й вернула до Львова 4 травня 1936 р. Вона мала замір лишитися в Млинах два тижні. За моєю порадою лишилася ще й третій тиждень, щоб затушувати прикрий інцидент та щоби дати доказ, що вона вертає до Львова вповні своєвільно, без усякої намови.

Ніколи я привселюдно не згадав би того прикрого інциденту в Млинах (і перепрошую млинян за ту згадку), але примусила мене до того людська злоба, що також і цю нагоду вибрала собі, щоб осмішити й здискредитувати Настю Волошин. Зараз по повороті Насті до Львова деякі польські львівські часописи (“Век Нови”, “Експрес”, “Тонец”), а за ними краківський І.К.Ц. і деякі варшавські, пустили в курс безмежно злобні ніби “інформації” про побут Насті у Млинах: що ніби в день по моїм приїзді до Млинів снівся Насті Ангел і казав, щоб їй громада дала 6 моргів поля; що ніби громадська рада це зараз без дискусії ухвалила; а ніби в день пізніше знову Насті снівся Ангел і казав їй жадати від громади 12 моргів поля... ІКЦ затитував ці свої “інформації” зі Львова: “Пруба жерованя на побожносьці”; Експрес: “Дзівна стигматичка”; Век: “Аньол казал даць Насьці Волошин 12 моргув

грунту?!”... Підло вивернули цілу справу й ще підправили її своїм сосом! Але характеристичне, що мого спростування, яке я їм післав, ці польські часописи *не хотіли видрукувати!* Видно, що хотіли би бачити Настю такою, як самі про неї пишуть, а не такою, яка вона в дійсності. Признання належить тільки варшавсько-львівському часописові “Дзеннік народови”, що на основі моєї інформації в “Ділі” сам від себе льояльно відкликав ту нову злобну сплетню про Настю Волошин.

* * *

Останній побут Насті в Млинах – це було її *працання* з Млинами і зі світом. На пам’ятку Настя цим разом лишила п’ять “нерукотворених” святих образів на вікнах церкви у Млинах. *Настя вже вступила до монастиря сестер Василіянок*, де досі проживала. Вона ще перед стигматизацією бажала стати монахинєю, а від Нового Року чекала на директиву від Ангела. З деяких давніших натяків Ангела (Настиного опікуна, що від половини Великого Посту деколи промовляє устами Насті в екстазі) я догадувався, що він їй скаже одягнутися в чернечу рясу, але думав, що це буде десь в річницю Настиної стигматизації. А це сталося рівно після пів року від того дня, коли я ходив до Митрополита з тим заміром, що Настею треба заопікуватися. І навіть у тому самому часі дня. Це сталося в суботу 9 травня 1936 р. в екстазі, що тривала від 10.30 до 11.15 год. перед полуднем. Екстаза була день перед тим заповіджена, не тільки її час, але й предмет (що буде діятися). Про цю прегарну екстазу ще не слід писати. Завважу тільки те, що при ній, крім мене і п’яťох монахинь, був присутній також о.крилошанин Др.В.Лаба та що під кінець екстази Настя перший раз була післана духом до Єрусалиму на Христовий Гріб, а відти пішла до Абісинії, описала тамошній нарід і молилася за страждаючих на війні.

Дуже добре розуміємо, чому деякі польські часописи за всяку

ціну хотіли би осмішити Настю. Вони не можуть того стравити, що Настя молиться за український нарід і містично терпить за нього. Та чи то паш нарід має бути аж такий опущений, що ані Богові “не вільно” пам’ятати про нього? Зрештою справа в дійсності так стоїть, як її Ангел сформулював саме в екстазі в суботу 9 травня: “Вона (Настя) терпить не так за український нарід, як за цілий світ.”

В понеділок 11 травня старшина монастиря приняла Настю на новіціят. Узгляднюючи те, що Настя вже від пів року перебуває в монастирі, можливо, що монашу одежу (“облечини”) дадуть їй уже на Вознесення.

Мета. – 1936. – ч. 20, 17 травня. – с. 2-3

Облечини Насті Волошин

У день Вознесення Господа Нашого Ісуса Христа, в четвер, 21 травня 1936 р., у Львові, в каплиці сестер Василіянок, при вул. Потоцького 95, відбулися торжественні облечини Насті Волошин на монахиню-Василіянку.

Вже перед год. 10 невелика каплиця наповнилася вірними, Було около 10 священників, в тім старенький 80-літний о. Мітрат Т. Войнаровський, кількох монахів Студитів, багато жіпок і молоді, представники редакцій: “Нива” “Мета”, “Христос Наша Сила”, “Українське Юнацтво”, “Діло” і “Батьківщина”. З Млинів приїхали о. парох О. Величко і дві товаришки Насті.

В год. 10.30 приїхав самоходом ВПреосв. Митрополит Кир Андрей з о. прал. Ковальським. Дітвора привитала свого Опікуна й Добродія окликами “Слава” і католицьким гимном. Монахині з Ігуменею на чолі, з горіючими свічками в руках, впровадили дві кандидатки на монахині, Настю Волошин і Пелягію Ковтун (вихованку монастиря, що скінчила учительську семінарію й буде учителькою в монастирі). Обі кандидати були в весільних, білих одягах, з вельонами і міртовими вінцями на головах. Вони піддали три глибокі поклони перед престолом і поклалися хрестом, линею до землі на знак, що стають обручницями Розп’ятого і з любови до Нього вмирають для світа, щоб жити лише для Христа. Монахині з горіючими свічками в руках окружили їх півколом. Хор монахинь у своїй клявзуровій каплиці, переділеній закратованою перегородою, закритою прозорим серпанком, відспівав 26-й псалом, тропарі до св. Василя і до св. Мокрини, відтак Богородичен: “Ко Богородиці”.

Потім обі кандидатки клякнули перед Ексц. Митрополитом, який спитав їх:

– Чого ви сюди прийшли?

Вони відповіли разом:

– Ми бажаємо життя постнического⁶.

І знов спитав їх ВПреосв. Митрополит:

– Чи бажаєте стати на подобу ангелів і бути зачисленими до числа монахинь?

Кандидатки відповіли:

– Бажаємо при Божій помочі.

Архієрей спитав їх у третє:

– Чи з власної волі, добровільно і непримушено приступаєте до Господа Бога?

І відповіли:

– Так, при Божій помочі.

Відтак ВПреосв. Митрополит надтяв їм трохи волося у виді св. хреста на знак, що для Бога зрікаються світа, з відповідними молитвами передав їм габіт, пояс капну, каптур і вервицю, що є духовим мечем для Христових воїнів, вкінці горіючу свічку, ні знак, що як свічка розсилає світло на всі сторони, так і їх життя має від тепер ясніти християнськими чеснотами. По кожній молитві хор співав тричі “Господи помилуй”. Настя одержала ім’я Марії, друга кандидатка, Пелягія – Йосафати. Вони вийшли до клявзури, де замінили свій білий, весільний одяг на чорний габіт, і вже як Сестри вернули з горіючими свічками в руках до каплиці, де поклякали на клячниках перед престолом і потонули а молитві.

Скінчився прегарний обряд, який викликав велике вражіння на приявних.

Відтак о. д-р Г. Костельник відправив читану Службу Божу. Монахині відповідали хором, в деяких місцях співали. До св. Причастя приступили новооблечені Сестри і ще кілька осіб.

По Службі Божій Ексцеленція Митрополит виголосив глибоку проповідь. Передаємо її в скороченні.

---

⁶ покутничого

* * *

На початку Ексц. Митрополит зазначив, що святкуємо три торжества: св. Вознесення Г. Н. І. Хр., св. Івана Євангелиста і день посвяти Господу Богові двох дівиць. Божа наука є така безконечно глибока а св. Церква має так багато різних способів її поширювати, що людська бесіда може проповідати і пояснювати її тільки в дуже обмеженім виді. Всі три торжества голосять одну і ту саму науку, пригадують нам і скріпляють наш зв'язок з Богом. Всі вони сходяться з собою в одну велику синтезу, яка повинна бути прапором життя кожного християнина, ідеалом кожного християнина.

Далі говорив Ексц. Митрополит, що Вознесення Господне вказує нам, що наша мета – це небо. Треба жити так, щоб досягнути нашу мету. Св. Ап. Павло каже: “Життя наше на небесіх”. В порівнянні з небесним життям, з вічним скарбом, земське життя є дуже непевне, все земське легко пищиться і псується. Щоб дістатися до неба, християнин мусить досягнути це святістью в тім життю. Якби люди зрозуміли, чим є святість, кожна християнська душа горіла би вогнем святости. Декому здається, що святість це дуже рідка прикмета, що виступає раз на століття. Тим часом так не є, бо святість – то прикмета сутня для кожного християнина. Коли християнин хоче бути правдивим християнином і здає собі справу з того, що каже Христос то вже має початок, зародок святости. Християнство є школою святости. Немає установи на світі, яка так дбала б про своїх членів, як св. Церква. Святість не перешкаджає земським справам. Хто лучить з Богом любов батьківщини, зі святістью – науку, мистецтва та різні звання, цей не тільки не тратить пічого, але ще багато користує, бо скріплює свою фахову працю і підносить її вгору. Ісус Христос Своім Вознесенням дав нам велику науку, як жити, щоб за Ним дістатися до неба.

Потім Ексц. Митрополит зазначив, що разом з празником

Вознесенья Г. Н. І. Хр. святкуємо пам'ять св.Івана Євангелиста. Це постать одна з найгарніших, паймогутніших і zarazом пайдивніша. Цей пророк Нового Завіта мав дивні об'явлення. Вороги хотіли вбити його, але не могли. Наукові проповіді в його писаннях є для нас неоціненним скарбом, що може злучити в синтезу християнську науку, що може стати прапором нашого життя. Коли св. Іван застановлявся, що є найважливішою суттю християнства, дійшов до того, що суттю християнства є любов. Хто в любові перебуває, в Бозі перебуває, а хто в Бозі перебуває, любить ближніх. Найглибша християнська чеснота це любов ближнього. Коли св.Іван на старість вже не міг проповідувати, говорив своїм ученикам: Діти мої, любіться взаємно. В Євангелію св. Івана написано, що Бог є любов.

Трете торжество – це посвята двох дівичь Господу Богу на славу. Та посвята є скріпленням тої самої науки, що її люди не все розуміють, а як розуміють, то не все вміють перевести її в життя. Що є суттю монашества? Найкраще і найглибше про те сказав св. Василій: “Бути всіх послідним і всім слугою”. Як ми запитали нові сестри, чого вони в монастирі шукають, вони відповіли: Ми бажаємо життя постничеського. Вони шукають в монастирі послідного місця, щоби всім служити. І це нічого дивного, бо Христос сказав: Я не прийшов, щоб Мені служили, але щоби тут служити, Христос служить ним радою, працею, жертвою, молитвою, терпінням, Кров'ю, смертю, Воскресенням і Вознесенням. Ідеал монашества це бути послідному зі всіх і вправлятися в покорі. Це ідеал святости, служити іншим аж до забуття себе самого.

* * *

Відтак Впреосв. Митрополит звернувся до дітей, що стояли біля престоло, оповів їм біблійну історію про Самарянку і ставив потім питання, на які діти відповідали.

Вкінці Архіерей поблагословив усіх, згадуючи окремо про нові Сестри, бажаючи їм від Бога нагороди в небі.

Чин Облечин і проповідь викликали незабутні враження у приявних. Ексц. Митрополит залишився ще в монастирі, де мав ще одну науку для монахинь.

*І. Д., Облечини Насті Волошин //
Христос Наша Сила. – 1936. – ч. 15, 31 травня. – с. 4-5, 6.
Свято Вознесення в монастирі СС. Василянок //
Мета. – 1936. – ч. 22, 31 травня. – с. 1*

Облечини і монаші обіти чотирьох сестер Василянок

Дня 9 липня 1937 р., в празник Состраданя Пречистої Діви Марії, відбулася в монастирі св. Мокрини сестер Василянок у Львові при вул. Потоцького 95 рідке потрійне торжество. Рапо в год. 9.30 приїхав самоходом ВПреосв. Митрополит Кир Андрей, якого привитала на порозі мопастиря Мати Ігумея Віра Слободян зі всіма мопахинями. В каплиці зібралися монахині та рідпя і зпакомі чотирьох монахинь, що складали обіти. Наперед ВПреосв. Митрополит довершив чина облечип Ольги Онуфрії Копак. Службу Божу відправив о. П. Теодорович ЧСВВ з о. Цапом з Сухоріча. Перед св. Євангелієм зложила торжественні обіти (професію) сестра м-р Володимира Василя Дарія Монастирська, а перед св. Причастям зложили перші обіти сестри Настя Маріям Волошин і Пелягія Йосафата Ковтун. З рук Ексц. Митрополита одержали всі чотири монахині частини монашого одягу, правило, вервицю і хрест. Це рідке торжество (всі три ступені обітів) відбулося в піднесеному настрою, до чого причинилися приявність нашого сідоглавого Князя Церкви і гарний хор монахинь.

ЗМІСТ ПРОПОВІДИ ВПРЕОСВ. МИТРОПОЛИТА КИР АНДРЕЯ

Великий і святий є празник Сострадання Пречистої Діви Марії, бо того дня обходимо повторення Великої П'ятниці, другу Велику П'ятницю в році. Перша Велика П'ятниця – це була п'ятниця Ісуса Христа, а нинішня п'ятниця – це п'ятниця Преч. Діви Марії, цілого людства, отже і наша Велика П'ятниця. Сьогодні обходимо пам'ять терпіння і жертви, сострадання і співчуття Матери Божої з Ісусом Христом. Щоб ми мали нагороду в небі, наша душа мусить терпіти разом з Христом

Його терпіння па хресті.

Св. Ап. Павло каже: “Я готов бути проклятим від Ісуса Христа, щоби спасти братів моїх”. Це дуже велика посвята, але Преч. Діва Марія перевишає св. Павла о ціле небо, коли Вона давала нам Ісуса Христа, коли тратила Його, стоячи під хрестом.

Наша Велика П’ятниця в’яжеться з терпіннями Ісуса Христа і Преч. Діви Марії і про це повинен пам’ятати кожний християнин хоч раз у тиждень, у п’ятницю. На нас іде велика буря, яка нас не мине. В Іспанії тисячі вбитих священників і монахів і десятки тисячів вірних, вбитих за Ісуса Христа. Один іспанський комуніст сповідався в одного священника і визнав йому, що вбив 35 священників, в тім брата сповідника, і також його батька. А священник в ім’я Бога простив йому і відпустив гріхи.

Не знаємо, які терпіння нас чекають, але молімся: “Христе Спасителю, з рук Твоїх прийму всі терпіння, недуги, болі, труди, терпіння, яке мені Боже провидіння схоче дати!”

Немає важнішої річі для християнина, як терпеливо зносити сі терпіння. Треба просити Бога, щоб дав силу зносити терня, разом з Христом іти на Голготу, нести Його хрест з Симоном Киринейським, і разом з Христом бути опущеним, зрадженим, і так як Він кликати: “Отче, чому Ти мене опустив?”

Нинішній празник пригадує нам безліч наук і безліч потіх. Як християнин пам’ятає, що його терпіння – це Христові терпіння, що його біль – це Христові болі, то нині у празник жертви Пречистої Діви Марії, що є Великою П’ятницею цілого людства, мусить принести свою жертву. Недавно тому ми обходили Празник Пресвятої Євхаристії, який є жертвою Ісуса Христа, є тим непонятим і так глибоким способом, бо Бог дас нам Самого Себе в жертву для нас. Підчас Служби Божої не тільки священник, але всі приявні повинні від себе додати свою

жертву до жертви Христе. Коли Ісус Христос віддав Свою Кров, то і ми мусимо хоч каплю своєї крові додати до тієї Його великої жертви. Кожний християнин має обов'язок зложити жертву з власної волі, охоти і т. д. Треба дати жертву зі себе, треба співтерпіти з Ісусом Христом і з Матір'ю Божою і жертвувати свої терпіння для інших людей. Мати, коли втратить дитину, нехай зробить жертву зі свого терпіння. Каліка нехай зробить жертву зі своїх терпінь. Багато може молитва праведного, – як каже св. Яков. Як може багато молитва, то ще більше може перед Богом жертв» праведного. Як слухається Служби Божої, коли Ісус Христос складає жертву Пресв. Євхаристії, то треба і собі приносити свою жертву, свою Євхаристію. При св. Євхаристії тайним способом ллється кров потоками, як жертва для добра людей. Потоками ллється тайним способом кров родичів, за дітей, кров братів і сестер, за своїх рідних.

Ісус Христос установив св. Євхаристію на те, щоб потягнути до наслідування Своєї жертви всіх людей. Коли Ісус Христос приносить Себе в жертву у св. Євхаристії, то і ми мусимо складати в жертву свої терпіння, свої бажання, навіть своє життя. Буває таке, що не можна нічого іншого зробити, як бажати іншим добра. Нинішній празник треба закінчити молитвою з» нас грішників, щоб випросити благодать навернення. Ми повинні цього бажати для ближніх. Нехай вас Бог благословить! – Амінь.

*Празник Сострадання Пречистої Діви Марії в монастирі св.Макрини
СС. Василянок у Львові // Мета. – 1937. – ч. 27, 11 липня. – с. 1.
Потрійне торжество в монастирі СС. Василянок // Христос
Наша Сила. – 1937. – ч. 27, 18 липня. – с. 1,2*

З життя Насті Волошин

З життя Насті Волошин

Настя Волошин, перша українська стигматичка (особа, що має на тілі рапи Ісуса Христа), їздила на Різдв'яні Свята зі Львова до Млинів, в яворівському повіті, до своїх господарів, і до своєї 70-кілька літньої матері в Краснім, в ярославському повіті. Мати й сестри відчувають, що Настя має дар від Бога. В Млинах припили її з одушевлянням. На вістку про її приїзд зачали сходитися до Млинів люди з цілої околиці, Українці і Поляки і снішили до церкви, щоби помолитися і подивитися на Настю. Щодня церква була вщерть виповнена. В Млинах багато комуністів, що перестало вірити, під впливом Насті навернулося до Бога. Таксамо в цілій околиці люди наворачтаються до правдивої віри. Млини як відроджені. Щодня багато людей приступає до св. Сповіді і св. Причастя. На Новий Рік Настя приїхала знов до Львова.

В останньому часі появилися в Насті рани на чолі, від тернового вінка. Настя каже, що має рани на серці у виді тернового вінка, а серце пробите мечем і списом. З усіх її ран, на руках, на ногах, на лівій груді і на чолі спливає кров щосереді і щоп'ятниці. Коли Настя була в Млинах, на шибках помешкання її господаря Стефана Вачка видно було постать Матері Божої, що пояснюють промінюванням душі Насті.

Душа Насті відбуває мандрівни по всьому світі. Вона помагає хворим і вмираючим тим, що терпить за них. В часі як її душа відходить з тіла, Настя лежить на ліжку мов мертва, задеревіла і холодна. Тільки слабкий віддих вказує, що вона ще жива. Настя була в Америці в її сестри, на Соловках, в Сибірі, Румунії, Німеччині, Франції, всюди, де її помочі потребують наші люди. Оповідала, шо в большевицькім “раю” діються страшні

річи: голод і страх там панують. Раз бачила, як один тамошній чоловік мав шапку під пахою і молився... Настя має щосередн і п'ятниці терпіння і видіння. Вона має дар ясновидючости і передчуває, що надсувається страшний пожар, нова війна, тому взиває всіх до молитви і покаяння, щоби Господь Бог дав нам вийти переможно з того лиха.

* * *

Перша українська стигматичка Настя Волошин, хоч яка скромна і тиха сільська дівчина, вже досягнула світову славу. Про Настю знають і говорять не тільки в Яворівському повіті та у Львові, але по цілому світі, бо про неї пишуть часописи: українські, польські, чеські, німецькі, голяндські, французькі, англійські, італійські та інші.

“Стигма”, грецьке слово, означає – слід, знам'я. Отже по нашому стигматик – значить “назнаменований”. стигматик – це особа, що має можливість перебирати на себе чужі, терпіння і недуги, зачинаючи від перебрання на себе Христових терпінь – у тій цілі, щоби терплячому допомогти.

На просьбу сестер Василянок з Підлютого, Настя поїхала зі Львова до тамошнього монастиря 25 січня 1936 р. і вернулася знов до Львова 3 лютого. Настя дуже любить дітей, тому зараз зайшла до школи, котру ведуть у Підлютому сестри Василянки. Діти зараз рознесли по селі вістку про приїзд Насті. До монастиря зачали сходитися люди з цілої околиці. Прийшли із дальших сторін. Церква не могла помістити всіх людей, що хотіли подивитися на Настю. Священики не могли висповідати всіх, що бажали приступити до св. Сповіді. Багато людей покалося і зачало жити по християнськи. Один провідник сектантів з Перегінська так перенявся словами і ранами Насті, що зібрав своїх сектантів і сказав їм: “Я бачив і повірив”. І вернувся до греко-католицької Церкви.

Коли Настя вертала до Львова, люди виходили на дорогу по всіх селах. У Перегiпськy і Рожнітові вийшли люди зі своїми священиками та просили Настю молитися за них. В околицях Підлютого народ набрав нового релігійного духа, якби була там велика місія.

Підчас екстаз що середі і п'ятниці Настя бачить Ісуса Христа, Матір Божу та Ангелів і розмовляє з ними голосно. При тім вона передає також слова Ісуса, Матери Божої та Ангелів до неї. Перед самою екстазою Настя Волошин кладеться до ліжка і зачинає звичайно так говорити: “Ісус пробиває мій бік, руки й ноги”. І зараз зачинає йти кров з ран. Настя підчас екстази взиває людей до покаяння, до св. Сповіді і св. Причастя, до вірності нашому Митрополитові і душпастирям, не вірити сектантам. Вона готова на все для Ісуса. Часто повторює: “Ісусе, се воля Твоя”. Підчас екстаз, що тривають від 15 хв. До кількох годин, Настя терпить муки бичовання. Після екстази Настя весела, усміхнена і радо розмовляє. Тоді вона оповідає рiчи, котрих справді “око не бачило, ні ухо не чуло”.

Стигматизація Насті полягає не тільки на Христових ранах і терпіннях, але з нею в'яжуться також: чудотворна сила молитви, ясновидючість, мандрівки її душі, вплив її на душі інших людей і т. д. До Насті приходять листи від рiжних осіб з просьбою, щоб Настя молилася за тяжко хворих. Коли Настя хоче якомусь хворому допомогти, то мусить перебрати його хворобу на себе, мусить її відтерпіти, перехворіти. Отже, коли приміром перебере від когось кашель, то сама буде кашляти і т. д. Хворий тоді буде здоровий, коли Настя відтерпить його недугу. Настя дуже ослаблена недугами, перебраними від рiжних людей. Недавно терпіла вона за 20 людей рiвночасно. Тому треба її ошаджувати і не замучувати просьбами, щоби молилася за недужих. Настя відчуває біль і недолю українського народу і гарячо молиться

за нього і терпить за нього. На живім прикладі Насті бачимо наглядно, що подібно Христос узяв людські гріхи на себе і відтерпів їх. У той спосіб краще зрозуміємо відкуплення світа Ісусом Христом.

Повну стигматизацію, так як Настя, то значить рани в боці, на руках, ногах, мало досі около 75 осіб. Рани Насті все живі, вони не зникають. В її ранах завважили білі кульки якоїсь матерії. Лікарі думали, що це роплять рани, але Настя вияснила, що це її лік, масть твориться з жовчі й оцту, яка спинює заблизнювання⁷ ран. Божа сила зробила ці рани і вони утримуються як зовсім окремих твір. Настя каже, що кров, яка випливає з її рани, це не її кров. Це кров Христова, тому її не вільно викидати, тільки зібрати або спалити. Коли ту кров, зібрану на ваті, раз викинули до зливу, Настя дуже терпіла і просила того більше не робити.

Настя тепер їсть тільки раз на день. У великім пості буде мовчати.

Настя як служниця вже не може дальше служити, бо не дають їй рани та екстази. Їй не вільно приймати ніяких грошей. Щоб роздобути грошей бодай на одягу, о. д-р Г. Костельник видав фотографії Насті по 50 грошів штука. При замовленні гроші треба висилати наперед. Замовлення і гроші присилати на адресу: о. д-р Г. Костельник, Львів, площа св. Юра ч. 5. Не всі можуть побачити Настю живу, але фотографію її кожний може мати.

Про Настю Волошин виголосить виклад о. д-р Г. Костельник у суботу, дня 15 лютого 1936 р. о год. 4 пополудні у Львові, в салі Ремісничої Палати при Стрілецькій Площі.

---

⁷ загоєння – прим. упоряд.

Як постить Настя Волошин

Від м'ясопустної наділі (16 лютого) Настя Волошин зачала Великий Піст. Вона була того дня у Високопреосвященного Митрополита Кир Андрея, щоби просити о благословення на Великий Піст. Около 3 год. нополудні зачала Настя піст молитвою, мовчанкою і терпінням. Вона їсть тільки раз на день: чай без цукру і кусень сухого хліба. Говорить тільки про найконечніші справи. Від 16 лютого щодня має екстази, що тривають нераз довше, і цілу ніч. В екстазах підчас посту Настя терпить бичовання, плечі і руки має посічені, руки немовби зв'язані ланцюхами і шнурами. Вона умирає на хресті разом з Ісусом Христом. Ті, що були при одній її екстазі, говорили: "Ми виділи чудо, чудо Божої любови до нас, людей."

Хоч як Настя терпить, є при тілі спокійна, смирна, і б'є від неї якби святість. Її болі ділають дивпо благородно на тих, що на них дивляться. Настя має щось таке, що тягне до неї людей. Хто її бачив, мусить її полюбити. За 7 місяців екстаз вона стратила 7 кг ваги. В екстазах вона терпить за душі наших людей, що розстаються зі світом. Недавно Настя два рази вмирала, перебираючи на себе конання людей, одного на Великій Україні, та одного нашого робітника у Франції, котрого присипала земля в копальні. Вона робила за них покаяння.

Стигматички мають дар від Бога супроводжувати душі на той світ.

Щоденно приходять 5 до 6 листів до Насті з просьбою овилікування.

Настя молиться, щоби скоро повсталала церква сестер Василянок у Львові при вул. Потоцького 95. І дійсно щоденно напливають датки на будову тої церкви.

Настя в екстазі дня 22 січня, ще перед виїздом до Підлютого, сказала, що хтось писав лист про неї до Тереси Нойман (німець-

кої стигматички). Ісус Христос сказав їй: “Не пишійть, бо не довідаєтеся про причину моїх ран. Ще вам замало моїх ран, ще хочете знати про їх причину?”

О. д-р Г. Костельник зачав Настю випитувати, хто написав того листа. Вона сказала, що один Німець, Студит, і знала, що там було написане.

І дійсно так було: Студит о. Петерс написав лист про Настю до Тереси 21 січня 1936 р. і вислав з фотографією Насті.

Дня 27 січня Настя сказала до о. Костельника: “Нині Тереса дістала той лист. В екстазі я терпіла за той лист. Я була в тім селі, де мешкає Тереса (Коннерсройт, у Баварії). Місцевий парох (о. Набер, що опікується Тересою, як о. Костельник Настею) як отворив лист і прочитав, то заломив руки з дива. У тім листі було також сказане, що Настя проповіла Тересі смерть у 1936 р.

Настя дуже над тим боліла і сказала: “Через Тересу дістала я Божу ласку, а перше слово про мене зі Львова до Тереси було про її смерть.”

Недавно в одній екстазі Настя говорила молитву віршом. Це була дуже гарна молитва, але Настя говорила її так скоро, що сестри Василіанки не могли її записати в цілості.

Настя знає все, що про неї говорять. Коли о. Костельник мав про неї відчити у Львові і в Дрогобичі, Настя була там своїм духом. Між словенськими народами перша стигматичка це Настя Волошин з українського на роду. Досі не було стигматиків ні в Поляків, ні в Чехів, ні в Москалів.

Люди навертаються масово до св. Віри і Церкви через пресу, виклади й оповідання про Настю.

Настя має велику місію серед українського народу. Вона молиться за український нарід. Маємо доказ, що Бог любить наш нарід, коли зіслав йому стигматизовану дівчину для навертання заблудших.

Дивний Бог у своїх ділах. Він зглянувся на наш бідний український нарід, вибрав Собі з нього одну вірну слугу й обдарував її Христовими ранами!

Як Настя Волошип перекопала

В селі Нагачів, недалеко Млинів, в яворівському повіті, вернувся з Франції один парубок. Вдома показали йому нашу газетку “Христос Наша Сила”, де була фотографія Насті Волошин, та оповідали йому про її стигматизацію. Але той мудрагель не вірив тому, ще й сміявся з того.

Це було вечером. Парубок вийшов на двір і побачив, що під хатою стоїть та сама особа, яку бачив на фотографії, зі схрещеними руками. Парубок хотів її вхопити, бо думав, що хтось хоче його настрашити, але все хапав тільки воздух, бо з’ява відступала все назад. Його зачав охоплювати страх. Нарешті з’ява сказала до нього: “Чоловіче, спаси Бог тебе!”

Парубок злякався і зверещав несвоім голосом. Люди вибігли з хати і завели його до хати, бо він був зі страху аж зчорнів.

Від тоді перестав сміятися з Насті Волошин.

Про цю дивну подію оповідав о. парох Нагачева о. Г. Костельникові в Яворові. Коли о. Костельник вернувся до Львова, спитав Насті, як то було. Вона оповіла цю подію так само, як о. парох з Нагачева.

“Я вертала тоді духом з Млинів до Львова, – сказала Настя, – і вступила по дорозі до Нагачева, щоби перекопати того парубка.”

Ця подія викликала в цілій околиці велике вражіння.

* * *

Настя Волошин має тепер екстази три рази на тиждень, терпить дуже болючі бичовання. Вона вже привикла до Львова. Чимраз більше людей у Львові молиться за неї і це улекшує їй терпіння.

Щоденно приходять багато литів до Насті з просьбою за молитви не тільки з цілого краю, але навіть з заграниці. Недавно написала одна Францужанка, один Голяндець. Є листи з Чехословаччини, Німеччини і навіть з Канади.

Ще цього місяця вийде у Львові книжка о. д-ра Гавриїла Костельника про життя Насті Волошин та про історію її стигматизації. Як відомо, о. Г. Костельник вже пів року досліджує явища стигматизації Насті Волошин і порівнює їх з історією стигматизації інших стигматичок.

Про Настю Волошин мав о. д-р Г. Костельник по два виклади у Львові та в Дрогобичі, по одному в Стрию та у Винниках. Всюди було так багато народу, що не всі могли номіститися.

Як Настя Волошин провела Страспнй Тиждень

Ще перед Квітною Неділею Ангел підчас екстаз подиктував Насті кілька разів порядок її терпінь на цілий Страсний Тиждень. Ангел опустив Настю у Квітну Неділю на знак, що Ісус Христос був опущений. У Квітну Неділю один монах Студит приніс Насті звичайного жовтого канарка, бо вона дуже любить пташків. Коли Настя терпить, тоді цей канарок сидить скулений і не дає знаку життя, а коли Настя нерестає терпіти, канарок зараз весело цвірінькає.

В понеділок Страсного Тижня Настя не мала екстази, тільки терпіла дуже великий біль і сум душі, передсмертний страх душі, так як Ісус Христос у Гетсиманськiм Городі.

У вівторок, на Благовіщення, у це радісне свято, Настя

почувала себе такою сильною та втішеною, що, як казала, могла була пішки зайти до Млинів. О год. 2 мала екстазу, в якій виступив їй останній раз терновий вінець На чолі й відновилося бичовання на плечах, раменах і грудях. Настя відчувала біль, подібний, як Христос мав, коли з Нього здирали одяг, прилиплий з кров'ю до тіла після бичовання. Також виступила рана на правім боці, яка зникла на другий день.

У Велику середу Настя була духово прибита до хреста. Вона лежала з витягненими руками, всі рани нараз отворилися і побільшилися значно. Екстаза тривала від год. 11.30 до 5.30 з перервами. О год. 3 Настя вмирала на хресті. Це тривало 5 хвилин. Вона виглядала справді як умираюча. Образ був такий потрясаючий, що тяжко описати. Потім мала екстазу від год. 8 до 11. Вона терпіла також муки Матері Божої, Марії Магдалини, Івана Євангелиста й інших, що стояли під хрестом у хвилі смерти Ісуса. Найтяжчий день Насті це була Велика середа. Вечером з'явився Ангел і заповів, що Настя буде мати терпіння скорочені, бо багато людей молилося і молиться за неї. У Страсний Четвер Настя мала екстазу вечером від год. 8.30 до 10.30. Вона терпіла здійснення з хреста. Мала великий страх і плакала як ті перші християни, які боялися, що буде з Христовим Тілом, чи не віддадуть Його римським жовнірам на наругу і спалення.

У Велику П'ятницю Настя мала по заповідженні Ангела лежати цілу ніч на суботу у гробі, бо Христос лежан у гробі. Але Ангел увільним її від терпінь, бо Настя була хвора, і монахині, сестри Василіянки, молилися за неї цілу ніч перед виставленими Найсвятішими Тайнами.

У Велику Суботу Настя перед полуднем околo 20 хвилин лежала як мертва у гробі.

Воскресну екстазу мала Настя на Великдень по Службі Божій. Вона бачила тоді Воскресшого Христа й багато Ангелів.

Перед Квітною Неділею Настя зовсім не їла в понеділок, середу і п'ятницю, в інші дні їла аж вечером. У Страсний Тиждень Настя не їла нічого в понеділок, вівторок, середу і п'ятницю.

Настя Волошин у Млинах

Настя Волошин, перша українська стигматичка (особа, що має на тілі рани Ісуса Христа), другого дня Великодних Свят виїхала зі Львова автобусом зі с.Василією, монахиною. Автобус приїхав в ночі в год. 11 до містечка Краківець. Хоч у тій порі вже звичайно всі сплять, багато людей, головно жидів, відчуло, що Н. Волошин приїхала, збіглися до автобуса, обступили його, щоб подивитися на Настю. І ніхто їм про те наперед не говорив. Настя ледви увільнилася від товпи 3-го дня Великодних Свят Настя приїхала до Млинів і заїхала до господаря Степана Вачка, де вона служила 2 і пів року. І хоч ніхто не знав про приїзд Насті, крім господарів, зараз рано до церкви у Млинах зійшлося понад 100 людей з чужих сусідніх сіл. В день по Святах зійшлося вже до 2.000 людей. Багато з них висповідалося і запричащалося. Відколи Настя приїхала до Млинів, щоденно сходяться там великі сотки людей. В Провідну неділю 19 квітня до Млинів зійшлося 12.000 людей з ближчих і дальших сіл. Млини, невеличке і бідне село в Яворівщині, стало тепер якби новою відпустовою місцевістю. Незабаром мають там уладити Хресну Дорогу⁸.

Під впливом Насті Волошин навернулося багато людей у самих Млинах і в цілій околиці. Ще тому рік до деревляної церквці у Млинах мало хто ходив, оповідають, що яких 20

⁸ Ця хресна дорога була заложена 30 серпня 1936 р. (Христос Наша Сила. – 1936. – ч. 30, 13 вересня. – с. 4) – прим упорядн.

людей. Ціле село було заражене комунізмом. Коли на Боже Тіло 1935 р. показали перший раз рани Христові на тілі бідної дівчини Насті Волошин, зачало ходити до церкви все більше і більше людей, не тільки місцевих, але і замісцевих. Хоч деякі недовіряли і навіть кепкували собі з бідної дівчини, але помалу майже ціле село Млини навернулося знову до Бога. Внаслідок молитов Насті Волошин ласка Божа сплинула на Млини й околицю. Про те кожний може наочно переконатися. Щоденно церква переповнена вірними, що моляться горячо, багато з молитовників, і приступають до Св. Тайн.

Ціле село відродилося. Крім греко-католиків ходять до церкви також і латинники. В Млинах є одна жидівська родина, яка ставиться до Насті з великою пошаною.

Один селянин з недалекого села Нагачева В. А., який вернувся з Франції і не хотів спершу повірити в те, що говорили про Настю (про те писали ми в нашому часописі з 15. березня) приїхав 22 квітня 1936 р. до Млинів і перепросив Настю за те, що колись насміхався з неї. Настя сказала йому:

“Найбільша перепросьба буде для мене тоді, як будете часто приступати до св. Сповіді і св. Причастя.” І він зараз висповідався і запричащався.

Щоби прикрасити бідну церковцю, Настя ходила з сестричками колядувати по Млинах на Різдво цього року. За заколядовані і крім того пізніше зібрані гроші Настя справила до млинівської церкви гарний фелон і стихар, 2 вишивані хоругви та обрус.

Хто бачив, як люди з Млинів і з цілої околиці горячо моляться і з якою любов'ю дивляться за Настею, зрозуміє, яку добру місію сповняє серед українського народу Настя Волошин.

* * *

Настя Волошин збрала на тацу підчас свого побуту в Млинах і Радимні 1.230 зл. З того 50 зл. призначено на позолочення чаші

і на сповідальницю для млинівської церкви, а за решту грошей куплено в Радимні цеглу на будову нової церкви у Млинах. Цеглу вже звезено і коли люди дальше так будуть складати жертви, то нова велика церква у Млинах скоро повстане.

З жтття Насті Волошип

У Великому Пості Настя припоручила своїм двом найближчим товаришкам, Марії Сютрик і Анні Коляса приготувити дітей до першого св. Причастя. Вони збирали малих дітей, учили їх катехизму і молитов, як добрі парохіяльні помічниці. Дві науки дав для дітей в церкві місцевий о. парох.

Як Настя приїхала до Млинів, у Провідну суботу до тамошньої церкви зійшлося 48 дітей. Дівчата були всі в білих одягах, хлопці в чорних. Всі мали свічки в руках. Церква була повна родичів дітей і парохіян. Отець парох звернувся до дітей і пояснив їм значіння св. Причастя. Потім діти з Настею приступили підчас Служби Божої до св. Причастя. Люди довго потім оповідали про той день, в яким Настя привела малих дітей до першого св. Причастя. Це був справді гарний день і він лишиться надовго в пам'яті млинівських людей. Не забудуть його особливо малі діти і їх родичі.

На свято Чесного Хреста на вікнах хати господаря Степана Вачка в Млинах, де тоді жила Настя, появилися вперше образи Святих. Коли Настя говорила в екстазі про Божу Матір, на вікні появилася образ Богородиці. Коли Настя була підчас екстази ослаблена і здавалося, що вмре, на вікні видно було виразно трумну, довгу на 30 см.

Коли Настя була в шпиталі в Яворові, підчас екстаз, люди бачили на вікнах шпшталя образи Преч. Діви і Розп'ятого Христа. Святий образ появилася був також на вікні приходства в Млинах, але скоро зник.

Ці образи повстали внаслідок промінювання Настиної душі.

Тепер у Млинах на вікнах хати господаря Степана Вачка видно Ісуса Христа, як клячить, голову Матери Божої, серце пробите мечем. Здалека видно краски, як на веселці: червону, жовту, зелену, синю. З середини хати не видно нічого, тільки чисту шибу.

Як Настя приїхала до Млинів, в четвер по Великодні, люди побачили на двох вікнах церкви образи Святих. Здалека видно на вікні над бічними дверми церкви, від дороги, краски веселки в дивних лініях. Як ближче придивитися, видно так якби Матір Божу з Ісусом на руках і з короною на голові. На тій шибі є ще кілька кольорових образів, але невиразних. З другої сторони церкви, від дзвіниці, на одній зеленій шибі видно виразно Ісуса, як молиться на Оливній горі. На другій, фіолетній шибі видно Ісуса Розп'ятого на хресті, на третій фіолетній шибі видно дві особи, одну більшу, другу меншу. Це має бути св. Анна, мати Преч. Діви, з книжкою в руці і Мати Божа як дитина. Є ще й інші образи Святих на вікні на бані, але їх з землі не видно.

Настя казала людям, що ті образи Святих є на те, щоб люди відчували віру з них, бо не всі зможуть її бачиш, а образи в млинівській церкві кожний хто хоче, може побачити.

І дійсно, хоч Настя вже виїхала з Млинів до Львова, до Млинів даліше приходять люди з різних сторон.

Дня 4 травня 1936 р. Настя в переїзді з Млинів до Львова вступила до Радимна. Ціле Радимно вилягло, як Настя приїхала. Не тільки Українці, але й Поляки і навіть жида, всі хотіли побачити Настю. Того дня 140 маленьких дітей приступило до першого св. Причастя разом з Настею. Тоді виступило на шибках церкви в Радимні 20 образів Святих. І хоч пробували їх стерти, образи ставали чимраз кращі і виразніші.

Деякі сусідські газети написали недавно, буцімто Насті в сні

мав появитися Ангел і сказав, що село Млини має подарувати їй 6 моргів ґрунту. Коли громадська рада ухвалила 6 моргів, Ангел знов буцімто мав явитися Насті у сні і сказав, щоб громада дала їй 12 моргів. Тимчасом це злобний наклеп. Самі млинівські люди хотіли дати їй 5 моргів і хату, щоб Настя залишилася постійно у Млинах. Але Настя на це не погодилася і виїхала до Львова, де перебуває в монастирі сестер Василянок.

Настя Волошп вступила до монастиря

Підчас останнього побуту Насті у Млинах млинівські люди хотіли задержати Настю на все у себе. Громадська рада хотіла ухвалити Насті 5 моргів поля і поставити хату, де вона могла б жити і вести захоронку. Але Настя не згодилася на те.

Останній побут Насті у Млинах від 14 квітня до 4 травня 1936 р. був її пращанням з Млинами і зі світом. На пам'ятку залишила вона п'ять “нерукотворених” образів на вікнах млинівської церкви. Ще перед стигматизацією Настя бажала вступити до монастиря. Ангел, опікун Насті, що промовляє її устами в екстазах, на днях сказав їй, щоб вона вступила до монастиря. Це було в суботу 9 травня 1936 р. Настя мала екстазу від год. 10.30 до 11.15 перед полуднем. Настя була духом в Єрусалимі, на Христовім Гробі, звідти пішла до Абіссинії, де молилася за страждаючих на війні. При тій екстазі були два священники і п'ять монахинь.

Облечини Насті відбудуться на Вознесення.

Як Настя Волошип була духом в Америці

Один наш священник в Америці, о. Я. Х. з Вотервліту коло Нью-Йорку, пише так у листі до Львова:

Дня 8 червня 1936 р. був я в монастирі сестер Василянок на

Факчейсі коло Філадельфії. Їдучи залізницею, читав я книжку о. дра Г. Костельника про Настю Волошин, але не докінчив її читати. Вечером в монастирській кімнаті, призначеній для капеляна, хотів я докінчити ту книжку. Крім мене не було нікого в кімнаті.

Нараз двері зачали рипати. Я багато разів ночував в тім монастирі, але ніколи не чув такого рипання. Я гадав, що може двері отворені і є продув. Встав, попробував двері, та вони були замкнені. Почав читати і знов почув стукіт. Я пішов знов, отворив двері, чи не побачу кого або що, але не було нікого і нічо.

Сів я на ліжку і почав читати, а двері знов почали рипати. Я призвичасний до самоти, тому сказав собі: “Нехай собі стукає, хто б там не був, я буду читати.”

Втім прийшла мені думка, що може то дух Насті Волошин. Але чого, коли я нічого не роблю. Хіба їй не подобається те, що я зуживав монастирське світло поза приписаним часом?

Я читав дальше, а двері рипали. Тоді я сказав собі: “Нехай рипають, як скінчу читати книжку, тоді піду спати.”

Коли я скінчив читати, двері перестали рипати і стало тихо.

Другого дня, 9 червня 1936 р., я знов перечитував книжку, але вже двері не рипали. Я вже не-раз ночував в тім монастирі, але двері ніколи не рипали.

Чи дійсно це був дух Насті Волошин?

Настя, запитана, потвердила, що вона дійсно була тоді духом а Америці з вдячності за те, що той священник перший в Америці повірив у правдивість її стигматизації. Він прислав більшу лепту на руки ВПреоєв. Митрополита Кир Андрея на удержання Насті в монастирі сестер Василянок у Львові.

В тім самім листі о. Я. Х. пише, що магістра новичок, Мати Марія з того самого монастиря, не хотіла повірити у правдивість стигм Насті. Раз цілу ніч не могла спати, бо щось її заєдно

будило. Вона зі страху розбудила Ігуменю.

Настя в ріжний спосіб переконує людей про правдивість своєї стигматизації. Щоденно приходять з ріжних сторін листи до Львова з описами дивних подій. Та про них напишемо другим разом.

Як Настя Волошин переконує

Минає рік, як у нашій народі дістала ласку стигматизації бідна сільська дівчина, Настя Волошин.

Це перший раз від часу при-няття християнства, Українка осягнула такий високий стан релігійного життя, яким є без сумніву стигматизація.

Хоч справа стигматизації Насті Волошин вже стверджена багатьма свідками, все ж таки є ще в нас деякі люди, що сумніваються і не хочуть повірити у правдивість її стигматизації.

Деяких “невірних Томів” не переконують ні екстази з терпіннями ні дивні образи на вікнах церков у Млинах і Радимні ні багато інших надприродних подій. Тому Настя Волошин час до часу переконує людей в ріжний спосіб. Свого часу в Яворівщині та у Станиславівщині бачили люди вогняні стовпи, які перемінялися в вогняні хрести. Селяни з Яворівщини говорили: “То Настя дає знак.”

Настя, запитана, потвердила, що це дійсно вона тоді переходила духом і пускала проміння.

В Самборі була недавно така подія. Місцевий о. катехит оповідав у школі про Настю Волошин. Учениця С. Т. не вірила і сміялася з того. Одного разу вернулася вона зі школи додів, не хотіла їсти обіду, тільки перейшла до другої кімнати, там поклялася на канапу і замкнула очі.

Напроти канапи висять два великі святі образи, а всередині нижче менший образок, що представляє дівчину, а над нею

сонце. Учениця полежала якийсь час з замкненими очима і потім отворила очі.

На стіні замість тої дівчини побачила найвиразніше Настю з заложеними на хрест руками, в хусточці на голові.

Дуже перелякалася, втікла до кухні і кричить до своєї мами:

– Мамо! Мамо! Я бачила Настю Волошин!

А її мати до неї:

– А видиш, ти не хотіла вірити, тепер вже знаєш! А чи ти бачила рани на її руках?

– “Ні, не бачила, бо дуже налякалася, але найвиразніше бачила Настю з заложеними на хрест руками і в хусточці на голові.”

Як Настя Волошин перекопує і чого вопа не любить

В Самборі живе старше, побожне подружжя. Вона вірить дуже у правдивість стигматизації Насті Волошин, а він сумнівається.

Недавно п. В. зробив дві відбитки з Настиної фотографії і положив їх на своїм бюрку, з краю. Поглянув на фотографії Насті і подумав собі: “То певно не все правда, що про Настю говорять і пишуть.”

Обі фотографії Насті, які він сам зробив з купленої фотографії, лежали одна на другій на краю бюрка.

В тій хвилині, як він собі таке подумав і сумнівався про правдивість Настиної стигматизації, одна фотографія, що лежала на верху, посунулася трохи дальше сама, бо не було ніякого протягу.

Панові В. зробилося ніяково, взяв фотографію і поклав її знов на давнє місце.

По хвилині – фотографія Насті порушилася і посунулася на саму середину бюрка.

(Подібна історія з фотографією була також і у Львові. В одного фотографа порушилася з місця фотографія Насті. Це бачило більше осіб).

Від того часу п. В. перестав сумніватися у правдивості стигматизації Насті Волошин.

Його жінка терпіла раз на голову. Взяла Настину фотографію, приложила до чола – і нагло біль голови устав. Фотографія звинулася в трубку, якби хто її скрутив.

* * *

Настя є дуже скромна і не любить, щоб хтось її занадто вихвалював. Один селянин купив собі книжку о. д-ра Г. Костельника про Настю Волошин. Оглядаючи фотографії, які є у тій книжці, задержався довше при фотографії Насті і сказав голосно до своїх: “Дивіться, яка Настя гарна дівчина!”

За якийсь час поглянув знов на фотографію Насті, але її вже не було можна пізнати. Вся фотографія була замазана.

Ту книжку переслав він до Львова, до о. Костельника.

Настя, запитана, потвердила, що то вона замазала, бо не хоче, щоб люди звертали увагу на її зверхний вигляд.

З життя Насті Волошин

Від Вознесення Господа Нашого Ісуса Христа, від дня 21 травня 1936. р., коли то Настя стала монахиною, Сестрою Настею-Маріям, не має вона терплячих екстаз, тільки терпить у нормальнім стані духово. А екстази має такі, що підчас них не має замкнених очей, не лежить тоді, як давніше, але стоїть, сидить, навіть працює і бере участь в оточуючому її житті. До екстази переходить непомітно і так само з неї виходить (тільки

стрепенеться майже непомітно).

В тих екстазах Настя незвичайно ясновидюча. Це власне з такої екстази Настя розпізнала свячену воду від несвяченої, як це ми недавно писали.

стигматичні рани Насті тепер не отвираються. Недавно Ангел заповів, що знов будуть отвиратися.

В однім селі на Поділлі жив тяжко недужий парубок. Він поїхав до Черча, щоб лічитися. Коли йому погіршилося, Настя з'явилася йому у сні і просила, і щоб висповідався і запричащався. Але він не хотів того і зробити, і казав своїй сестрі, що він не має гріхів. На другий день він нагло помер невисповіданий.

Його сестра прислала лист до монастиря сестер Василянок, при вул. Потоцького 95, де перебуває постійно Настя, з описом тої події і питалася, чи Настя знає про те. Запитана Настя потвердила це і сказала, що вона молиться, щоб душа того парубка не терпіла вічних мук.

Настя Волошин.

Жертва на наказ українському народові

Недавно вийшла друга частина книжки о. д-р Гавриїла Костельника про Настю Волошин. В ній автор описує екстази Насті так як вони були та старається їх пояснити.

Коли Настя попадає в екстазу, тоді Ангел говорить її устами: “Душі (Насті) немає тут, це я, Божий посол, говорю її устами”.

Спосіб говорення Ангела Настиними устами справді незвичайний і дуже поетичний. Настю Ангел називає “душа”, “душечка”, “моя душа”, “людина”, монахині, що при Насті, називає також “людина”, ігуменю звичайно називає “земська мати”, або “заступниця Христова”, священників називає “пастир” і т. д.

Настя в екстазі і Ангел завжди говорить “український на-

рід”, ніколи “руський” або “Русин”. Ангел сказав устами Насті 12 квітня 1936 р. про неї: “Ти жертва на показ українському народові”.

В одній екстазі Настя сказала: “Браття – сестри, тримайтеся Христової віри! Ісус каже: маєте перед очима велике чудо, яке сталося на вашій землі (то значиться стигматизація Насті), але мало Мені (Христові) вірите, але мало Мені (Христові) чести віддаєте”. В екстазі 24 лютого 1936 р. Настя сказала: “Виходить голос із північної сторони і каже: Розширюй голос Ісуса Спасителя нашого по цілому українському народові.” (Північна сторона у Насті це звичайно Соловки і Сибір, де страждає багато Українців).

Подібних висказів є багато в екстазах Насті.

Публікації під різними назвами без вказівки автора.

*Христос Наша Сила. – 1936. – ч. 3, 1 лютого. – с. 6-7; ч. 4, 15 лютого. – с. 4-5;
ч. 5, 1 березня. – с. 4-5; ч. 6, 15 березня. – с. 4-5; ч. 9, 19 квітня. – с. 5;
ч. 11, 3 травня. – с. 5-6; 1936. – ч. 21, 12 липня. – с. 3; ч. 13, 17 травня. – с. 4-5;
ч. 14, 24 травня. – с. 4; ч. 21, 12 липня. – с. 4; ч. 22, 19 липня. – с. 4;
ч. 23, 26 липня. – с. 4; ч. 24, 2 серпня; ч. 45, 27 грудня. – с. 3.*

о. Станислав Демко

У Насті – української стигматички

Кілька західних галицьких повітів живе від кількох тижнів під знаком Насті Волошин, української стигматички, яка приїхала зі Львова в часі Великодних Свят і замешкала в Млинах. До Млинів тягнуть процесії людей не лиш селян, але і інтелігенції, щоби побачити Настю і просити її о молитви за себе.

Казали, що ще перед приїздом Насті в деяких селах навіть далеко віддалених від Млинів почали кольоризувати шиби у вікнах хат, каплиць, церков, гейби були перепалені, а на них появлялися образи Ісуса Христа і Божої Матери. Зацікавлений оцею цілою справою постановив і я вибратися до Млинів, щоби таки на місци яко безсторонний обсерватор ствердити цілу справу і побачити Настю.

Довго я рішався на оцей крок. Перевертував цілу свою бібліотеку і переглянув всі книжки про стигми, прочитав капітальну працю о. Др. Костельннка про Настю Волошин, але якось годі було рішитися на виїзд, бо і дорога до Млинів з Лівчи далека. Вкінці переміг себе і поїхав.

Вибрався я в дорогу 30. квітня пополудні з наміром переночувати у о. Дацишина в Щуткові, бо годі за один день заїхати з Лівчи до Млинів і вернути з поворотом. Тут думав я засягнути і більше відомостей про Настю, бо зі Щуткова до Млинів вже недалеко, а опісля рано в п'ятницю 1 травня поїхати до Млинів.

Виїхавши за село на добру дорогу, стрічав я людей фірами і пішки, що ішли або вертали під Насті. Настя вже широко звісна по містах і селах. Мало є людей на селі, що не читалиб книжки про неї. В Щуткові прийнятий радо о. Дацишином, засягнувши відомостей про Настю, я раненько коло 6 години виїхав в напрямі Млинів.

Ранок був на причуд гарний, теплий, царила у цілій своїй красі весна і я навіть не запримітив як на овиді зарисувалося село Млини. Перше вражіння при в'їзді до села пригноблююче, село мале, розкинене по кілька хат серед поля, земля піскова, місцями колеса воза глибоко врізуються в пісок – сказати б нічим не відрізняється від інших того рода сіл. Інший однак вид представляється, коли в'їдеться на дорогу, що веде до церкви. Тут перед лицем глядача отвірається чудовий вид. Дорога взноситься легко до гори просто до церкви, що, положена на горбку, панує над цілим селом і дальшою околицею.

На дорозі до церкви всюди сидять і відпочивають люди, стружені мабуть далекою дорогою до Млинів. Приходство положене зараз біля церкви, повне фір. Тут і я заїхав. Принятий сердечно о. Величком, парохом Млинів, довідався, що Настя перебуває на приходстві і мешкає в одній кімнаті з монахиною зі Львова. Наразі Настя ще у своїй кімнаті, мала рано екстазу, змучена, прийде на Службу Божу до Церкви, тоді буде можна її побачити, а опісля поговорити з нею.

Настрій коло церкви святочний, сказати б щось тайного, невисказаного уноситься в повітрі. Подібного роду настрої можна запримітити лиш хіба у славних чудотворних місцях. Довідуєся, що одного дня в тім тижні було 12 тисяч людей в Млинах. Нині є також багато. Много людей до сповіди. Священиків приїжджає звичайно щоденно кілька, одні сповідають, другі правлять Службу Божу, на якій є Настя, а опісля є проповідь до народу на дворі. В проповідях безумовно ніколи не порушується справ Насті. Слідно здержливість нашого духовенства в тій справі, бо ще не сказала останнього слова наша духовна Власть. Я сів сповідати коло церкви, а по добрій хвилі увійшла до церкви з монахиною Настя і станула в захристії.

Настя робить на глядача якнайліпше вражіння. Вбрана

просто по сільському, більша як середнього росту, скромна. Її лице, головно очі можна б пізнати між тисячами інших очей. Вираз її лица надземський, покірний, очі великі, сині, ясновидючі. Легкий усміх часто гостить на її устах. Якщо перший раз глядіти на неї бентежитьсся і спускає очі в долину. В часі Служби Божої пересуває в руках вервицю, ціла затоплена в горячій молитві. На її руках добре видно рани. Св. Причастя приймає з надземським захопленням. По св. Причастю клонить голову до землі і так позістає аж до кінця Служби Божої. Якщо виходить з церкви або розмовляє з людьми, поведення її є скромне, рухи поважні, лице скуплене повне святости. Такого виразу лица, яке має вона, не стрічається у світі. Я не замiтив у ній рівнож ніякої гордості. Хто добре її обсервував, може лиш якнайліпше про неї висказуватися.

Ділає сильно на людей і нарід дуже горнеться до неї. Серед народу панує велика радість, що вона вернула до Млинів. Коли іде за збіркою на церкву чується всюди одушевлений шепіт:

“Настя! Настя !”

Шиби у вікнах маленької церковці в Млинах мають всі Настині знамена. Бачиться у них постать терплячого Христа і Божу Матір.

Був я свідком як прийшла до неї одна жінка і просила:

“Настю! Настю! Моя дитина умирає! Виратуй її.”

“Що ж можу зробити” відповіла вона “можу лиш помолитися за неї”.

Бачив я людей з дуже далеких сторін, про які говорено, що були затверділими грішниками. Тут в Млинах сповідалися а по св. Причастю зі сльозами в очах молилися до Христа та прирікали поправу.

Поява Насті у Млинах безумовно ділає дуже будуючо на дооколичні села. Слід замiтити всюди велике піднесення релігійного духа. Однак маю вражіння, що не лиш релігійного,

але і національного. Люди дуже бажають собі, щоби Настя лишилася в Млинах або бодай що якийсь час приїздила. А і вона сама, як я зауважив, незле почувається серед народу, бо часто говорить з людьми. З любов'ю займається рівнож порядками в церкві.

Я сам з Настею говорив коротко – привитав я і прпращався. Може це і добре сталося а це тому, бо не вийшов я з ролі безсторонного обсерватора.

Такі були б мої вражіння з відвідин у Насті в Млинах. Мушу однак признатися до одного. Я їхав з цілком іншим переконаннями до Млинів, а вертав з чимсь зовсім іншим.

Живемо в дивних часах. На наших очах видвигається і щораз більше росте на силу проблема Насті – бідної сільської служниці з Христовими ранами на своїм тілі.

Український Бескид. – 1936. – ч. 18, 17 травня. – с. 3

Іван Савич

Там де повстають легенди

(Репортаж з Млинів)

Автобус Львів-Радимно станув одного весняного вечора в селі Млини.

Висідаю. На дворі зовсім темно, от-от впаде дощ з навислих чорних хмар. При шляху одинока хата, де світиться. Не видно села, тільки чорніють дерева, як у лісі.

Втім якби зпід землі вирости два парубки.

– Добрий вечір! Де тут живе Степан Вачко?

– Недалеко. Онтою доріжкою перейти і на самім кінці з лівої руки.

– То допоможіть занести до нього ті пакунки.

Йдемо. Ноги стрягнуть у піску аж по кістки. З одної сторони видно луну.

– Де так горить?

– Ні, то світла Перемишля. Тільки 6 миль від Перемишля до Млинів, а звідти чогось не приїздять до нас. Вже більше зі Львова їдуть до нас – оповідає один парубок.

Йдемо серед п'тьми дальше, легко під гору. По дорозі стрічають нас селяни і випитують.

Нарешті ми на місці. Стукають до зачиненої фіртки. Відповідає гавкіт пса. По якимсь часі виходить господар.

– До кого?

– До Матері Василії. Привіз лист і книжки від о. Костельника зі Львова.

Відразу зміняється тон господаря на прихильний. Просить до хати. Пояснює, що має наказ нікого не пускати, навіть на подвір'я. Господар отворив двері до освітленої кімнати на право. Входимо всі до кімнати.

Два жіночі голоси відповіли на наш привіт. Коло стола стоять

дві жіночі постаті: монахиня Василянка в окулярах і селянка, без хустки на голові. Світло за ними так, що не видно добре їх облич.

Передаю лист монахині. Дівчина питає:

– Чи привезли вервиці?

– Ні, тільки книжки. Вервиці вислано поштою.

Щойно тепер пізнаю. Це Настя. Досі бачив я її тільки один раз і то коротко, вдень, з білою хустиною на голові. Тепер неначе обличчя її видовжилося, змарніло. Середнього росту, сильно збудована. Великі ясно-сині очі дивляться спокійно. Лице здорове, волосся темно-русяве. Рухи її зрівноважені і повні гідності. Говорить голосно, виразно й рішучо. З її говорення і поступовання пробивається якась дивна, велика повага, що змушує людей до пошани.

Стоїть коло мене зажурена, що немає вервиць. Хоче телеграфувати до Львова, але Мати Василя успокоює її, що вервиці вже певно в дорозі, на почті, і на неділю прийдуть.

По короткій розмові, з огляду на пізну пору, прощаюся, хоч як дуже хотілося би поговорити з мешканцями цієї хати, де діялися такі дивні річі.

Один селянин відпровадив мене через сіножать до місцевого пароха, о. Ол. Величка, де я заночував.

По дорозі довідався я багато цікавих річей. Тимчасом хмари розійшлися і над Млинами засвітило безліч зір.

Оповідання селянина у тиху, зоряну ніч у тому дивному селі, де діялися такі дивні речі, залишаться на все у моїй пам'яті. Я тоді зрозумів, яка головна різниця між нашим народом і його інтелігенцією.

Довго не міг я заснути, роздумуючи над дивними подіями у Млинах і над ще дивнішою поставою деяких наших кругів до тої справи.

* * *

На другий день в 5 год. вийшов я з хати, щоб чимскорше заспокоїти свою цікавість. Приходство положене на малім горбку, має велике подвіря. Зараз за дорогою стоїть деревляна церковця, покрита бляхою. Довкруги неї старі, високі дерева. Недалеко церкви є могила нашого композитора о. Вербицького. Надгробник з каменя уфундував академічний хор “Бандурист” зі Львова.

З горбка коло церкви видно Млини. Вони розкинені по кілька хат серед поля і лісків.

На тій пісковій неврожайній землі живе бідний, але загартований наш “кресовий” народ, сильно прив’язаний до своєї Церкви і народности.

Хоч день був холодний і вітер проймаючо продував наскрізь, люди вже сходилися і з’їздилися до церкви і то навіть з дальших сторін. Втомлені далекою дорогою, відпочивають при дорозі, на приходськім подвірю перед церквою.

Під вікнами церкви стають люди і приглядаються. Мужчини здіймають шапки.

– На що так дивитесь? – питаю.

– Святі образи ноявилися на вікнах. То Настя так зробила!

І дійсно на одній шибі від дороги, над бічними дверми, біля захристії, видно різні лінії в красках веселки. Як ближче придивитися, можна розрізнити неначе святі образи: Мати Божу з Ісусом на руках та інші образи, але невиразні.

З другої сторони церкви, від дзвіниці, на одній зеленій шибі видно виразно Ісуса Христа, як молиться на Оливній горі, на другій, фіолетній шибі, видно Ісуса, Розп’ятого на хресті, дальше видно 2 особи, одну меншу, другу більшу. Це має бути св. Анна з книжкою в руці і Мати Божа в молодім віці. Є ще й інші образи на вікнах церковної бані, але їх з землі не видно.

* * *

Входжу до церкви. Людей багато, хоч ще досвіта. У притворі порасться при отвореній шафі дівчина низького росту, в чорному одягу, в білій хустині.

Йдуть жінки. Одна з них показує на ту дівчину і каже:

– То Марія Сютрик!

Я чув, що це найближча подруга Насті Волошин. Зараз приступив до неї, вияснив, хто я і чого приїхав сюди і попросив деяких інформацій.

Марія Сютрик, найстарша (урядом, не віком) ревнителька Брацтва Апостольства Молитви, говорить скоро й енергійно, з млинівським виговором. Вона дуже занята церковними порядками.

Розмова зійшла відразу па образи. Вопа показала мені ще раз всі образи на вікнах та пояснила. Цікаво, що з середини церкви їх зовсім не видно, тільки чисті шиби.

– Коли повстали ті дивні образи?

– Як Настя приїхала до Млинів зі Львова, чужі люди побачили їх нанерод на двох вікнах від дороги. Образи були зпочатку матові, потім вистунили краски.

– Чи Ви питали Настю про ті образи?

– Так. Настя казала, що ті образи є на те, щоб люди відчули віру з тих образів.

Було холодно і ми пішли до захристії.

– Коли Ви перший раз побачили Настю?

– Я пізнала Настю зараз по Великодні 1931 р. вона приїхала з їмостою, жінкою о. Хоростіля з Майдану Сінявського. Отець Хоростіль вчили нас церковного співу. Я співала сопраном, разом з Настею.

– Яке було перше Ваше вражіння про Настю?

– Ми відразу полюбилися, бо я зараз пізнала, що то побожна, скромна, стидлива дівчина. Ми бачилися щоденно.

- Чи Настя мала тоді в собі щось надзвичайного?
- Так. Настя вже тоді відчувала, як хто щось говорив про неї поза очі і через те терпіла біль у лівому боці.
- А даліше?
- Настя служила півтора року в о. Хоростіля, потім пішла на свята до мами. Від осені 1932 року Настя служила в господаря Степана Вачка.
- А як зачалися перші прояви стигматизації?
- Про те все я вже зізнавала о. Костельникові і те все є видруковане в його книжці.
- А може пам’ятаєте ще якісь подробиці, яких немає у тій книжці?
- Втім хтось крикнув голосно під церквою:
- Настя приїхала!

* * *

Настя Волошин приїхала возом з монахиною і зі своїми давніми господарями, Вачками.

Народ виляг з церкви і видивляв свої очі, щоб як найліпше придивитися вибраній між нашим народом і образ її у душі своїй понести зі собою до рідних сторін.

На приходстві розпаковано дари Насті для млинівської церкви: вишиваний фелон і обрус та дві вишивані хоругви. Настя ходила з товаришками колядувати по Млинах, решту доложив ВПреосв. Митрополит, – і млинівська вбога церква дістала гарні дари.

Зійшлися найближчі подруги Насті, Марія Сютрик і Анна Коляса, і допомогли їй прив’язати прапори до держаків.

Настя показувала, як і що робити. Голос її дзвенів рішучо, приказуючо. Товаришки її, відчуваючи її духову вищість над собою, виконували радо всі її поручення.

Люди тиснуть на приходство, одначе всіх годі пускати.

Та вже час до церкви на Богослуження.

Один з хлопців, що “роблять службу”, заповів, що Настя зараз буде йти до церкви.

В одній хвилині утворився шпалір від приходства до церкви. Люди стоять вдивлені у двері приходства.

Церква – положена дещо вище від приходства, так що від цвинтаря видно добре все, що діється на приходському подвір'ї.

Нарешті у дверях приходства показалась монахиня, а за нею і Настя.

На голові біла хустка з рожевими берегами. Одягнена в довгу суконку з темно-синього грубого сукна і в чорний киптар без рукавів. На ногах чорні сукняні черевики. В руці великий молитвенник та вервиця.

Йде скорим, енергійним кроком, з похиленою головою, не оглядаючись.

Витає людей голосно християнським привітом, а люди відповідають.

Прочани, головно жінки, товпляться, щоб стати у першому ряді та придивитися зблизька Насті. Деякі дотикаються її одержі, передають записки з проханням за молитви. Багато осіб молиться. Дехто клякає. Незабутня картина!

Треба бачити, яким одушевленим зором супроводжає Настю наш простий, віруючий нарід, щоб зрозуміти, чим є Настя для нього. Хто мав нагоду бачити Настю між народом, ніколи не забуде того молитовного виразу обличчя, того піднесеного, високо-релігійного настрою, що неначе уноситься у воздух.

У церкві, з лівої сторони престолу, Настя клячучи молилася з молитвенника, або пересуваючи в руках вервицю. Св. Причастя приймала з надземським виразом обличчя. Відтак довго молилася навколїшках з книжки, з головою, схиленою низько при землі.

Хоч був будний день, народу була повна церква. До св. Сповіді і св. Причастя приступило велике число вірних.

Я ще не бачив, щоб люди молилися так горячо і з такою великою вірою, як у Млинах. У наших відпустових місцевостях моляться також горячо, але приявність Насті у Млинах викликала такий релігійний підйом, якого я ще ніде не бачив.

Після Служби Божої Настя ще довший час молилася, потім зачала робити порядки в церкві разом зі сестричками.

Люди заглядали крізь іконостас. Час від часу видно було білу хустку Насті й чути було її милозвучний голос.

Німецька стигматичка, Тереса Нойман, з'явилася раз Насті в екстазі й казала їй, щоб престіл у церкві прибрати живими, не паперовими цвітами. Тому у млинівській церкві на всіх престолах багато глечиків з живими цвітами.

Римо-католицький пралат з Ярослава, о. Шпитнар, був двічі у Млинах. Раз застав Настю при робленні порядків у церкві і сказав, що Настя робить це подібно, як Тереса Нойман, і що вона дуже нагадує німецьку стигматичку своїм поведенням і цілим життям.

Люди терпеливо очікують виходу Насті з церкви. Хоч на дворі холодно й вітер, прочани усталилися знов у шпалір.

Нарешті появилася у дверях захристії біла хустина Насті, за нею чорний габіт монахині.

Якби електрична струя пройшла крізь народ.

– Настя, Настя – шепчуть радісно побожні жінки і зітхають до неї, щоб вимолила ласку для них і для їх рідних.

Настя вступила ще з монахиною на приходство, а я пішов з господарем Степаном Вачком оглянути за дня його хату з дивними образами на вікнах.

По дорозі почув я багато дечого цікавого, та на жаль не записав усього. Господарство Степана Вачка лежить на краю села, довкруги опарканене, на подвір'ю лад і порядок.

На вікнах кімнати, де мешкає Настя, видно якісь мальовила у красках веселки. Як ближче підійти – видно серця й мечі в різних видах.

Коли я так приглядався тим дивним образам, які є на двох вікнах, надійшов один господар з Нового Села (34 км від Млинів на північ) Микола Гуль.

Він оповідав, що в їх селі є побожна жінка Анна Мричко. Вона була в Насті і молилася, щоб Настя допомгла їй. На вікнах її хати появилися різні дивні образи, які часто змінювалися, то зникали, то появлялися. Раз в ночі бачили люди велику ясність з тої шиби. Люди зглядалися, приїздила навіть комісія з трьох священників.

Потім я став випитувати господаря Ст. Вачка. Оповідав цікаві річі. І так, як їхали з Настею в осені 1935 р. до Красного, до її родинного села, досвіта, провадила їх ясна зоря з Млинів до сусідньої Тухлі. У Краснім зійшлося під хату Настиної мами багато людей. Настя промовляла до людей, взиваючи їх до молитви й покути.

Один парубок не довіряв тому. Коли Настя давала цілувати хрестик, який вона одержала від Матері Божої, він здержався і не поцілував його. Потім він прийшов до хати Настиної мами, клякнув перед Настею і сказав: “Я грішний!”

Настя порадила йому висповідатися. Коли він попросив її дати поцілувати той хрестик, Настя наставила його, а він хоч хотів, не міг поцілувати, якби його хтось стримував за шію.

З дальшої розмови довідався я, що колишні млинівські комуністи майже всі навернулися під впливом Насті, що латинники ставляться до неї добре, що навіть одинока жидівська родина, яка є у Млинах, відноситься з пошаною до Насті.

Діти липнуть до Насті, бо вона дуже любить дітей, жінки пропадають за Настею, мужчини більше здержливі.

Млини дуже хочуть, щоб Настя лишилася там на все –

закінчив розмову Вачко.

Я попросився і пішов до місцевого пароха о. Величка.

Зараз за воротами стрінувся з Настею, яка вертала з приходства. Пізнала мене і привитала кивненням голови та легким усміхом, яким вона витає тих, що їй сприяють.

В домі о. пароха довідався я, що подібний образ, як на церковних вікнах, появився був і на однім вікні приходства, але по якимсь часі зник. Настя приходила часом в ночі духом на приходство і давалася пізнати в ріжний спосіб.

Вечером приїхав з Радимна тамошній священник з жінкою, щоб подякувати Насті за вислухану молитву. Саме день передтим в ночі вибухла в Радимні пожежа. Зачав горіти склад з нафтою, бензиною і деревом, яких 100 м. від церкви. Тому, що вітер ніс іскри якраз на церкву і приходство, цей священник і його жінка зачали горячо молитися до Бога і при тім зітхнули до Насті, з просьбою о поміч. І зараз вогонь відвернувся і небезпека минула.

Коли о. Черкавський оповідав про це під церквою, надійшла Настя з Вачковою і пішла до церкви.

Вачкова оповідала, що Настя мала по полудні екстазу і вже не мала іти до церкви. Нагло сказала, що мусить йти до церкви, бо хтось приїхав до неї.

Хоч ніхто не повідомляв Насті про приїзд о. Черкавського, вона духом відчула і прийшла.

Вже смерклося і було вже цілком темно, а люди все ще молилися в Церкві, випрошуючи різні ласки для себе і найближчих.

В малій деревляній церковці плила горяча молитва.

Я зайшов до захристії, щоб попроситися. Настя стояла коло вікна і слухала оповідання о. Черкавського про пожежу. По екстазі лице її набрало дивної краси. Її погляд спочив на мені довше і я відчув, що він пройшов мене наскрізь.

Такого погляду не забувається ніколи.

З жалем пращав я Млини і відіхав з великим багацтвом вражінь до Львова, де очікувала мене щоденна редакційна праця.

* * *

В несповна тиждень пізніше, після першої подорожі до Млинів, пощастило мені знов заїхати туди.

Ніч була зоряна і я вибрався сам, званою мені стежкою через сіножать, до місцевого священика.

Коли я ввійшов до кухні о. пароха, зараз вийшла Настя (яка в міжчасі замешкала на приходстві) і знов спитала мене про вервиці. Я передав їй лист до матери Василії від о.Костельника, але про вервиці ніщо не міг більше сказати як те, що їх вислано зі Львова поштою, і що вони повинні вже бути.

В кухні було ще кілька жінок і один молодий парубок Дмитро, столяр, комуніст. Він прийшов просити Настю за дозвіл, виробляти деревляні фігури Святих, потрібні на заложення Хресної Дороги у Млинах.

Сидів на кріслі, а Настя стояла над ним і намовляла, щоб він висповідався. Як вона не приговорювала до нього, яких слів не добирала, як не переконувала на всі лади, і просила: “зроби то для мене” – а він сидів похмурий зі спущеною головою і не хотів обіцяти, що висповідається.

Тепер жалію, що я не записав Настиних слів, але я боявся, що як зачну записувати, то Настя перестане говорити і скінчиться нагло та цікава сцена.

Не знаю, чи цей комуніст навернувся, тільки бачив я другого дня, як він купив газетку “Христос Наша Сила”.

Минулої неділі було у Млинах около 12.000 людей, а всі хотіли висповідатися. Був о. д-р Костельник зі Львова і виголосив нрповідь до тисячних мас. Тому що всі хотіли побачити Настю

зблизька, вона пішла з тацою на церкву. Ходила дві години поміж народом і зібрала 375 зл., переважно по 5 гр.!

Досі довколичні священики з ріжних причин не приїздили до Млинів. Не помагали листи місцевого пароха, який сповідав від досвітку до півночі і не міг собі дати ради. Аж несподівано зачали з'їздитися священики і то в більшому числі.

Оповідали мені деякі священики, що у сні являлася їм Настя і просила їхати до Млинів, сповідати людей. Знов іншим, коли збудилися рано, приходила до голови перша думка: треба їхати до Млинів!

Другого дня чужих людей у Млинах було менше, бо зачалися роботи в полі. Всеж таки було понад 200 прочан, бо продано 200 прим. “Христос Наша Сила”. Не всі купували, бо були й неписьменні, і латинники, що не вмiли читати по українськи, а деякі мали в дома ту газетку.

Я обсервував, як наші люди купують газету: найбільше купували сільські жінки. Було кілька жінок, убраних по міському, але ті не купували, хоч говорили по українськи. Господарі купували тільки рідко, мовляв – “моя баба певно вже купила!” – Найбільше “заімпонував” мені місцевий дяк, який заявив самопевно:

“Я в єгомосця перечитаю!”

Наш селянин, і не тільки селянин, але також і міщанин і, на жаль, часом і інтелігент, не дійшов ще до такого культурного рівня, щоб зрозуміти, що наша преса доти не стане на європейським рівні, доки кожний свідомий Українець не буде мати в своїй хаті свій щоденник або хоч тижневик. Наші люди люблять читати наші часописи по читальнях чи клубах, або в “єгомосця читати” чи позичати, а купувати – то хіба польські і жидівські, бо там є різні криваві сензації і різні скандали.

В розмовах з млинівськими людьми довідався я про деякі нові подробиці.

Гринько Пона, інтелігентний сільський парубок, оповідав мені, що Настя мала раз видіння, Ісус мав явитися Насті і мав сказати: “Де є твої ученики? Вибери собі 12 учеників і 3 учениці, щоб стерегли тебе на кожному кроці”.

Около Чесного Хреста 1935 р. Настя вибрала собі 12 чесних хлопців і 3 дівчини, які підписали присягу, що будуть стерегти її на кожному місці. Вони держали лад підчас екстаз, коли тисячі людей тиснулися, щоб побачити Настю в екстазі, вони були з нею, де вона ходила, їздила, слухали її, сповняли її волю, аж доки її не забрали до Львова. Зате Настя молилася за них.

Недовго тривало оте братство, але воно справді нагадує євангельські часи, або часи перших християн.

Настя давала пізнатися своїм братчикам і сестричкам, відвідували їх духом, кликала їх у потребі. Справді щось зворушаючого у факті існування тих братчиків і сестричок, перших опікунів Насті. Коли спочатку ніхто з духовенства не заопікувався Настею, вона вибрала собі сама братні душі, які безкорисно сповняли свою нелегку службу.

Господар Гринько Слабак, сільський філософ у доброму розумінні того слова, оповідав мені, що він зразу сміявся, коли його жінка оповідала йому про Настю. Але як побачив її рани й терпіння, відразу повірив і мав жаль, що спочатку зле думав і говорив про Настю.

Він був раз у Радимні з Настею. Коли її там пізнали, зараз злетілися всі жиди і всі хотіли щось вторгувати від Насті, просили, щоб дала їм щось “на щастя”, щоб тільки вступила до їх крамниці й доторкнулася товарів. Як вертали з Радимна, проводило їх світло.

Як Настя була в шпиталі, хтось досвіта застукав до вікна Слабака і крикнув:

– Ставайте, чого так довго спите?

Слабак вийшов з хати, але нікого не було. Він подумав, що то Настя кличе і поїхав до шпиталю, де Настя дуже терпіла.

Раз в ночі щось його штовхнуло у груди. Він збудився і побачив світло і ясний хрест з Розп'яттям. Він мав запалення очей і грозило йому осліплення. Настя молилася за його виздоровлення і він скоро зовсім видужав на очі.

Про Настю говорять Млиняни з великою пошаною. Про тих, що не вірять у правдивість її стигматизації, кажуть ось що: Деякі мудрагелі, навіть вчені люди, кажуть, що не знають, чи Настя має ту ласку від Бога, чи від чорта. Отже Млиняни кажуть па те: Ми знаємо папевно, що Настя має від Бога ласку, бо вже багато людей навернулося до Бога через неї, але ті, що проти Насті, то хіба опутані чортом!

Голос народу – голос Божий!

У Млинах впав раз град величини воронячого яйця. Люди ломали руки, але як вийшли на поле, то зі здивуванням побачили, що ні одно стебло не зломлене!

Одна старша жінка мала сина в Канаді. Він довший час не писав до неї. Вопа помолилася, щоб Настя наклонила її сина, написати листа до матери. За два тижні врадувана мати дістала довгоочікуваний лист від сина.

Таких подій є дуже багато і всіх їх годі тут подавати.

Перед вивезенням Насті до яворівського шпиталю люди зібралися і не хотіли її пустити. Настя відіжджаючи промовила до зібраних Млинян і уснокоїла їх. Вона мала сказати тоді між іншим:

– Успокойтеся, Браття і Сестри! Покайтеся, ідіть до церкви, спішіть до Матери Божої, сповідайтеся, ідіть з піснями на устах до дому, працюйте зі своїми батьками і матерями. Народ бичує Тіло Ісуса своїми думками і гріхами. Ті, що насміхаються, що роблять неспокій, будуть сумними. Ви своїми гріхами готовите мені хрест. Вертайте з піснями до дому. Ісус Христос каже мені: Спішися в далеку дорогу! Ті що поїдуть в дорогу, відпокутують свої гріхи. Слезі вклоняються ранам твоїм і питають тебе: Де ти була, слуго Божа? Твої сестри схочуть вклонитися твоїм

рапам, але не дай їм вклонитися, бо страшиш ласку Божу...⁹

І дійсно люди спокійно розійшлися, а поліціант відвіз її до Яворова. Того дня люди бачили па вікпі в господаря Вачка ангела і домовину.

Настя дуже любить малих дітей. Тому млинівські люди хотіли побудувати захоронку, щоб Настя виховувала дітей. Громадська рада ухвалила 5 моргів на захоронку, де жила б Настя, але вона відмовилася. Жидівські газети “Век Нови”, “Експрес Вечорни” а за пими і польська преса злобно перекрутили цю подію (немовби Настя домагалася б, а потім 12 моргів і хати від громади), з наміром, щоб Настю оклеветати, та це їм не вдалося.

Вечером відправлено перше маєве Богослуження. Було кількох сусідських священиків і багато пароду. В сільській деревляній церковці, повній розмоленого народу, панував високо релігійний настрій, який не часто і не всюди можна стрінати. Самі коліпа немов згипалися, щоб клякнути перед Божим Маєстатом і самі уста шептали слова молитви.

Я хотів би, щоб у Млинівській церкві знайшлися бути тоді всі ті, яким тяжко зігнути коліна і тяжко отворити уста до молитви.

* * *

Вертаючи, довго роздумував я над млинівськими подіями. Живемо в таких дивних часах, яких не переживали ще наші предки, і я набрав тоді у Млинах певности, що коли наш народ повстає в оборопі Бога й Батьківщипи проти московського антихриста, то поведе його в бій до побіди дух української Жанни Д’Арк – Насті Волошин!

*Мета. – 1936. – ч. 29, 19 липня. – с. 4-5;
ч. 30, 26 липня. – с. 6-7; ч. 31, 2 серпня. – с. 6-7*

---

⁹ Подаємо цю промову по запискам Гринька Слабака

Очевидець

Містичні образи Насті Волошин

В квітні 1937 р. появилася брошура о. д-ра Г. Костельника під повищим паголовком. В ній автор звідомляє і вияспює масову появу опалізованих шиб з містичними образами, які приписує Настиному Ангелові, що торкається пляну розміщення, однак “Настя дала силу своєї душі” до їх витворення. Словом, Настя творить образи, кермовапа вищою силою.

Згадані образи появилися масово у Львові, Станиславові, Перемишлі. Досі знані були в Млинах, Радимні і Підлютім. В брошурі згадує о. д-р Костельник загально, що і по селах появилися такі образи, головно на шибх церков; згадує Баківці, Галич, Ходорів, Сокаль і ін. По більших містах поява містичних образів назагал не зробила вражіння, і це річ зрозуміла. Крім одиниць загал не був свідомий появи тих образів. Місто не надається до обсервації шиб. Годі стояти на середині вулиці і замічену шибу довше обсервувати, щоби відчитати символічні знаки опалізації. Зрештою сама опалізація, без виразного образу, не ділає на уяву глядача, передовсім міського, що “критично” ставиться до містики.

Зате поява таких обрзів на селі та менших містах робить далеко сильніше вражіння. На селі можна свобідно, в кожній порі оглядати образ, та розвести розмову з глядачами. По Великодних Святах 1937 р. появилися чергово містичні образи в околиці на полудневий схід від Львова. До тої пори, мимо обсервації багатьох осіб, таких образів рішуче не було там, де вони нагло завилися.

Я оглядав львівські образи, бачив опалізуючі шиб, зібрані в о. д-ра Костельника, бачив деякі образи а Золочівщині, інші описали мені очевидці. Переважно опалізація є вдержана в райдужних красках, а образи в відповіднім освітленні грають

цілою гамою красок веселки. Символіку образів, які творить райдужна опалізація, треба шукати і вміти відчитати. Коли раз схопиться по довшій обсервації образ, тоді за черговим разом око легко його відшукає і можна вказати іншим, що не можуть образу відразу зором віднайти. При райдужній опалізації лише хрести і часом букви А. М. (монограм Насті – Анастасія-Маріям) можна відразу замітити, зате іншу символіку треба вміти читати.

Крім райдужної опалізації є друга, молочно-сіра з синіми проміннями. Така опалізація дуже рідка і я лиш один такий образ бачив, про який хочу ширше згадати.

Образ симетрично уложений, немов артист-маляр його малював, головні постаті дуже виразні, видні з якої-небудь віддалі, лиш поповняють головний образ і немов губляться в оточуючій головну постать природі, як краєвид, облаки, скали, водопад і ін., відбитій у сіроопалізуючій формі на шибі.

Цей образ появилася з початком травня 1937 р. на великій шибі (1 м висока, 40 см широка) на приходстві в Новосілках Загальчиних Унівського деканату. Вікно звернене до півночі, доступ до оглядин дуже вигідний. Нелегко його описати, бо годі словами віддати те вражіння, яке робить образ як цілість на глядача. Затє легко описати, що представляє, бо головні постаті виразні, символіка впадає в очі.

Мала дитина на перший погляд все розкаже, що бачить. Дивлюся на образ. Коло мене сільська 8-літня дівчинка. Питаюся її: “Що бачиш дитино по шибі?” – в вона, видко смілива, питає мене: “А ви не видите? Дивіться, який великий Ангел, а на голові волосечко і очка має!” – “А що над Ангелом?” – питаю. Дитина застановляється, і по хвилі каже: “Ага, вже знаю, то так як на образку наші Отець показували, Бог Отець, тільки голова інакша”,

“А що перед Ангелом?” – питаю. “Хрест, але не рівний, а Ангел певно молиться перед хрестом – каже мала дівчипка, – а в долі, дивіться, голуб летить до Ангела, а під Ангелом облаки і облаки і ще щось, та я вже не знаю”...

Ціла шиба без решти опалізована. Тло слабо молочне, головні постаті сірі, темно піскова краска, окружені синіми проміннями, з яких два спливають з хреста рівнобіжно на бік. З боку коло хреста виразна буква М в поземім положенні, черти тонкі, симетричні, чорні. Під хрестом помітна постать. Крім того багато символіки, яку треба відчитати.

Я поглянув на образ через театральну льорнету – годі очей відірвати! Ціла шиба немов горить від опалізації, хоч не райдужної – словом вітраж першої кляси.

На згаданім приходстві є і інші опалізовані шиби, та вже з райдужною опалізацією, а значіння образів і постатей треба вміти відчитати. Помітна ріжниця між описаною шибою а іншими, яку на місці можна прослідити.

Коли сонце світить просто в шиби, райдужної опалізації не видно, зате на описаній шибі, головні сірі постаті все помітні, промені сонця затирають подробиці і цілість блідне. Навіть у місячну ніч постать Ангела зарисовується на шибі.

Оглянувши шиби знадвору, йдете в кімнату, щоб оглянути її з середини, одначе бачите тільки чисте скло, без знаку якогось образу. І це найбільше вражає всіх глядачів, а недовірчивих перекоує, що це не штучний образ, не мальований ручно, або в який небудь спосіб відбитий на шклі.

А тепер гляньмо на описану шибу в ночі зі середини кімнати. Як освітити її електричною ліхтаркою, видно на ній цілу сітку молочних жилок, які мабуть оформлюють зовнішні постаті. В ясний день ці жилки непомітні. Як поглянути на інші шиби з райдужною оналізацією, освічуючи їх електр. ліхтаркою, не видно ніяких жилок, лиш мутні плями опалізації.

Описаний образ через 2 тижні був саодикий у нашій околиці, опісля зачали появлятися, головно по церквах, в ріжких місцевостях Золочівщини опалізовані образи в райдужних красках. Цей образ крім місцевих і сусідніх селян оглядали священники і наші і лат. обряду, світські інтелігенти, були навіть і “специ”. На кожного з них робив він велике вражіння. Казали: “Ми чули про нього, нам описувапи, але ми собі інакше його представляли, це річ незвичайна, просто захоплююча!”

Були також провінціональні дописувачі українських часописів. Захоплені образом зараз на місці писали дописи, однак на жаль, досі ніодна наша редакція цих дописів не помістила. Цікавий “*signum temporis!*”¹⁰

А нарід питає: Чому наші газети не пишуть про те? Село Новосілки Загальчині (в 3/4 латинське, ледви 1/4 гр.-католики) вже перед тим живо цікавилося історією стигматизації Насті Волошин. Місцеві селяни кажуть: “Богу дякувати, що Господь Бог зглянувся і на нас Українців, вже не будуть мати нас за щось гіршого!” – Ось загальний зміст настроїв серед наших селян, викликаних проявами опалізації шиб і взагалі стигматизації Насті Волошин.

Мета. – 1937. – ч. 29, 1 серпня. – с. 3

---

¹⁰ Знамення часу – прим. упорядн.

о. Мирон Коритко, Мої зустрічі з Настею Волошин

Моя стріча з Настею Волошин

Що Настя Волошин отримала від Бога великий дар – Христові Рапи, я не сумнівався ні трошки, бажав тільки бачити Рапи рук.

На св. Юра 6 травня 1936 р. по св. сповіди пішов я в тій цілі до монастиря св. Мокрини. Там сказали: “Неможпа, заказано! Але Настя буде ходити з тацею в Соборі св. Юра.”

По Божій Службі я чекав в захристії на служачого, щоб подав епитрахиль та сказав місце, де сповідати. За хвилинку відчиняються двері від презвитерії, входять юнаки, що тримали кордон, за ними монашка – Василіянка із свічкою, а за нею Настя Волошин. Я напружив цілу силу духа, скупчив усю увагу, вперто вляпив очі в Настю. Убрана скромно, чорно. Біла перкалева хусточка з під якої трохи видно чудово-золотаву несплетену косу. Середньої будови, малого росту. Миттю прошибли думки: “Це наша стигматичка... перша... як тяжко підхопити її очі ... наче не та, що на фотографії; очі якоюсь дивно – золотавою павутинкою... скоренько по стінах мигають наче ластовині крила... сполохані... Настя ходить з тацею не із своєї волі – а наче з вищого наказу, як загіпнотизована... СПОЛОХАНЕ БОЖЕ ЖЕРТІВНЕ ЯГНЯТКО...”

Настя пішла далі з тацею, а я сповідати. З очей ллються сльози – якісь дивно солодкі, зворушливі, що по висповіданні трьох ледви їх стримав.

Коли вже не було кого сповідати, пішов я поглянути з гори на відправу, що відбувалась на площі перед палатою. Настя ходить з тацею... ті самі очі дивні... якось несамовито миготять... не можу довше глядіти і кажу пів-голосом: “Настя відбуває своєрідну хресну дорогу.”

Скоро сходжу на долину в коритар, бо туди мусить переходити Настя. В недовзі в коритарі люде завертають трохи ... входить Настя... її очі як па фотографії... Настя видпо вже нокінчила наказане...

За годину відходить мій потяг. До палати Й. Е. Митрополита вже не йду – немає часу, але ніду до о. Др. Костельника – там певно буде Настя... Чую голос о. Др. Костельника: “Один священник хоче бачитись.” Не чекаю запросин, щоб не почути “неможна”, а входжу.

Настя сидить на софці між двома монашками. Підходжу... Настя встає, низенько схиляється до руки, щоб поцілувати – я не даю і починаю:

– Настя була в моїй церкві?

– Так.

– А як? – питає о. Др. К.

– Промінням, – відповідаю. – Ми молились перед Найсвятішими Тайнами в наміренні Насті: в подяку за Рани, про ласку витривати і пільгу в терпінях. (Тоді я почув внутрі голос: Голова в гору, глядіти на Найсвятішими Тайни!” Між Найсвятішими Тайнами а кивотом легенько, непомітно засіяло лагідне золотаве проміння по кивоті і свічниках і то непереривне на метер довге. То не свічка кидає світло, то не сонце – бо вже заходить, а вікно до полудня – то Настя приявна духом.)

– А чи Настя знає, що в велику суботу я відправив Божу Службу в наміренні Насті?

– Знаю і дякую.

– А коли Настя була в моїй церкві?

о. Др. К. завважує, що Настя не може пам’ятати, бо так багато того. Настя тимчасом підійшла до вікна, відвернена – схилила трохи голову – відай розтігнула блюзку, взяла хрестик в руки і помолившись звернулась до всіх і поважно сказала:

– Я дочку не пускала.

Я оторопів. Всі приявні зніковіли. Поясняю – так, у велику суботу паймолодша дочка пішла помолитись до Божого Гробу. Помолилась і хотіла йти до дому, бо мала ще роботу. Три або чотири рази хотіла вийти з Божої Служби і за кожним разом відчувала, що якась сила її не пускає, стримує. По Божій Службі, коли глянула в копулу то між розмальованими зірками побачила зірку, що якось дивно мерехтіла”...

Настя вийшла до другої кімнати. (о. Др. К. поясняє, що їй недобре, бо ще натщо і щойно в 4-тій годині може їсти.) Але вона скоренько вернула і я підійшов попрощатись – тримала схрещені руки на грудях, дивилась мені просто в очі, а я просив про молитви за себе, за парохію, за родину і хвору сестру. Вона на кожду просьбу притакувала легко головою і якось ніжно, тепло, одуховлено говорила: “Добре.” Її очі були перемучені, наче по недузі, на обличчю ще сліди горячки – знать на собі переживала чиюсь недугу... *Наша Стигматичка – Боже Жертівне Ягнятко...*

Настя Волошин на Службі Божій в Холоєві

В день св. Антонія Печерського рішив я відправити Службу Божу в наміренні нашого монашества. А що до нього приналежна і наша стигматичка, в навечеря св. Антонія просив я її духом, і на пів години перед відправою, щоб на тій Службі Божій була, якщо неперешкоджена іншими особливими завданнями, та дала знак своєї приявности.

День 23 липня 1936 р. був хмарний, без сонця. Дрібний, понурий дощик мрачів і бив о шиби міської церкви в Холоєві.

Підчас освячення засяв ясно-золотавий стовп світла, падав на престіл, обильно заливав дікос і чашу внутр і назовні, так само й підчас св. Причастя. При кінці Служби Божої відчув я внутрі грудей якусь дивну духову горячість, шо поступенно стигла. По

відправі запитав я дяка Антона Адамчука, чи завважав він що підчас Служби Божої?

“Коли отець освячували, я підпіс очі і бачив від півпівночної сторони ясне світло, що над престолом то уносилося то знижалося. Так само і підчас св. Причастя. На те я готовий присягнути,” – відповів запитаний.

Цю незвичайну подію рішив я ближче провирити.

Дня 15 серпня був я в славному відпустовому місці, в Гошеві і замешкав в гостинниці таки на Ясній Горі, в кімнатці ч. 4. Вечером сам один сидів я при свічечці, оглянувся і побачив на деревляній стіні ясно-золотавий кружок вже добре мені знаного коліру, що вказував на приявність стигматички.

На другий день, коли богомільці опустили Ясну Гору, вечером розмовляв я зі служницею Катериною, що веде ту гостинницю, та питаю, чи знає що про Настю Маріям Волошин. Почала розказувати дуже цікаві речі, мені невідомі, а в книжці о. Дра Костельника неподані. Тоді я сказав, що вчора вечером була тут духом Настя-Маріям Волошин і явилася золотавим кружком на стіні. На те вона каже: “Вчора я дуже змучена лягла спати на столі в кухні. Не могла ніяк заснути. Гляджу на стелю, а на ній пересувається золота смуга світла на захід, а відтак завертає в долину. Я налякалася, не знала, що то значить. Не спала цілу ніч, але надиво не чула ніякого умучення.”

Я ні на мить не сумнівався, що тут була Настя Волошин та подумав: “Добре серце колишньої слуги, що стільки горя і терпіння пережило, навідалось скріпити бідну слугу по її праці.” “Га! – кажу. – Буду в Підлюті там певно стріну стигматичку (так мені говорило прочуття), провирю і напишу, чи на ділі була вона.”

В Підлюті по немалих труднощах мав я змогу на Преображення розмовляти з Настею. По Службі Божій до монастирської розмовниці входить поважна львівська Ігуменя Віра Слободян,

я за пею наша стигматичка. Наче мати і дочка. Мати росла, струпка; дочка низька, дрібна, якій монаший одяг надає дуже миле, своєрідне обрамування. Обличчя блідоньке, знак життя в мурах, з тими самими горячковими рум'янцями. Очі залиті по сам край слізми. Праве в часі бесіди час віз часу дріжить нервово.

Зачинаю з кінця.

– Чи була Сестра на Ясній Горі в кімнаті, де я замешкав і в кухні служниці?

Стигматичка дивиться просто з очі, легко потакує головою та з великою натугою, наче болем горла ледви чутно промовляє:

– Так.

– А чи Сестра знає, що на св. Антонія Печерського я відправив Службу Божу в наміренні нашого монашества і чи Сестра на тій Службі Божій була?

– Я була на тій Службі Божій від початку до кінця.

– Чи не міг би я просити, щоб Сестра на пам'ятку побуту в холоївській церкві на північній стороні лишила образи?

Сестра зам'ялася, руками потерла, відповіді не дала ніякої. Її мовчанку я добре зрозумів опісля. Високо-ніжна душа не хотіла діткнути прикрої правди, а саме, що не всюди можна такі образи добути, а тільки там, де того є варті.

– А як є Холоєві?

– Йде до ліпшого, йде до ліпшого, – відказує дуже живо.

Її голос, щозразу продирався наче через якісь перепони в горлі, набирал що раз чистішої, здорової, солодкої мельодійности.

– А як у мене дома?

– Ексцеленція і отець заказали мені про те говорити, – відповідає покійно і рішучо.

– А що значить знак на грудях, так якби десь внутрі, в душі, що я його відчув по Службі Божій?

– Значить... це знак прихильної любови, але не кожна душа

його відчуває...

Вже по працанні звернулася до мене Настя з добросердною усмішкою і якоюсь дивно діточою простотою (особливою ціхою вибраних душ): “Я маю до отця просьбу, щоб відправили одну Службу Божу за здоровля нашої Ігумені, бо щось нам наша Мати нездужають” – і легонько, пестливо зблизила руку до рамени Матері-Ігумені. Я обіцяв відправити.

На тій Службі Божій Настя була духом і стояла при кивоті по лівій стороні.

Як зачуваю від достовірних свідків, Настя Волошин мала екстази в Підлютім, при Ексцеленції, при Еп. Наряді, на поляні в горах. Нічку спить ледви годину, дві, ходить по світі, працює над наверненням комуністів в Еспанії, до них промовляє, просить, грозить пеклом, Божим судом і молиться за них...

Дякуймо Всевишньому за великий дар неба – нашу стигматичку, молімся за неї о витривалість та сповнення важкого і далекоюсяглого завдання, яке намітило їй Боже Провидіння.

Настя Волошин являється світлом

В часі Великого Посту добре є уважно прочитувати раз, другий і третій цікаву книжку о. д-ра Г. Костельника: “Настя Волошин – жертва на показ.” В тій гарній книжці описані великі муки і нестерпні страсти, що їх переживала наша стигматичка від Великого Посту по 5 жовтня 1936 р. В ній найде кожний свідомий Українець-католик багато будуючої заохоти до кращого та побожнішого життя.

Про ту книжку написав я до “Ниви” в січні 1937 р. В кілька днів потім буджуся вночі і маю вражіння, що мене наче хтось збудив легко, ніжно. Надслухую, в хаті тихо, темно, я сам в канцелярії сплю, ніхто не приїхав, нікого немає, що є? Сідаю на ліжку, обертаюся, а в головах на східній стіні відбите полудневе

вікно з поперечною рамою в золотавім освітленні. Вискакую з ліжка до вікна, щоб перевірити, чи хто на подвір'ю чи під загатою зі світлом не ходить. Нікого не видно. По короткій молитві заснув я до рана. Для мене було ясне, що це була сестра Настя-Маріям Волошин і зі загати крізь вікно промінювала її душа. На другий день проба зі світлом ліхтарні і електричної лампки виказала, що світло ніяким чином і в такому освітленні не дійде до того місця. Щоб ще з другого боку перевірити, листовне просив я Сестру Вероніку спитати самої Насті. Вона потвердила, що дійсно була.

Дня 24 лютого 1937 р. мав я чорну середу. Син тяжко хворий приїхав зі Львова, лежить в горячці, дочка занедужала, другий син жалувався на біль в жолудку вже впродовж п'яти місяців, замужна дочка побоюється про своє життя, слуга відійшла. Я без гроша. Нідто запухло око. В тих злиднях почав я гаряче молитися до Христового Серця, Пр. Д. Марії, св. Йосифа, а надто кілька разів духом просив Настю о ратунок в тій біді. Окрім того написав лист до монастиря з проханням за молитви Насті-Маріям. Помалу синові полекшало, дочка подужала, другий син вже від чотирьох днів не відчуває болів в жолудку, дочці переказала Настя, щоб була спокійна, бо вона за неї молиться, око від свяченої води Унівської покращало, гроші не сподівано прийшли.

В ночі 4 березня 1937 р. наче мене щось збудило. Дивлюся, а ні стіні над ліжком під образом золотавий ясний кружок, а в ньому весело холітається солома зі загати від сходу. Не було ніякого сумніву, що це була приявність Насті-Маріям. Перевірка світлом на другий день виявила, що світло ніяк не відіб'ється на тому місці знадвору.

В неділю 7 березня 1937 р. буджуся між 4 а 5 год. рано, а на стелі дві зірки цікавої, небуденної форми лагідно, але блідо, слабо мигтять. Одна, передня, зірка ясніша і живіша, друга

менше жива і блідша. “Щось Настя сьогодні слабо світить, знать дуже перемучена дорогою,” – думаю.

Дня 8 березня в год. 4.45 на стелі вже ближче східньої сторони миготіли дві дуже гарні зірки. Виразисті, високо-мистецької і майстерної форми. Перша в багатстві тонкої, ажурної прикраси, друга простіша. Чи мене що збудило, чи я пробудився сам, досить, що дивлюся на зірки, звертаю більшу увагу на першу, хоч бачу і другу, та кажу в голос: “Настю Маріям Волошин! Витаю сердечної!” На те слово “сердечно” перша зірка заясніла дуже сильно і ладно (в середині освітлення було безліч гарних грубших і тонших точок) і миттю обі зникли. В куті щось погано засапало. Святим хрестом перехрестив я те місце, помолився і заснув.

Дня 9 березня, в год. 3.10 мене щось збудило. Ще вдень мав я відчуття, що Настя буде. На стелі бачу форемний золотавий простокутник. В ньому мале серце чорного коліру, по боках якісь знаки наче прикраси. Я сказав вголос: “Слава Ісусу Христу!” Помолився і заснув. В п’ятницю 12 березня околo 2 год. вночі бачу на стелі зоряний доволі великий хрест. Гляджу на нього, хрест легенько зникає, а до підніжжа його впала велика ясність знадвору. В год. 4.45 тієї самої ночі гляджу на стіну, а на ній майже перед моїм обличчям поєдинча звізда миготить. Я зніяковів. Що це має значити? Таж не якась пригадка від стигматички. Таки в ліжку почав я зараз відправляти хресну дорогу за душу помершого о. М. Дідуника, що помер в шпиталі у Львові, ранений кулею бандита.

В покірній подяці Предоброму Богу за отримані ласки можу негідний закликати: “Навістив мене вночі” (Пс. XVI, 3) появою нашої стигматички, і то стільки разів, та дав розуміння містичних знаків.

Як Настя Волошин являється

Ми одержали такий опис Настиних появ.

“Чудесні Настині явища не діються без вкладу Настиних сил... Скільки то це сил їй коштує... Видиш, ти спала, а вона ходила цілу ніч, ходила, ходила, бо це голос кликав її, а ти спала... Багато кличе.” (о. Др. Костельник, “Настя Волошин, – жертва на показ”, ст. 131).

Дня 18 березня 1937 р. о 4 г. буджуся. Переді мною на стелі слабо мигтить зірка. Дивлюся на неї та кажу вголос: “Коли то Настя, світи ясніше.” Відвернувся і задрімав. Внедовзі знов буджуся, а на тому самому місці ясна зірка видовжується в недокінчений хрест. З правої сторони зірки мале кружальце як відтиск пальця дуже сильно сяє. Це скоро зникло. Я помолився і заснув далі.

Дня 19 березня о 2.30 г. буджуся. На стелі на тому самому місці, що вчора, хрест звільна, легонько прибирає пречудовий, просто високомистецький вид і помалу зникає. Таки в ліжку, я відправив хресну дорогу. Тієї днини я мав дуже багато праці в парохії. Для шкільних дітей реколекційна наука, Преждеосвящена з наукою. 80 дітей до св. Сповіді, 50 старших. Надиво я не відчував втоми і таке відчуття мав ще з ночі.

Дня 20 березня о 4. год. дивлюся на стелю. На ній наче розгублена зірка, без форми. Від тієї зірки починає нараз показуватися наче ліве рам'я хреста. Різночасно під вікном зі сходу почали сильно уїдати мої сторожки пси. Поява явища недокінчена зникла. На мою думку або відкликана або перешкоджена душа Насті. Около 4.30 г. пробуджуюся знова; вже сіріє, на стелі ще темно. Втім на ній починає легко творитися хрест. Не відразу готовий виступає, а наче з об'яв помалу згори в долину поступенно висувається і виступає на тло стелі. Гарно і дуже складно уложений квадратикованими

укладами. Відтак помалу наче складається і зникає.

21 березня на стелі бачив я три трисвічники, уложені в півколо.

22 березня наче в перекроєних двох вазонкових кльошах стиснені квадратики, що значно в гору вистають.

23 березня наче два прямокутники в виді ланцюгової борони без зубів в золотаво-милім освітлені, звернені на полудне.

24 березня вечером молився і просив Настю о поміч в недузї сина, що вже п'ятий тиждень лежить; о 2 г. буджуся. На стелі являється поволі ясний, гарний, штудерний, зовсім відмінний від попередних хрест. У стіп хреста виступає темної краски якір. Поява хреста і якора тривала куди довше, як звичайно. Таки в ліжку почав я відправляти хресну дорогу. Рано о 5. год. на внутрішній, горішній рамі вікна вдарило сильне, ясне світло. Якір – символ надії. Якраз тієї днини наспіла весела вістка.

Дня 25 березня явився трираменний хрест на стелі над ліжком. Тієї днини прийшов лист від с.Вероніки, Василянки зі Львова, у відповідь на мої запити, чи повищі появи були ділом Сестри Насті-Маріям і хто є тією другою звіздою? В ньому пише: “Сестра Маріям на все притакнула; тільки щодо звізди вона мовчки потакнула, значить так; але про те не питай, чия звізда? Це її спосіб пояснень, тільки на все сказала просити отця о Службу Божу за матір Ігуменю і за наших Сестер учительок. Дивні діла Божі.”

Для ваги і розуміння того, що тепер описую, нарочно подрібно і совісно подаю. Десь о 8 год. втомлений положився я таки убраний і добре заснув. Лямпа світилася. Перед 11-ою год. я пробудився і відтак відчитував церковне правило цілу годину. Читав дещо зі св. Письма і перед першою 26 березня в п'ятницю положився я спати. Вже в ліжку думаю, хто то є другою зіркою, що з Настею-Маріям вже стільки разів являлася? Вже догадуюся. Ніяк не можу заснути. Повня, місяць ясно світить.

Відправляю хресну дорогу. Відтак засинаю. Сню, а саме: йду сам один широкою вулицею. З усіх усюдів уїдають зачинені собаки, а найбільше великий чорний вівчур, що дреться аж на паркан і тільки кільчастий дрiт не допускає перескочити паркан та кинутися на мене. Далі входжу в темну вулицю. Чи перейду? Боюсь... Втім чую голос: “Пробудись.” Відчиняю очі, місяць не світить, темно. Повертаюся горілиць і на стелі бачу блідий ручний хрест, що зараз зник. Дещо нижче від нього виступає однораменний процесійний хрест без держака, різьблене Розп’яття ясно освічене. Помалу, поважно з-за його лівого боку, а мого правого, висувається двораменний хрест, без держака. Його металеві рамена сяють свосрідним, повним, золотим блиском і досить довго, найдовше за всі явища, в рівній мірі спокійно, видержано даються бачити. Задивлений в його ясність, незорієнтований, наче зачарований, не здобувся нінащо, хоча ще вечером рішився як слід повітати з’яву. Відтак помалу поважно золотий хрест посувається до першого, засувається за нього і цей поволи зникає.

Двораменний процесійний хрест. Чий?... Перед ким його несуть?.. Невже ж?..

Великий Ти, Господи, і дивні Твої діла!

*Промінчик сонця Любови. – 1936. – ч. 3, червень. – с. 4;
Христос Наша Сила. – 1936. – ч. 42, 6 грудня. – с. 4-5;
1937. – ч. 12, 28 березня. – с. 4-5; ч. 16, 25 квітня. – с. 4-5.*

Два випадки з Настею Волошин

Нерукотворний образ на обрусі в церкві

В селі Зелена над Збручем, що належить до парохії Шидлівці, на білому обрусі на тетраподі в церкві появилася витиснений знак – лице дівчини в хустині. Люди, які бачили фотографію Насті Волошин у часописах, відразу пізнали, що той знак представляє Настю Волошин. Священик, що доніс нам про те, бачив той обрус уже потім, як обрус був кілька разів випраний і відпрасований, а риси лица ще виступали на ньому, хоч уже невиразні. Чи не шкода, що той обрус прали й прасували? Треба було бодай сфотографувати той нерукотворений образ. Такі незвичайні пам'ятки треба берегти.

Редакційне повідомлення. Божі Сліди. – 1939. – ч.1. – с. 40

Настя Волошин духом стирає свою фотографію в книжці

Протокол, списаний з Юрком Чижевським і його жінкою Евдокією 21 травня 1936 р. в парохіяльній канцелярії в Кальнім.

Юрко Чижевський, літ 42, гр. кат. віросповідання; його жінка Евдокія, літ 48, гр. кат. віросповідання, замешкалі в Кальнім, повіт Бережани. Зізнають під присягою.

Юрко Чижевський зізнає. В велику суботу 11 квітня 1936 р. я купив в о. пароха (Павла Штокалка) книжку про Настю Волошин (I книжка від о. Г. Костельника про Настю) і зачав її читати коло 11 год. перед полуднем. Коли я дійшов у читанні до 67-ої сторінки, де є фотографія Насті з її товаришкою Марією Сютрик,

дивився на ту фотографію і подумав собі: “Яка файна дівчина, фاینіша, ніж її товаришка, а помімо того має рани Христові! Світ любить красу, а вона не прихилилася до світа, лиш до Бога.” Потім я закликав свою жінку, показав їй ту фотографію в книжці і перед нею висказав ту свою думку. Жінка також ствердила, що

Фотографія сторінки з книжки Ю.Чижевського

Настя гарна дівчина, і оглянувши фотографію, пішла до своєї роботи, а я дальше читав книжку до вечора. Ввечір я книжку замкнув, поставив до шуфлядки в столику і пішов до церкви до плащаниці. В перший день великодних свят я не читав книжки. Зачав її знову читати в світлий понеділок, і знов повернувся на ту фотографію. Здивувало мене, що фотографія знищена, лице Насті якби рукою стерте. Я собі подумав, що це певно сама Настя духом могла зробити, бо ввечір першого дня свят я бачив у моїй кімнаті на стіні таємне світло середньої ясности, навскіс

від вікна, що тільки засвітило і зникло. Знову я закликав свою жінку та кажу до неї: Ти бачила в суботу фотографію Насті, яка вона була? – Жінка відповідає: “Бачила, була гарна”. Я показав жінці фотографію: Подивися нині на неї, чи така була в суботу? – Жінка подивилася і каже: “Ні, не така сама, вона змазана!” – Я кажу ще раз: Чи ти добре бачила в суботу? – Жінка відповідає: “Бачила, тоді була гарна і чиста, а нині змазане лице”. – Я кажу: Це певно Настя духом зробила, може я провинився, коли похвалив її вигляд. А жінка на те: “То що з того, що то Настя могла зробити. В тебе зла думка не була, тільки добра”.

Юрко Чижевський під присягою зізнає, що він не змазав тої фотографії. Так само його жінка під присягою зізнає, що вона не змазала тої фотографії, навіть книжки в руках не мала. Юрко Чижевський твердить, що того ніхто з його домашніх не зробив. Він має свою кімнату, де книжку сховав, до тієї кімнати ніхто з домашніх в ті дні не заходив. Його дочка і зять тією книжкою зовсім не інтересувалися і не брали її до рук. Слідують власноручні підписи Юрка Чижевського, його жінки і о. пароха Павла Штокалка, який списав протокол.

Юрко Чижевський вперед (16 квітня 1936) сам написав картку до Г. Костельника в тій справі, о. Г. Костельник випитав Настю про те таким способом: “Щось в одного чоловіка з твоєю фотографією, поміщеною в моїй книжці, сталося: фотографія знищилася.” Настя усміхнулася й відповіла (в приявности сестри Василії, це було в Млинах): “А він нащо собі думав, що я файна? Я полетіла духом, шур – шур пальцем та стерла лице”. Потім о. Костельник написав до о. П. Штокалка, щоб списав протокол у тій справі з Юрком Чижевським та прислав йому ту книжку з витертим лицем Насті.

Фотографія, яку тут помішуємо, знята з тої книжки (вона й досі в о. Костельника).

Маємо тут доказ на те, 1) що стиґматички зараз відчу-

вають, коли собі хтось думає щось про них; 2) що вони дійсно ходять духом по світі і діють далеко в світі; 3) подія виявляє смиренність Насті.

Подібних подій у житті наших стигматичок дуже багато, без числа.

Редакційне повідомлення. Божі Сліди. – 1939. – ч.2. – с.79-80

о. Г. Костельник
Евстахія і Настя

З Крестинополя я снровадив Евстахію Бохняк до Львова 15 червня 1937 р. Кожний зрозуміє, що мене дуже цікавило, як Евстахія буде відноситися до Насті Волошин. Настя вже тоді була голосна на цілий світ (сам я бачив статті про неї німецькі, голяндські, англійські з Америки, чеські та хорватські), а про Евстахію знав тільки Крестинопіль з довкружними селами, до того інтелігенція, на основі дурних видумок місцевого лікаря, Дра Т. Савки, посуджувала її в ганебній симуляції. Якби Евстахія мала на совісти щонебудь з того, в чому посуджували її, то мусіла би боятися Насті, бо я нароком (щоб це використати) говорив Евстахії, що Настя ясновидюча. А якби почувала себе нижчою, то подивляла би Настю, захоплювалась би нею, як це я бачив у всіх інших осіб.

Нині дуже добре бачу, що Евстахія мусіла укривати передо мною величину своєї стигматизації, бо я не повірив би без доказових фактів, а такі факти, що їх я сам міг би ствердити, могли прийти тільки з часом. Тому Евстахія говорила мені про себе тільки здержливо – зрештою так їй наказувала й смиренність.

Евстахія прийняла Настю зовсім *природно*, без усякої ексальтації, без зворушення, не тільки без усякого страху, але, як тоді мені здавалося, аж надто весело (та тепер сам сміюся з того мого оцінення, бо тоді був *ангел* у тілі Евстахії, але не виявляв себе). І відразу Евстахія стала *старшувати* над Настею. По всіх виявах я помічав, що Евстахія не тільки не робить ніяких промахів проти стигматичної психіки, але відчуває себе тут ще більше досвідченою, ніж Настя. Між іншим також те належить до стигматичної психіки, що дві стигматички *ніколи не будуть зі собою говорити про свої стигматичні переживання*. Ніодна

з наших стигматичок ніколи не “прогрішилася” проти того правила ні одним словом (а хтож зі звичайних людей догадався би, що таке правило для стигматичок обов’язує?). Евстахія і Настя говорили з собою тільки про свої звичайні переживання, родинні, домашні; бувало, нераз плакали одна перед одною (бо нераз були нагоди до того), потішали себе взаємно, але ніколи не черпали з своїх містичних переживань, тільки з євангельського змісту Христової віри. Всі наші стигматички дуже люблять себе взаємно.

Вдарило мене, що Евстахія, як тільки я її пізнав, знала *всі подробиці* з Настиного життя – також такі, що ніде не були печатані. Моїх книжок про Настю вона не читала. (Можу сказати загально, що ніодна з наших стигматичок не читає ніяких книжок, ні часописів, хіба що з молитвенника моляться. А книжок про стигматизацію їм не вільно читати – кажуть, що Богородиця заборонила їм. З тої самої причини, як це сказав у статті “Наші стигматички”, Ісус заборонив нашим малим стигматичкам дивитися на екстази інших стигматичок (щоб не заражувалися їхніми переживаннями, але щоб зберігали свій власний стигматичний тип і ритм).

Евстахія мені говорила, що вона знає Настю ще з того часу, як Настя корови пасла; вона молилася за Настю, бо жалувала її, що вдома всі поштуркували її; а коли Настя дістала першу рану, Евстахія того самого дня сказала до своєї покійної матери: “Мамо, вже маєте другу таку дівчину, як я”.

Мені не давало спокою одне темне місце в містичних переживаннях Насті, яке я описав у першій своїй книжці про Настю, а саме зв’язок Насті з Тересою Нойман. Я там написав, як мені Настя оповіла: “Тепер Христос був не сам, а з якоюсь дуже схорованою дівчиною і промовив до Насті: Бачиш, ця дівчина німка носить мої рани вже від 1926 р. Вона вже невдовзі помре – в 1936 р. Я їй дозволив, щоб вона вибрала

собі наслідницю, а вона тебе вибрала”. Однак Тереса в екстазі не тільки що не призналася до того, а ще дала остереження, щоб не давати легковірно віри тому, що Настя сказала, але щоб добре дослідити її слова (я тої другої частини листа від пароха з Коннерсройт не випечатав у першій книжці про Настю, бо справа й без того була аж надто обтяжена).

Я оповів Евстахії про ту “схоровану дівчину” в перших візіях Насті, і питав її, чи то дійсно була Тереса Нойман (про яку Евстахія також дуже добре знала)? Евстахія нічого не відповіла, тільки таким зором подивилась на мене, що я з нього вчитав, що тут якась тайна. По кількох місяцях знову зійшла наша розмова на те саме. Я собі міркував, що Настині слова “*якась дуже схорована дівчина*” скоріше можуть окреслювати вигляд Евстахії, бо вона дійсно так виглядає, ніж вигляд Тереси, яка при своїй стигматизації ходить. Для проби я поставив Евстахії питання: “Чи то не ти приходила з Христом до Насті?” Евстахія самопевно відповіла “так” – і більше нічого не можна було з неї видобути.

Може хтось схоче зробити мені закид, що я це вмовив Евстахію. З такими закидами я стрічався, як тільки став студіювати Настю (наприклад, що я вмовляю в наші стигматички, що їх душа виходить з тіла). Та хто хоче розв’язати якусь помотану дійсність, той мусить ставити собі різні пробні здогади. Одначе здогад лишається тільки здогадом, доки його факти достаточо не потвердять.

Про ту “якусь схоровану дівчину”, що з Христом прийшла до Насті в її перших візіях, я говорив в літі 1938 р. з ангелом Олі Волошин. Він твердив, що це була Евстахія, а не Тереса. Потім я говорив з Настею при її нормальній свідомості. Вона мені сказала, що нині вже не може дати певної відповіді, бо вже добре не пам’ятає; але та дівчина була подібна до Евстахії, така дуже схорована і в білій хустинці на голові, яку Евстахія завждимає на голові. Пізніше я говорив про те з Настиним ангелом через

Настю, з тим самим ангелом через Евстахію, з Настею через Евстахію, з Тересою Нойман через Евстахію і з покійною матір'ю Евстахії через Евстахію. Це дивна термінологія, але так дійсність виглядає. Всі вони, однозгідно говорили, що та схорована дівчина в візіях Насті – це була Евстахія, а не Тереса. Тереса свідчила, що вона й сама завдячує свої рани Евстахії (Евстахію вона називала або “Стасі” або “Стасія”, напр. говорила по німецьки: “O, Stasi ist gross, sehr gross!”). Це Марія Сютрик, товаришка Насті з Млинів, яка з Місіонаря” знала про Тересу, піддала Насті, що та схорована дівчина – це певно була та німка Тереса, і Настя це перейняла та так мені оповіла.

Я обіцяв окремо описати говорення одної стигматички через другу. Але що читачі не будуть мати терпцю чекати, то тут вкоротці опишу, як виглядали такі говорення Тереси Нойман через Евстахію Бохняк. У тілі Евстахії був ангел, а я попросив його, чи не могла би до тіла Евстахії ввійти душа Тереси Нойман, щоб я з нею говорив, як уже говорив, з усіма нашими стигматичками? Ангел трохи подумав, як це завждибуває в таких випадках (ангел це пояснює, що він тоді питає Ісуса Христа про дозвіл) і відповів: “Можна! Прийде! Але вона тільки перші два речення скаже по німецьки, а потім буде калічити”. При зміні особи в тілі стигматички завжди настає стрепенення тіла. Перше стрепенення – ангел вийшов з тіла; друге стрепенення – прийшла нова особа і говорить по німецьки: “Gelobt sei Jesus Christus! Ich bin Rossl” (“Слава Ісусу Христу! Я Тереска”, – в баварському діалекті, як дійсно вдома Тересу кличуть.) Спершу дуже стидалася, як кожна зі стигматичок, коли перший раз таким способом говорила. Потім говорила по українськи, але мішала німецькі слова і говорила “ль”, замість “л” (німці не мають “л”), і т.ін. У нізніших таких розмовах зі мною Тереса щораз краще говорила по українськи. Коли я її питав, чи вдома буде пам’ятати про те, що вона говорила через Евстахію, відповіла,

що дуже мало – так, якби їй снилося. Те саме я ствердив на наших стигматичках. Але їх ангели дуже добре пам'ятають, коли і про що я з ними говорив через Евстахію. На доказ того є обосторонні свідки.

Евстахія дійсно мала вмерти в 1936 р. і то в велику середу о 3 год. попол., а в велику п'ятницю мав бути її похорон. Усе було Христом заповіджене, мати вже вшила їй суконку до трумни. Треба звернути увагу на те, що Евстахія тоді мала 33 роки, як Христос, коли вмер, і для наслідування Христа мав бути її похорон саме в велику п'ятницю. Але мати Евстахії дуже плакала і благала Христа, тому Ісус лишив Евстахію при житті (як у Св. Письмі Бог лишив при житті юдейського царя Єзехію, хоч через пророка Ісаїю заповів йому, що не вийде з своєї смертельної недуги).

Може хтось стане дивуватися, чому Ісус не вияснив Насті, хто то була та “схорована дівчина”, щоб охоронити Настю перед плутаниною. Та воно і в св. Письмі так не йшло. Ось Ісус за свого земського життя не вияснив апостолам, яке має бути відношення між християнством та законом Мойсея, і між апостолами аж до апостольського собору були спори про те. Коли молоденька Оля Волошин з своїх екстаз могла довідатися про всі тайни інших наших стигматичок, то могла би була й Настя – але ще не був той час!

Божі Сліди. – 1939. – ч.1. – с.37-40

Марія Кузьмович-Головінська

Уривок зі спогадів

У моєму¹¹ городці розцвітали квіти: мальви, гвоздики, шавлія й інші.

Гвоздики ярко-червоні й цитринові посередині городчика. Шавлія горіла на сонці. Від гарячого сонця в'янули листочки американських горіхів нопри лавочки краєм доріжки. Американські горіхи й інші кущі були з Більча-Золотого, від огородника князя Сапіги, де літом, як з'їхалася родина, запрошено Преосвященного Кир Никиту.

У вечірньому дозвіллі багато розказував на зарваницькому приходстві Преосвященний Кир Никита про переживання стигматички Насті Волошин. Робилося лячно і важко було зрозуміти її переживання. А Преосвященний був дуже перейнятий. На його прохання погодилися Василянки приїхати з нею – вже сестрою Маріям і з о. Костельником на свято другої Матері Божої до Зарваниці.

Погода була прекрасна. Осінь тепла.

В надвечір'я свята Матері Божої з двома монахинями, настоятелькою і її асистенткою, та з о. Костельником приїхала сестра Маріям возом з Підгаєць, від станції. У габіті монахині дбайливо закривала рукавами горбики – засклеплені рани – на руках. Очі великі сині, в них – нерозгадана глибінь. Говорила мало. Безнастанно пересувала поміж своїми пальцями зернятка вервички. Вервичку тримала в руках під скатертю, коли сиділа при столі.

Боліла над моїм важким обов'язком і не хотіла від нікого прийняти страв, лише з моїх рук.

Це вирізнення ясним променем снадало на мене. Я залюбки

---

¹¹ Авторка спогадів – письменниця, дружина о. Василя Головінського, пароха Зарваниці. Описані події відбувалися в період 1936-1939 рр. – прим. упорядн.

обслуговувала сестру Маріям при столі в кабінеті.

– Якщо ви мені подасьте, то візьму.

Я всміхалась і надавала.

Настоятелька з префектом переглядалися.

У великій їдальні багато священників з Преосвященним Кир Никитою.

На Церковній площі товпились люди, кругом хати, в коридорі тиснулися до сестри Маріям з різними проханнями.

– Я нічого не можу сказати, я можу лише молитися за вас.

І молилася.

Місце на перебування для монахинь, які з нею приїхали і для неї, було назначене в монастирі Василянок на Вишнівчику, але сестра Маріям висловила бажання залишитися на приходстві.

Навспіх приладжено одпу кімпату нагорі і с. Маріям була вдоволена. Хоч настоятелька з Вишнівчика, мати Мелетія, особисто прийшла її просити до свого монастиря, вона відмовилася.

Коли настоятелька зі Львова звернулася до сестри Маріям піти з квестою¹² по церковній площі, вона намагалась ухилитись від цього. Не любила давати себе на позорище. У таких випадках морально страждала, але – зобов'язана до послуху настоятельці – пішла виконати її волю.

На площі були люди. Густа маса людей. Втягнули її поміж себе, і вона ледве могла просунутися.

Зі співчуттям дивилась я їй услід і зробилося мені жаль цієї сестри з такою глибокою інтуїцією.

Увечері утомлена пішла сестра Маріям у городець. Насолоджувалася розцвілими квітами й розказувала о. Василеві про своє життя.

Я відійшла набік.

Священики у великій їдальні вибирали від сестри Маріям образочки і, хоч вона була в другій кімнаті, сказала кожному

---

¹² Збір пожертв

який хто образочок собі вибрав.

Я дістала Матінку Божу в темній накидці, у призадумі над терновою короною.

Другого дня о. Василь мав намір відправити Службу Божу за сестру Маріям, але її настоятелька зайшла до захристії і просила відправити Службу Божу за тяжко хвору сестру з їх монастиря у Львові. Перед престолом Матінки Божої відправив о. Василь Службу Божу в наміренні настоятельки.

Перед від'їздом сестер Василянок зрізала я в городі китицю червоних гвоздик для сестри Маріям.

– Ох, як дуже дякую! Які вони дуже гарні...

А звертаючись до о. Василя, вже на возі:

– Я дуже дякую за Службу Божу в моєму наміренні, яку ви хотіли відправити... Прошу її відправити.

Схвильований до глибини душі, залишився о. Василь на подвір'ї, бо про свій намір нікому не згадував.

Із мопахинями поїхала і я до Львова, до родини, до лікаря.

Западав вечір. Уже в поїзді вийшла я в коридор, до вікна, перевтомлена і повна вражень. Бажала впорядкувати розбурхані думки.

Сестра Маріям наблизилась до мене.

– Ви маєте дуже важкий обов'язок. Діти малі і відпусти. Я співчуваю вам. Але... ви так гарно вив'язуєтеся...

– Я звикла... і яюсь даю раду.

Я мимохить усміхнулась.

Зробилось мені ніяково, відчула тепло за увагу до своєї особи.

Вагони стукотіли. Поїзд наближався до Личакова. Миготіли світла в місті. Я попрощалася й вийшла. На двірці очікувала родина.

Зарваниця. (Листки споминів). – Тернопіль: Джура, 2000. – с.85-87

Петро Шкраб'юк
Уривок з книги “Виноградник Господній.
Історія життя о.д-ра Йосифа Кладочного”

Дух Митрополита був могутий, зате сили його – надто ж від початку жовтня 44-го невпинно танули. Одначе надія на виду-жаппя не згасала. Шептицький писав Життенис Митрополита Рутського, тому сподівався, що той “виєднає йому в Бога поворот до здоров'я і довше ще життя”, щоб ту працю завершити. Проте хвороба прогресувала, і Кир Андрей попросив уділити св.Тайну Єлеопомазання, що й зробили три священники: брат владики – архимандрит Климентій, отець Кладочний та Іван Котів.

“Рано кожного дня десь від кінця вересня та цілий жовтень, – пише Кладочний, – я після Служби Божої заносив св.Причастя до спальні та подавав хворому Митрополитові, яке все приймав з найбільшою побожністю. Спочатку, в перших днях, старався Митрополит сісти на ліжку, але від половини жовтня вже не мав сили, і тільки лежав. Було видно, що дні Митрополита є почислені. Те саме говорив і лікар д-р Василь Кархут, який в той час мешкав, укриваючись в Палаті, та лічив як міг Митрополита”.¹³

Ніч з 31 жовтня па 1 листопада 1944 року. Коли Митрополит зовсім знесилів, архимандрит Климентій постановив, що всі мешкапці палати мають по черзі чергувати щоночі коло вмираючого. І те, останнє, чергування припало Кладочному. 21.30. Віп тихо увійшов до спальні. Шептицький важко дихав. Очі заплющені. “Я думав, – каже Кладочний, – що Митрополит спить або дрімає. Побіч ліжка стояв певеликий столик, а на ньому ліки, шклянка на тарілочці та карафка з водою. Також на

---

¹³ Постійний лікар ієрарха — д-р Мар'ян Панчишин — вже не жив: його підступно довели до смерті польські шовіністи (1943)

тому столику була невелика лампа, яка світила досить слабим світлом. Я сів на низький, невеликий фотель, який був уміщений більш-менш посередині побічні ліжка”.

Спогади про останні хвилини життя Шептицького надзвичайно цінні, достовірні, тому наводжу їх якомога повніше. “Митрополит, – пише Кладочний, – був накритий ковдрою по пахи рук, так що руки були на верху ковдри. Не минуло багато часу, як Митрополит сказав: “Мій дорогий Боже!” (по-латині) та почав молитися. Спочатку на французькій мові, а відтак на церковно-слов’янській. Опісля правою рукою почав пересувати по ковдрі – так якби чогось шукав. Відтак взяв мене за праву руку, трохи притягнув її до себе і дуже сильно стиснув її та дрожачим голосом виразно, голосно сказав: “Я вмираю”.

Далі отець описує свої переживання, страх за Церкву без Шептицького, за всіх священників, розпач, що відходить така геніальна людина, яка знаходила вихід із пайгірших ситуацій. “Я поцілував руку Митрополита і подумав: “Не може бути, щоби Митрополит помер зараз, коли має ще таку силу в руці!” Але на всякий випадок натиснув електричний дзвінок, провід якого вів до кімнати Архимандрита Климентія. За хвилипу увійшов о.Архимандрит Климентій, о.Грицай, о.Котів, д-р Кархут, брат Атапазій та Гавриляк – льокай Митрополита. Запанувала тиша. Митрополит лежав спокійно, з заплющеними очима та віддихав не так тяжко, як перед тим. Відтак почав знову молитися, відчинив очі та почав до нас всіх говорити: “Наша Церков буде знищена, розгромлена большевиками. Але ви держіться, не відступайте від віри, від св.католицької Церкви. Тяжкий досвід, який впаде на нашу Церков, є хвилевий. Я виджу відродження нашої Церкви. Вона буде гарніша, величніша від давньої та буде обнімати цілий наш нарід”.

Вслід за тим – друга пророча візія Митрополита: “Україна увільниться зі свого упадку та стане державою могутньою, з’єднаною, величавою, яка буде дорівнювати другим високорозвинутим державам. Мир, добробут, щастя, висока культура, взаємна любов і згода будуть панувати в ній. Все те буде, як я кажу; тільки треба молитися, щоби Господь Бог і Мати Божа опікувалися все нашим бідним, замученим народом, який стільки витерпів, і щоби ця опіка тривала вічно. Прощаюся з Вами. Будьте сильні і стійкі в вірі, витривалі і ревні в служінні Господу Богу! І БІЛЬШЕ МОГО ГОЛОСУ НЕ ПОЧУЄТЕ – АЖ НА СТРАШНОМУ СУДІ!”

Вражаюча картина. “Після тих слів, – підсумовує Кладочний, – Митрополит замовк, і хоч жив ще до год. 1.30 в полудне 1.XI.1944 р., не промовив вже більше ані одного слова. Всі плакали і молилися за великого подвижника і святого нашого Митрополита! Втрата такого провідника в такому важкому переломному часі була тим важча, що із заняттям Львова червоною армією сподівалися ми чогось найгіршого: горожанської війни, розгулу бандитизму, анархії або винищення нас новою владою”.

(...) А тепер – про спальню Митрополита. Обставлена вона була напрочуд скромно: дерев’яне довге і широке ліжко, звичайний дерев’яний стіл, три крісла, фотель па коліщатах, оббитий ірховою жовтавою шкірою. На стіні портрети св.Катерини Сієпської і св.Домініка, образи Ісуса Христа та Матері Божої. На столику – хрест із розп’яттям. Після ошатних кімнат Палати келія Шептицького вражала аскетичністю. Там і лежав Митрополит, а в сусідній сиділи архимандрит Климентій, кілька священників та мопахинь, серед яких – сестра-Василіяпка, в ту пору – славнозвісна стигматичка Настя Волошин. Одна з присутніх – пастоятелька черниць св.Вікептія Евфимія – відчинила двері до спальні Митрополита. Хотіла увійти: чи не

треба чого вмираючому? Але той застогнав, дав знак рукою, аби черниця не входила, і вона вернулася. Вступати до кімнати жінкам Шептицький не дозволяв.

Це було останнього дня жовтня. “Зібрані в сусідній кімнаті, – згадував отець, – півголосом розмовляли між собою про страшні наслідки для нашої Церкви евентуальної смерти Митрополита. Нараз Настя Волошин почала вдивлятися пильно навпроти себе і тихо запитала: а що це за старша пані сидить на кріслі, вбрана зовсім на чорно? О.Ігумен Климентій запитав: де? Настя показала пальцем – он на тому кріслі! Ми всі дивилися на те місце, але нічого не виділи. Но, запитав о.Климентій, як же вона виглядає? І Настя почала онисувати, як ця Пані виглядає. “Підождіть, – звернувся о.Ігумен до Насті, – я зараз повернуся”. І пішов до своєї кімнати та скоро повернувся з фотографією. “Но, прошу, оповідайте нам, як виглядає та Пані, як убрана?” Настя оповідала, а ми дивилися па знимку. Опис Насті зовсім покривався з виглядом особи на фотографії”.

Безперечно, це все було незвичне й іптригуюче. “О.Климептій показав принесену знимку Насті, і вона тихо сказала: так, то є та сама Папі, яка сиділа ось там на кріслі!” О.Климептій звернувся до нас і тихо сказав: “Це Мама наша: Митрополита і моя. Вона прийшла, щоби бути при переході душі Митрополита з тіла у вічність”. В кімнаті запанувала гробова тишина”.

Цікаво, що той самий факт з пезначними змінами навів у своїй новісті “Дванадцять листів о.Андрея Шептицького до матері” Григор Меріам-Лужницький. Це після 12 листів піби своєрідна післямова, яка називається “Ти прийшла до мене, Мамо!..” Підзаголовок: “Розповідь свідка о.Йосифа”. Але не вказано, що той отець Йосиф – то д-р Кладочний. Мабуть, ображений за колишню критику Кладочним у “Ділі” п’еси “Посол до Бога”, Меріам-Лужницький вирішив не виявляти прізвища отця, хоч

всі інші – о.Климентій, о.Котів, брат Атанас – названі. Ні словом не згадано також про бачення Митрополитом майбутньої долі України та її розквіту як Держави. А може, того не було там, звідкіль автор черпав факти.

Виноградник Господній. Історія життя о.д-ра Йосифа Кладочного. – Львів, В-во Отців Василян “Місіонер”, 1995. – с. 191-195

ЗМІСТ

О.-ДР. ГАВРИЇЛ КОСТЕЛЬНИК, АПОРТИ НАСТІ ВОЛОШИИ	3
I. Вираз “апорт”	4
II. Апорти в Св. Письмі	4
III. Апорти в стигматиків західної Церкви	8
IV. Апорти НАСТІ ПЕРЕД Її ПРИЇЗДОМ ДО ЛЬВОВА	13
V. Апорти НАСТІ У ЛЬВОВІ	14
ИУБЛІКАЦІЇ ПРО АИАСТАСІЮ ВОЛОШИН	44
Стигматичка з-під Яворова	45
о. Г. Костельник, Перша стигматичка у нашій Церкві	65
о. Г. Костельник, НАСТЯ ВОЛОШИН ДІЙСНО СТИГМАТИЗОВАНА	70
о. Г. Костельник, Лист у справі НАСТІ ВОЛОШИН	76
Мон. Осип, Вибрана в українському народі	82
о. Г. Костельник, НАСТЯ ВОЛОШИН вступила до монастиря	92
Облечини НАСТІ ВОЛОШИН	96
Облечини і монаші обіти чотирьох сестер Василян	101
З життя НАСТІ ВОЛОШИН	104
о. Станислав Демко, У НАСТІ – української стигматички	124
Іван Савич, Там де повстають легенди	128
Очевидець, Містичні образи НАСТІ ВОЛОШИН	142
о. Мирон Коритко, Мої зустрічі з НАСТЕЮ ВОЛОШИН	146
Два випадки з НАСТЕЮ ВОЛОШИН	157
о. Г. Костельник, Евстахія і НАСТЯ	161
МАРІЯ КУЗЬМОВИЧ-ГОЛОВІНСЬКА, Уривок зі спогадів	166
ПЕТРО ШКРАБ’ЮК, Уривок з книги “Виноградник Господній. Історія життя о.д-ра Йосифа Кладочного”	169

В серії “Божі Сліди” вийшли з друку

- о.Ігор ЦАР, Степан Навроцький – жертва за волю України. – Львів, 2002. – 32 с.
- Чудесні оновлення образів у Глинянах та Плугові. – Львів, 2002. – 72 с.
- Ярослава ЛЮДКЕВИЧ, Джерельце. Оповідання про чудо в Биличах. Львів, 2002. - 80 с.
- Чайковичі. Нерукотворний образ, цілюще джерело. – Львів, 2002. – 96 с.
- о.Ізидор ГОНЧАР, Марія СОКИРКА, Подих вічності (про Софію Гачинську). – Львів, 2003. – 64 с.
- Олег ПЕТРУК, І каміння буде говорити. – Львів, 2003. – 108 с.
- Післанці з таємного світу. Анастасія Волошин. – ч.1. – Львів, 2008. – 128 с.
- Післанці з таємного світу. Анастасія Волошин. – ч.2. – Львів, 2009. – 144 с.
- Післанці з таємного світу. Евстахія Бохняк. – ч.1. – Львів, 2009. – 144 с.

готується до друку

- Післанці з таємного світу. Степан Навроцький (перевидання з доповненнями)

*Придбати ці видання можна
у видавництві “Папуга” за адресою:
м. Львів, вул. Любінська, 92,
тел. (032) 297-00-78, 240-18-50*

*Також можна замовити та одержати їх поштою.
Замовлення надсилати на адресу:
м. Львів, 79000, н/с 6147*

РЕЛІГІЙНЕ ВИДАННЯ

**Післанці з таємного світу.
Анастасія Волошни**

частина 3

Підписано до друку 15.01.10р. Формат 60x86/16
Папір офсетний. Гарнітура “Таймс”. Офс. друк
Ум. фарбовідб. 11 Ум. друк. арк. 10,67
Обл. вид. арк. 10,9 Замов. № 1501-1 Тираж 1000

Друк ТзОВ “Дизайн студія “Папуга”
м. Львів, вул. Любінська, 92
тел.: 297-00-78